

Projekt

z dnia 6 grudnia 2017 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W PSZOWIE**

z dnia ..... 2017 r.

w sprawie przyjęcia „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016-2023”

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2017, poz. 1875), po przeprowadzeniu konsultacji w trybie Uchwały Nr XLII/336/2010 Rady Miejskiej w Pszowie z dnia 22 września 2010 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultacji z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji zmienionej Uchwałą Nr XLIV/358/2010 Rady Miejskiej w Pszowie z dnia 10 listopada 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Śląsk. 2010.258.4053),

Rada Miejska w Pszowie

uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjąć „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016-2023”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Pszów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Pszowie
z dnia ..... 2017r.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016-2023

Zamawiający:

Urząd Miasta Pszów
Ul. Pszowska 532
44-370 Pszów

Wykonawca:

Grupa BST
ul. Mieczyków 12,
40-748 Katowice
e-mail: biuro@grupabst.pl

Autorzy:

Dr Katarzyna Tkocz-Wolny
Andrzej Kempa
Wojciech Szymala
Dorota Walczak-Waler
Zdzisław Wolny

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
Definicje kluczowych pojęć	5
Metodologia procesu diagnozowania	6
Desk research	8
Analiza wskaźnikowa.....	8
Analiza kartograficzna	8
Syntetyczny wskaźnik Perkala	8
Badania sondażowe	9
Analiza SWOT	10
Delimitacja obszaru zdegradowanego	10
Delimitacja obszaru rewitalizacji	12
Ogólna charakterystyka miasta Pszów	13
Sfera społeczna.....	15
Sfera gospodarcza	20
Sfera środowiskowa	23
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	25
Sfera techniczna	26
Analiza wskaźnikowa	27
Sfera społeczna.....	27
Sfera gospodarcza	34
Sfera środowiskowa	37
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	39
Sfera techniczna	40
Podsumowanie analizy wskaźnikowej.....	43
Zjawiska kryzysowe w opinii mieszkańców – Wyniki badań CATI/CAWI.....	43
Zjawiska kryzysowe oraz ich skala	43
Podsumowanie.....	48
Obszar zdegradowany.....	49
Obszar rewitalizacji.....	51
Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	54
Sfera społeczna.....	54
Sfera gospodarcza	55
Sfera środowiskowa	56
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	56
Sfera techniczna	57
Analiza SWOT obszaru rewitalizacji	58
Wizja obszaru rewitalizacji.....	59
Cele rewitalizacji	59
Projekty i przedsięwzięcia do realizacji.....	60
Lista planowanych podstawowych projektów rewitalizacyjnych	60
Zbiorczy opis uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych	67
Wyniki badań	69
Powiązania z innymi dokumentami	70
Partycypacja społeczna.....	73
Indykatywne ramy finansowe	78
Mechanizmy zapewnienia komplementarności	81
Wdrażanie lokalnego programu rewitalizacji	85
System monitoringu i oceny skuteczności działań	89

WPROWADZENIE

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016 – 2023 został przygotowany, aby precyzyjnie zidentyfikować potrzeby miasta w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych w sferze społecznej, ekonomicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz w celu rozwiązywania problemów występujących na obszarze rewitalizacji.

Celem Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Pszów jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wskazanych obszarów zdegradowanych poprzez wdrożenie programu rewitalizacji, który zapewni przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji wyznaczonych obszarów oraz polepszy jakość życia mieszkańców.

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji ma charakter wieloletniego planu inwestycyjnego, który obejmuje działania w sferze społecznej, ekonomicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Opracowany Lokalny Program Rewitalizacji zmierza do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowi narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Prace nad przygotowaniem niniejszego dokumentu składały się z trzech etapów: przygotowania, diagnozowania oraz projektowania. Podczas diagnozowania wykorzystano najbardziej aktualne dostępne dane statystyczne dotyczące sytuacji Miasta Pszów. Dołożono wszelkich starań, aby wytyczone cele i działania były spójne z dokumentami strategicznymi Miasta Pszów oraz z dokumentami wyższego rzędu tj. Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego oraz Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

Prezentowany dokument został opracowany również w oparciu o przeprowadzoną partycypację społeczną, w ramach której odbyły się konsultacje społeczne prowadzone w różnych formach. W konsultacjach społecznych wzięło udział szerokie grono interesariuszy procesu rewitalizacji m. in. przedstawiciele Urzędu Miasta, radni oraz lokalni liderzy opinii.

DEFINICJE KLUCZOWYCH POJĘĆ

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 oraz Ustawą z 9 października 2015 r. o rewitalizacji, **rewitalizacja** to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego **obszarów zdegradowanych** poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.¹

Przy określaniu obszarów, mających zostać objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji, będą brane pod uwagę Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 oraz Ustawa z 9 października 2015r. o rewitalizacji, które w następujący sposób kwalifikują obszary zdegradowane, będące w stanie kryzysowym²:

- Po pierwsze, **stan kryzysowy** charakteryzuje obszary, na których skoncentrowane są negatywne zjawiska społeczne tj. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym;
- Po drugie, z powyższymi wytycznymi musi występować przynajmniej jedno z wymienionych negatywnych zjawisko ze sfery:
  - **Gospodarczej** – niski poziom przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw;
  - **Środowiskowej** – w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia,
  - **Przestrzenno-funkcjonalnej** – w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
  - **Technicznej** – w zakresie m.in. degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Na podstawie analizy danych charakteryzujących stan w powyższych sferach wyznaczony został obszar rewitalizacji, który według Ustawy z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji definiowany jest jako: Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 3 lipca 2015 r., Ustawa z 9 października 2015r. o rewitalizacji

² Ibidem

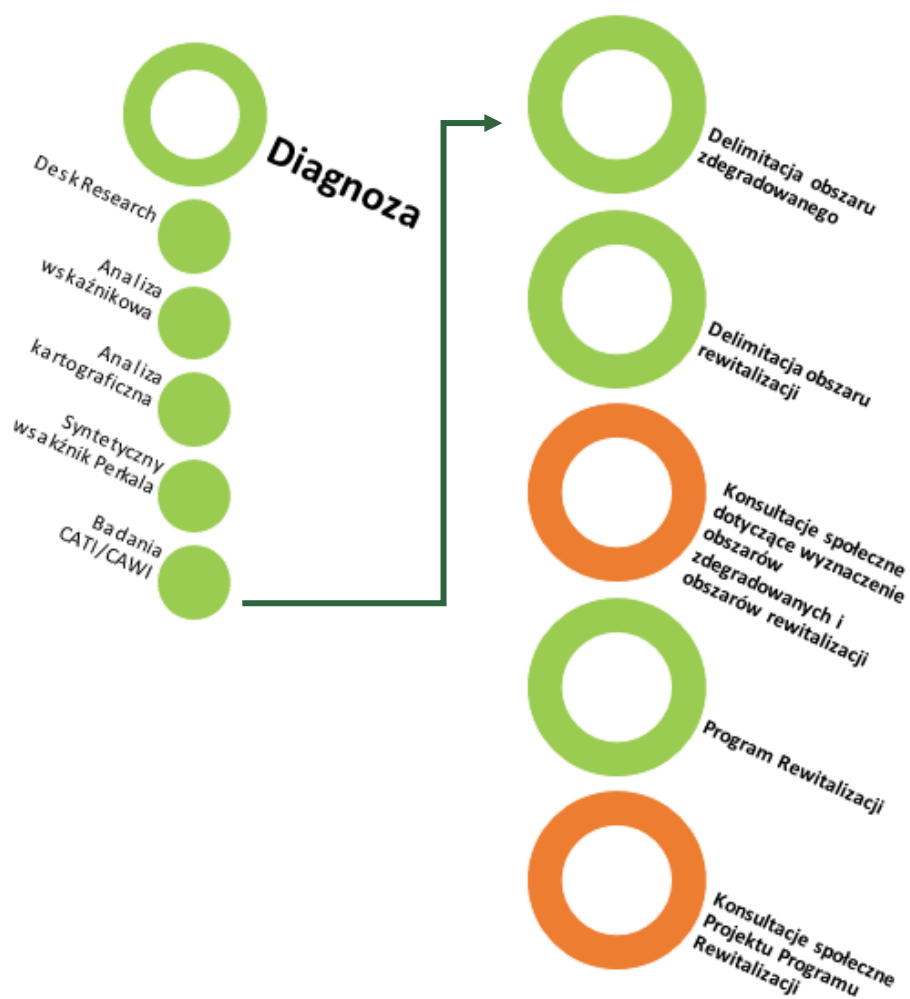
negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

METODOLOGIA PROCESU DIAGNOZOWANIA

Koncepcja metodologiczna, zastosowana w trakcie opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji, uwzględniła kluczową dla zapewnienia trafności i rzetelności prowadzonych działań badawczych zasadę triangulacji. Rozumiana jest ona jako różnorodność technik analizy i gromadzenia informacji. Pozwoliło to lepiej poznać i zrozumieć badane problemy oraz stworzyć możliwość dokonania odniesień i porównań. Powstał w ten sposób szerszy materiał badawczy do oceny i wnioskowania, a to umożliwiło sporządzenie analizy możliwie obiektywnej, uwzględniającej punkty widzenia wielu różnych grup interesariuszy.

Na poniższym diagramie przedstawiono **proces opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji**.

Desk research

Pierwszym elementem, który ma na celu określenie obszarów zdegradowanych jest analiza danych zastanych (desk research), która definiowana jest jako analiza dokumentów projektowych, prawnych, sprawozdań i innych materiałów źródłowych, która stanowić będzie bazę dla dalszych rozważań oraz ustaleń związanych z realizacją dalszych etapów badania. Analizie poddane zostały dane dotyczące pięciu sfer: sfery społecznej, sfery gospodarczej, sfery środowiskowej, sfery przestrzenno-funkcjonalnej, sfery technicznej. Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, dane te są wyznacznikami stanu kryzysowego i określają obszary zdegradowane.

Analiza wskaźnikowa

W celu określenia obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji opracowany został zestaw wskaźników, na który składały się zarówno wskaźniki ze sfery społecznej (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) jak i z pozostałych sfer tj. sfery gospodarczej, sfery środowiskowej, sfery przestrzenno-funkcjonalnej oraz sfery technicznej. Należy zaznaczyć, iż analiza wskaźnikowa przeprowadzona została przy uwzględnieniu podziału Miasta Pszów na strefy. Takie podejście metodologiczne umożliwiło wytypowanie obszarów wymagających interwencji.

Analiza kartograficzna

Kolejnym etapem procesu była analiza kartograficzna, która jest metodą umożliwiającą analizę przestrzenną, dzięki wykorzystaniu zobrazowań kartograficznych w postaci map. Ponadto metoda kartograficzna pozwala na prezentowanie zjawisk w przestrzeni za pomocą diagramów, których rozmiary są odmienne dla poszczególnych wielkości zjawiska. W niniejszym opracowaniu analiza kartograficzna przeprowadzona została na poziomie stref w Pszowie, co umożliwiło precyzyjne i jednoznaczne wskazanie obszarów, które należy poddać interwencji.

Syntetyczny wskaźnik Perkala

Syntetyczny wskaźnik Perkala – jedna z metod porządkowania liniowego. Metoda ta charakteryzuje się układaniem obiektów w kolejności, co pozwala porównywać badane obiekty i hierarchizować je względem siebie. Syntetyczny wskaźnik Perkala daje możliwość zestawiania każdego pojedynczego miernika przy jednoczesnym otrzymaniu całościowego wskaźnika oceny społeczno-gospodarczej. Zastosowanie syntetycznego wskaźnika Perkala w niniejszym opracowaniu umożliwiło obiektywne porównywanie obszarów przestrzennych (stref) i sfer problemowych podlegających diagnozie, a tym samym precyzyjne i jednoznaczne wskazanie obszarów wymagających interwencji.

Wyższa wartość wskaźnika syntetycznego obrazuje stan kryzysowy w jednostce ewidencyjnej – strefie.

Obliczenie syntetycznego wskaźnika Perkala poprzedzone zostało standaryzacją. Wskaźniki uzyskane w trakcie pierwszej fazy tworzenia diagnozy (dane pozyskane od instytucji/ organizacji) poddane zostały procesom standaryzacyjnym, które należą do jednego z rodzajów normalizacji. Zabieg ten na zmiennych statystycznych pozwala na osiągnięcie optymalnego uporządkowania oraz zmniejszenia zróżnicowania w danym obszarze. W procesie standaryzacji danych użyto następujących wzorów:

Standaryzacja dla stymulant – wskaźniki, dla których wyższa wartość oznacza obszar zdegradowany

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - \min_i(x_{ij})}{\max_i(x_{ij}) - \min_i(x_{ij})}, \quad (i = 1, \dots, n; j = 1, \dots, m)$$

Stymulacja dla destymulant – wskaźniki, dla których niższa wartość oznacza obszar zdegradowany

$$z_{ij} = \frac{\max_i(x_{ij}) - x_{ij}}{\max_i(x_{ij}) - \min_i(x_{ij})}, \quad (i = 1, \dots, n; j = 1, \dots, m)$$

z_{ij} – wartość zestandaryzowana cechy j dla strefy i ,

x_{ij} – wartość cechy j w badanej jednostce przestrzennej i ,

Na podstawie zestandaryzowanych danych możliwe było obliczenie syntetycznych wskaźników w każdym z badanych obszarów. Poniżej zaprezentowano wzór na **wskaźnik syntetyczny Perkala**:

$$P_i = \frac{1}{m} \sum_{j=1}^m z_{ij}$$

P_i – wskaźnik Perkala dla i – tego obszaru,

z_{ij} – wartość zestandaryzowanej cechy j dla jednostki przestrzennej i ,

m – liczba cech wchodzących w skład wskaźnika syntetycznego,

j – numer wskaźnika w i – tej jednostce przestrzennej.

Badania sondażowe

W trakcie opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji przeprowadzono badania sondażowe przy wykorzystaniu techniki CATI (wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny), techniki CAWI (wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www).

Badanie zrealizowane techniką CATI przeprowadzone zostało przez ankieterów, którzy połączyli się telefonicznie z wybranymi do badania respondentami i przeprowadzają z nimi wywiad kwestionariuszowy. Ankieter odczytywał pytania z przygotowanego arkusza i notował w nim uzyskiwane odpowiedzi.

Ponadto w trakcie badania wykorzystano technikę CAWI, w której pytania kwestionariuszowe pobierane były ze strony internetowej organizatora badania i przekazywane za pośrednictwem sieci do dowolnego punktu, w którym znajdował się respondent wraz z komputerem podłączonym do Internetu. Zastosowanie dwóch technik badawczych umożliwiło przeprowadzenie jak największej liczby wywiadów kwestionariuszowych.

Głównym celem przeprowadzonych badań było wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ponadto w trakcie badań określono kluczowe działania/projekty, które powinny znaleźć się w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016 – 2023.

Analiza SWOT

Analiza ta obejmowała identyfikację i klasyfikację czynników wewnętrznych (mocne i słabe strony) i zewnętrznych (szanse i zagrożenia) warunkujących rozwój obszaru rewitalizacji. Zderzenie ze sobą mocnych i słabych stron z szansami i zagrożeniami pozwoliło określić pozycję (potencjał) obszaru, a także możliwość osłabienia lub wzmocnienia siły oddziaływania tych czynników. W efekcie analizy otrzymujemy cztery listy: mocnych stron, słabych stron, szans oraz zagrożeń.

Elementem analizy SWOT jest też sporządzenie syntezy na podstawie otrzymanych informacji, które winny się stać elementem strategii badanego obszaru. Metoda analizy SWOT jest, w odniesieniu do planów o charakterze społeczno-gospodarczym, najlepszym sposobem zidentyfikowania, sklasyfikowania, oceny i zdiagnozowania czynników wpływających na rozwój danego obszaru i opracowania na tej podstawie najkorzystniejszej strategii.

DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

W odniesieniu do zagadnień metodologicznych pierwszym krokiem na drodze do wyodrębnienia obszaru zdegradowanego był podział miasta na strefy. Według podziału dokonano analizy natężenia i koncentracji zjawisk kryzysowych.

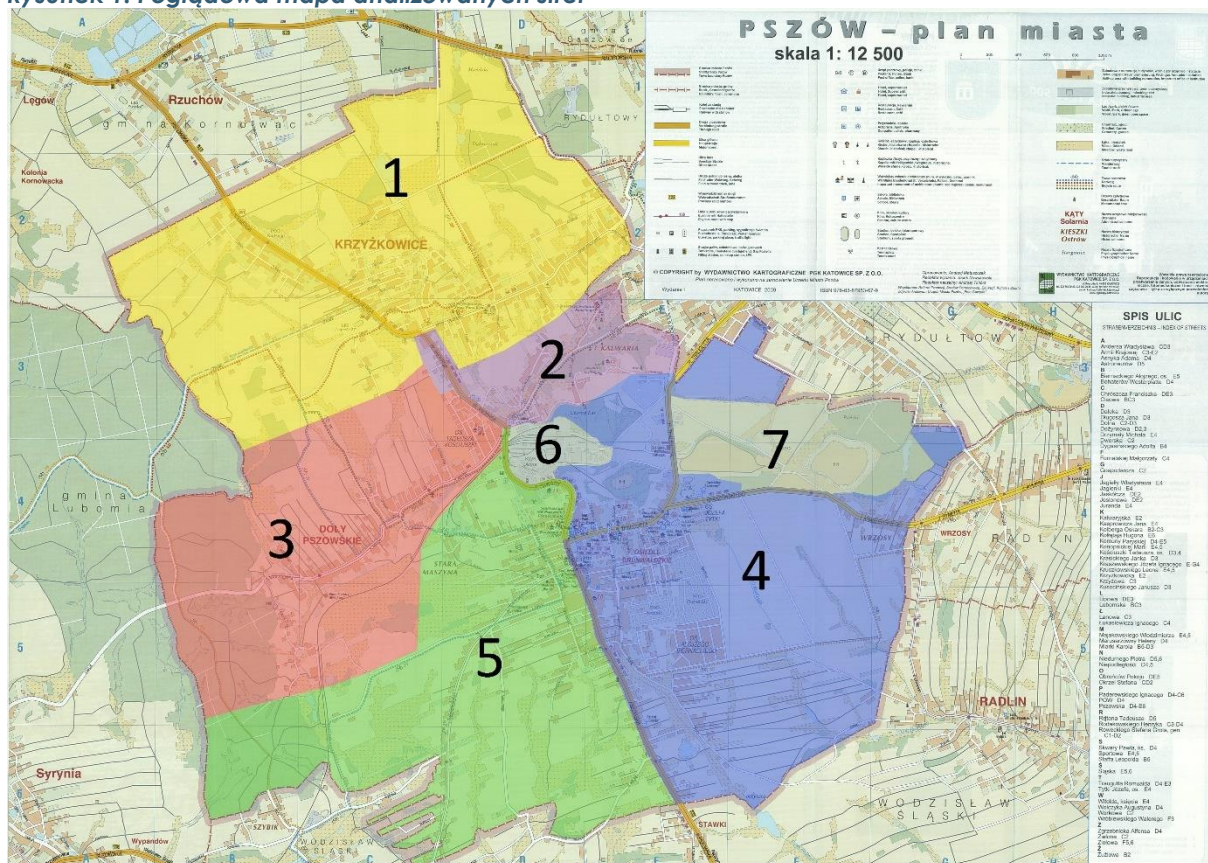
Na potrzeby opracowania, miasto Pszów podzielone zostało pod względem funkcjonalnym na 5 stref. W przypadku strefy 6 i 7 należą do niezamieszkałych, jednakże na tych obszarach prowadzona jest m.in. działalność gospodarcza, zatem analiza tych stref jest zasadna. Ponadto analizie poddano dwa pokopalniane obszary niezamieszkałe: KWK „ANNA” oraz Hałda Wrzosey. W tabeli zamieszczono listę ulic wchodzących w skład każdej strefy oraz dane dotyczące liczby osób mieszkających w analizowanych jednostkach.

Tabela 1. Charakterystyka badanych stref.

Numer strefy	Ulice	Liczba mieszkańców	Odsetek mieszkańców
1	Armii Krajowej, Cisowa, Daleka, Dolna, Dożynkowa, Dworska, gen. Stefana Grota-Roweckiego, Gospodarcza, Janka Krasickiego, Jaskółcza, Jesionowa, Krzyżkowska, Krzyżowa, Lubomska, Łanowa, Oskara Kolberga, Stefana Okrzei, Workowa, Zielona, Żużłowa.	2706	20,0%
2	Franciszka Chróścza, Jana Długosza, Janusza Kusocińskiego, Kalwaryjska, Lipowa, Władysława Andersa.	434	3,2%
3	Adolfa Dygasińskiego, Henryka Rodakowskiego, Ignacego Łukasiewicza, Karola Miarki, Leopolda Staffa, Małgorzaty Fornalskiej, Tadeusza Kościuszki.	2193	16,2%
4	Alojzego Biernackiego, Augustyna Wolczyka, Jagienki, Jana Kasprowicza, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Józefa Tytki, Juranda, Komuny Paryskiej, Księcia Witolda, Leona Kruczkowskiego, Marii Konopnickiej, Michała Drzymały, Pszowska, Romualda Traugutta, Sportowa, Śląska, Walerego Wróblewskiego, Władysława Jagiełły, Włodzimierza Majakowskiego, Ziołowa.	6121	45,1%
5	Adama Asnyka, Alfonsa Zgrzebnioła, Astronautów, Bohaterów Westerplatte, Heleny Marusarzówny, Hugo Kołłątaja, Ignacego Paderewskiego, Ks. Pawła Skwary, Niepodległości, Obrońców Pokoju, Piotra Niedurnego, POW, Tadeusza Rejtana.	2109	15,5%
6	KWK „ANNA”	0	-
7	Hałda Wrzosey	0	-
Suma	Łącznie 66 ulic	13563	100,0%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 1. Poglądowa mapa analizowanych stref

Źródło: Opracowanie własne na podstawie mapy Urzędu Miasta

Analiza wskaźnikowa opracowana została przy użyciu zestawu 23 wskaźników, które podzielano na pięć sfer. Pierwszym obszarem są zjawiska społeczne tj. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu społecznym (13 wskaźników). Ponadto zgodnie z wytycznymi w zakresie rewitalizacji, w ramach opracowania wzięto także pod uwagę sferę gospodarczą (3 wskaźniki), sferę środowiskową (2 wskaźniki), sferę przestrzenno-funkcjonalną (2 wskaźniki) i sferę techniczną (3 wskaźniki).

Tabela 2. Lista wskaźników

Sfery	Wskaźniki
społeczna	W1 Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – stymulanta.
	W2 Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – stymulanta.
	W3 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
	W4 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
	W5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
	W6 Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
	W7 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z innych powodów w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
	W8 Liczba rodzin objętych procedurą niebieskiej karty w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
	W9 Liczba wypadków i kolizji w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
	W10 Wskaźnik obciążenia demograficznego – stymulanta.
	W11 Liczba stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji, ZOZ wpisanych do rejestru KRS w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta.
	W12 Frekwencja wyborcza w II turze wyborów prezydenckich w 2015 roku – destymulanta.
	W13 Zdawalność egzaminu gimnazjalnego – średnia wyników uczniów – stymulanta.

Sfery	Wskaźniki	
gospodarcza	W14	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta.
	W15	Liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających co najmniej 10 pracowników wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta.
	W16	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON po.01.01.2015 r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta.
środowiskowa	W17	Wskaźnik jakości powietrza atmosferycznego PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] – średnie roczne stężenie modelowane za rok 2012
	W18	Bliskość miejsc wymagających rekultywacji
przestrzenno-funkcjonalna	W19	Liczba osób w zasięgu sieci kanalizacyjnej w stosunku do liczby mieszkańców – destymulanta.
	W20	Liczba przystanków autobusów w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta.
techniczna	W21	Szacowana długość dróg wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
	W22	Liczba wydanych pozwoleń na budowę dotyczących budynków mieszkalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta.
	W23	Liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta.

Źródło: opracowanie własne

DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji wyznaczony został na obszarach, na których zdiagnozowano stan kryzysowy z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z czterech sfer (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej). Ponadto w trakcie delimitacji obszaru rewitalizacji uwzględniono znaczenie obszaru dla rozwoju lokalnego.

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji oparte zostało na analizie desk research, analizie wskaźnikowej oraz na badaniach sondażowych zrealizowanych technikami CATI/CAWI wśród mieszkańców miasta. Zastosowanie różnych metod badawczych pozwoliło uzupełnić informacje zdobyte jedną metodą innymi. Sytuacja taka jest korzystna z punktu widzenia weryfikacji i pogłębienia danych. Powstał w ten sposób szerszy materiał do oceny i wnioskowania, a to pozwoliło na sporządzenie analizy możliwie obiektywnej, uwzględniającej punkty widzenia wielu różnych grup zainteresowanych rewitalizacją.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA PSZÓW

Gmina miejska Pszów położona jest w zachodniej części powiatu wodzisławskiego, na południu województwa śląskiego. Pszów znajduje się w centrum aglomeracji Rybnickiego Okręgu Węglowego. Administracyjnie Pszów graniczy z gminą wiejską Lubomia, z gminą miejską Wodzisław Śląski, z gminą Kornowac leżącą w powiecie raciborskim oraz od wschodu z gminami miejskimi Radlin i Rydułtowy. W 1975 roku miasto stanowiło część Wodzisławia Śląskiego, po czym od 1995 roku Pszów uzyskało ponownie prawa miejskie. Administracyjnie w obrębie Pszowa wydzielono jedyną dzielnicę umowną – Krzyżkowice. Dodatkowo niektórym częściom Pszowa nadano nazwy własne: Pszowskie Doły, Kalwaria, Stara Maszyna, Kozłovina, Wrzosa. W Pszowie są cztery osiedla:

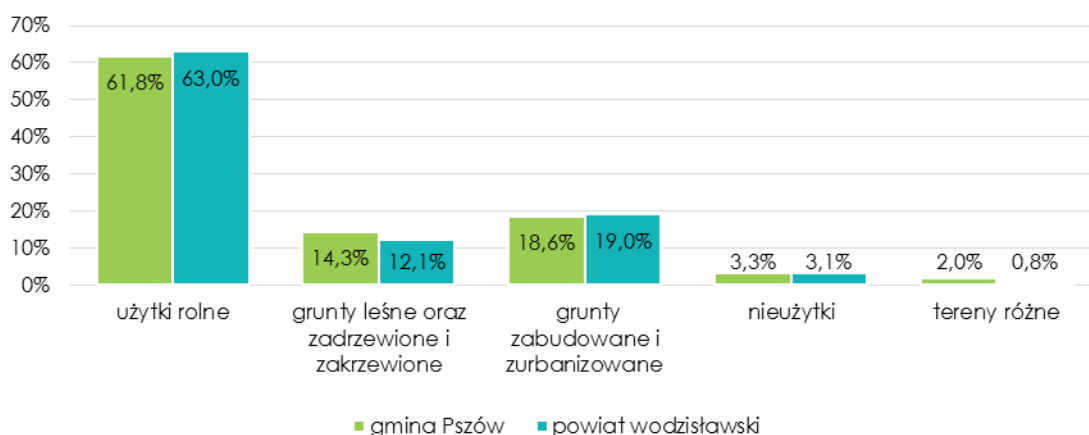
- Osiedle Józefa Tytki,
- Osiedle Tadeusza Kościuszki,
- Osiedle Alojzego Biernackiego
- Osiedle Grunwaldzkie z przyległymi ulicami: Juranda, Księcia Witolda, Władysława Jagiełły.

Geograficznie Pszów leży w obrębie Kotliny Raciborsko-Oświęcimskiej na Wzgórzach Rybnickich. Gmina Pszów posiada korzystne bezpośrednie połączenia drogowe z pobliskimi dużymi ośrodkami: Rybnikiem, Wodzisławiem Śląskimi, Raciborzem. Znajduje się również w bliskim sąsiedztwie drogowego przejścia granicznego w Chałupkach (Czechy). Do największych zabytków gminy należą:

- Bazylika mniejsza pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny wraz z otaczającą kościół małą kalwarią drogi krzyżowej, (z XVIII w.),
- Cześć budynków KWK Anna, z 1842 r. arch. Hans Poelzig.

Powierzchnia gminy tj. 2044 hektarów, zajmuje 7,1% powiatu wodzisławskiego. Grunty leśne zadrzewione i zakrzewione zajmują 293 hektarów, czyli 14,3% powierzchni gminy. Znaczną przewagą odznaczają się użytki rolne. Zajmują one 1263 hektarów, czyli 61,8% terenu gminy Pszów, z czego grunty orne – 47,0%, sady – 0,6%, łąki trwałe – 6,3%, pastwiska trwałe – 6,6%, grunty rolne zabudowane – 1,2%. Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią 18,6% powierzchni jednostki administracyjnej.

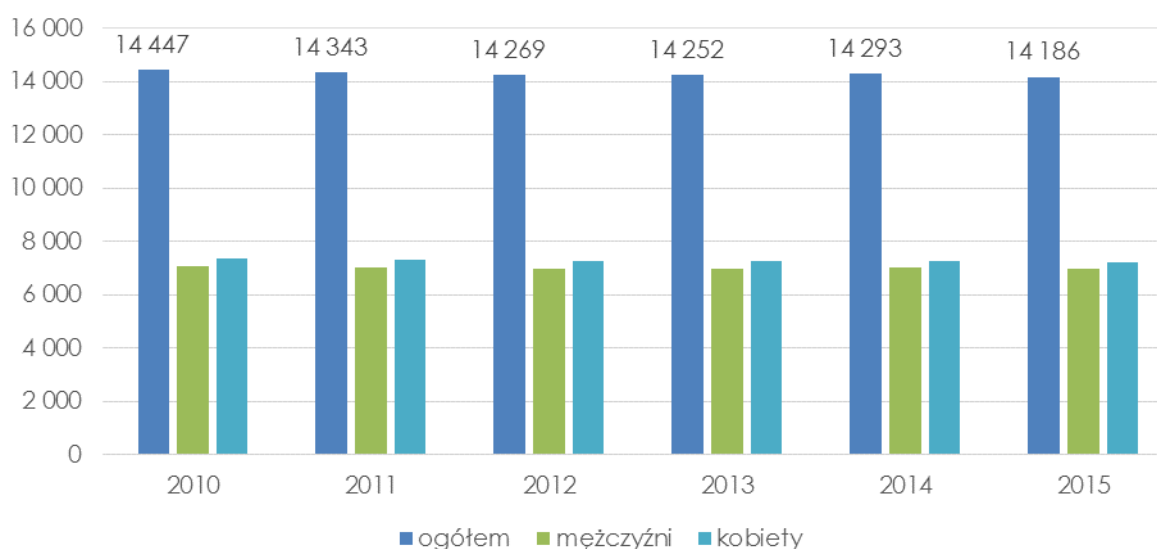
Rysunek 2 Kierunki wykorzystania powierzchni lądowej jednostki terytorialnej. Stan na dzień 31.12.2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

Z końcem 2015 roku gminę Pszów zamieszkiwało 14186 osób, czyli 9% mieszkańców powiatu wodzisławskiego. Kobiety stanowiły 50,93% mieszkańców, natomiast mężczyźni 49,07%. Od 2010 do 2013 roku liczba mieszkańców gminy systematycznie spadała. W 2010 roku liczba mieszkańców wyniosła 14447 osób, natomiast w 2013 roku liczba ta była mniejsza o 195 osób. W przeciągu analizowanych lat tylko w 2014 roku zanotowano wzrost liczebności mieszkańców gminy. W porównaniu z 2013 rokiem liczba mieszkańców w 2014 roku, wzrosła o 50 osób. Wraz ze spadkiem liczebności populacji gminy Pszów oraz powiatu wodzisławskiego spadła gęstość zaludnienia wskazanych jednostek samorządu terytorialnego. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, wskaźnik gęstości zaludnienia gminy Pszów od 2010 do 2013 roku ulegał spadkowi. W 2010 roku gęstość zaludnienia gminy wynosiła 707 osób/km², w 2011 roku – 702, w 2012 – 698 osób, w 2013 – 697, natomiast w 2014 wzrosła do 699, w roku 2015 spadła do 694 osób/km².

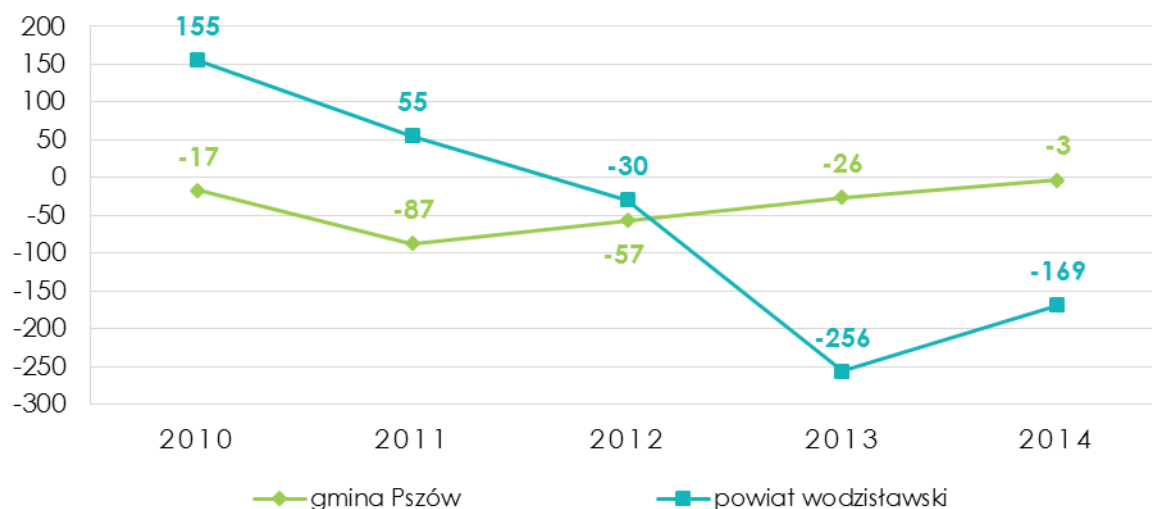
Rysunek 3. Liczba mieszkańców gminy Pszów. Stan na dzień 31.12

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

Od 2010 roku na terenie gminy Pszów notuje się wyłącznie ujemne saldo migracji. Największy odpływ ludności gminy zanotowano w 2011, kiedy to saldo migracji wynosiło – 87, natomiast najmniejszy wskaźnik tego typu zanotowano w 2013 roku – 3. Ujemny wskaźnik migracji ludności zanotowano również od 2012 do 2014 roku na terenie powiatu wodzisławskiego. W 2013 roku zanotowano dla tej jednostki administracyjnej największy odpływ ludności, czyli -256. W 2012 roku wskaźnik ten wynosił -30, zaś w 2014 – 169.

Rysunek 4. Saldo migracji. Stan na dzień 31.12.

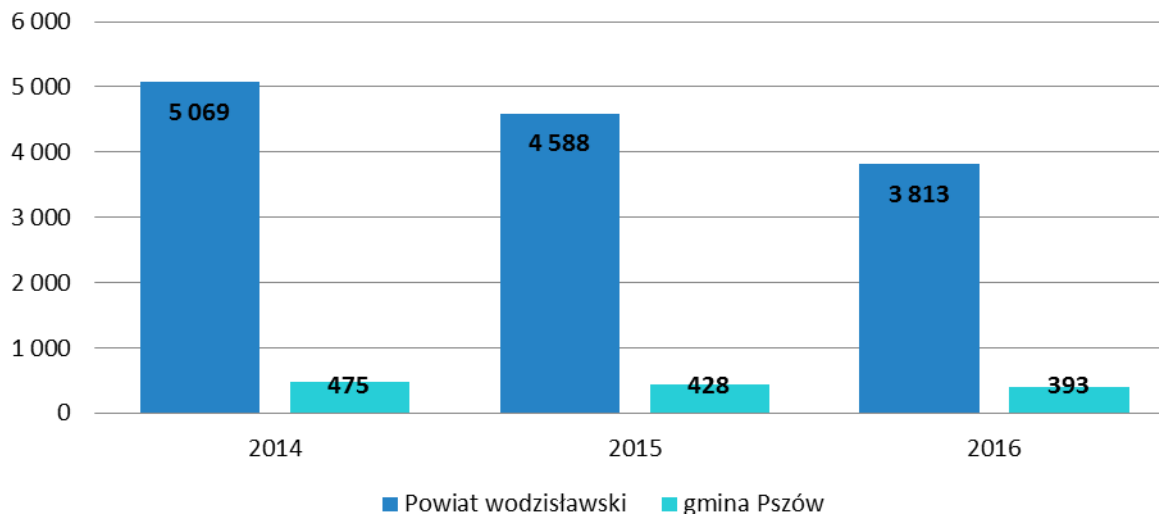

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

Sfera społeczna

W 2016 liczba osób bezrobotnych w Pszowie wynosiła 393, czyli 10,31% ogółu osób bezrobotnych w powiecie wodzisławskim. W 2016 roku zauważono najniższą liczbę osób zarejestrowanych jako osoby pozostające bez zatrudnienia w obydwóch jednostkach administracyjnych. Od 2013 na terenie miasta oraz na terenie powiatu rejestrowano ciągły spadek liczby osób bezrobotnych.

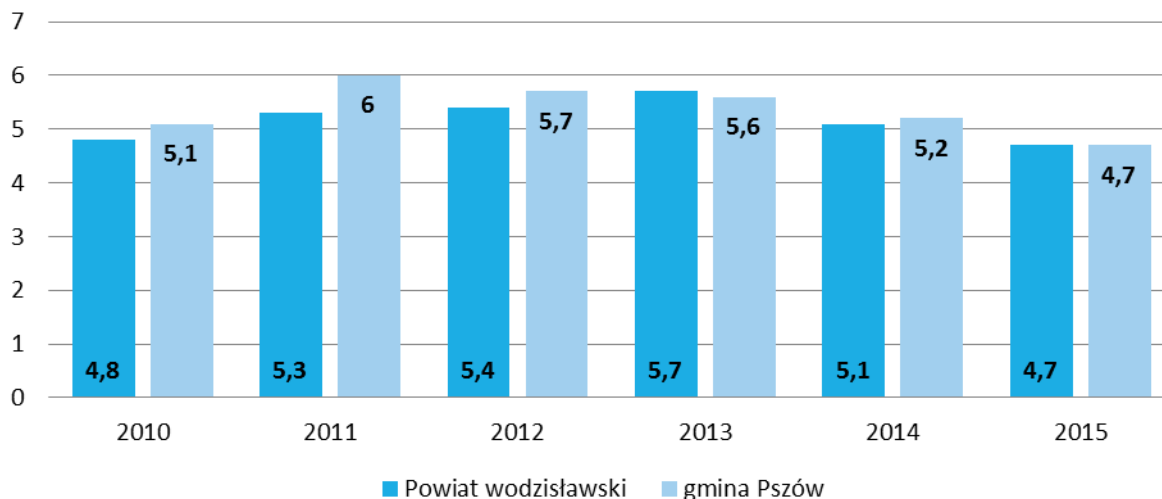
Rysunek 5. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Pszów. Stan na dzień 31.12.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

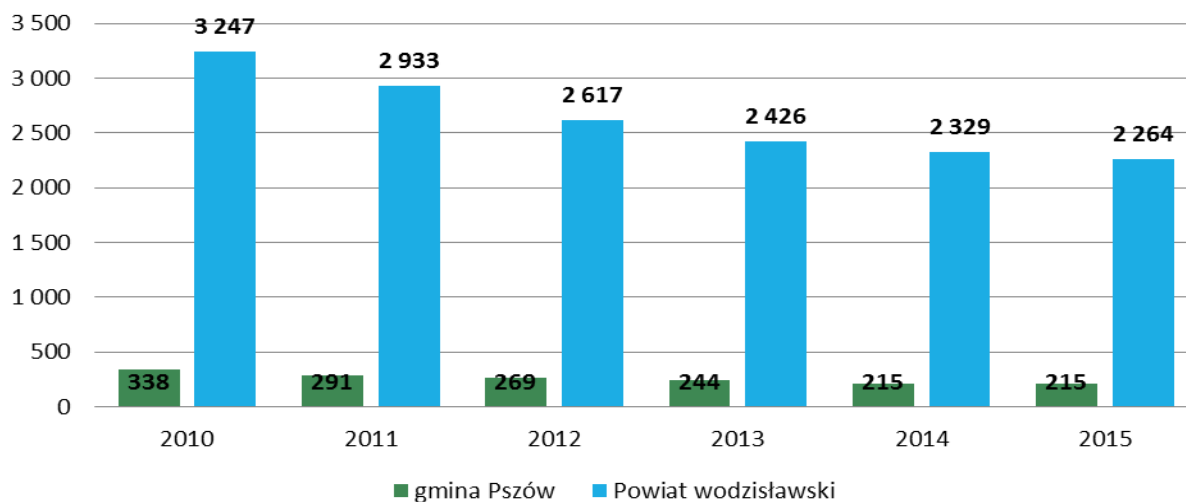
Odzwierciedleniem stanu liczby osób bezrobotnych jest udział osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym. Tak jak w przypadku liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych, w gminie od 2011 roku widać spadek wartości tego wskaźnika. Pomiędzy 2010 a 2014 rokiem, najwyższy szacowany udział bezrobotnych w wieku produkcyjnym w mieście zanotowano w 2011 roku. W tym czasie wskaźnik w Pszowie wynosił 6%, natomiast w powiecie wodzisławskim – 5,3%. W roku 2015 odnotowano dla miasta jak i powiatu wodzisławskiego najniższy udział osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym – 4,7%

Rysunek 6. Udział osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym. Stan na dzień 31.12.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

W mieście Pszów, jak i powiecie wodzisławskim od 2010 roku notuje się ciągły spadek liczby rodzin otrzymujących świadczenia rodzinne na dzieci. W analizowanym okresie liczba rodzin otrzymujących dane świadczenie w Pszowie spadła z 338 do 215 rodzin, tj. o 123 rodziny mniej. Analogiczną sytuację odnotowano na poziomie powiatu. Od 2010 do 2015 roku notuje się ciągły spadek liczby rodzin otrzymujących świadczenia rodzinne na dzieci – w tym czasie liczba ta spadła z poziomu 3247 do 2264 rodzin.

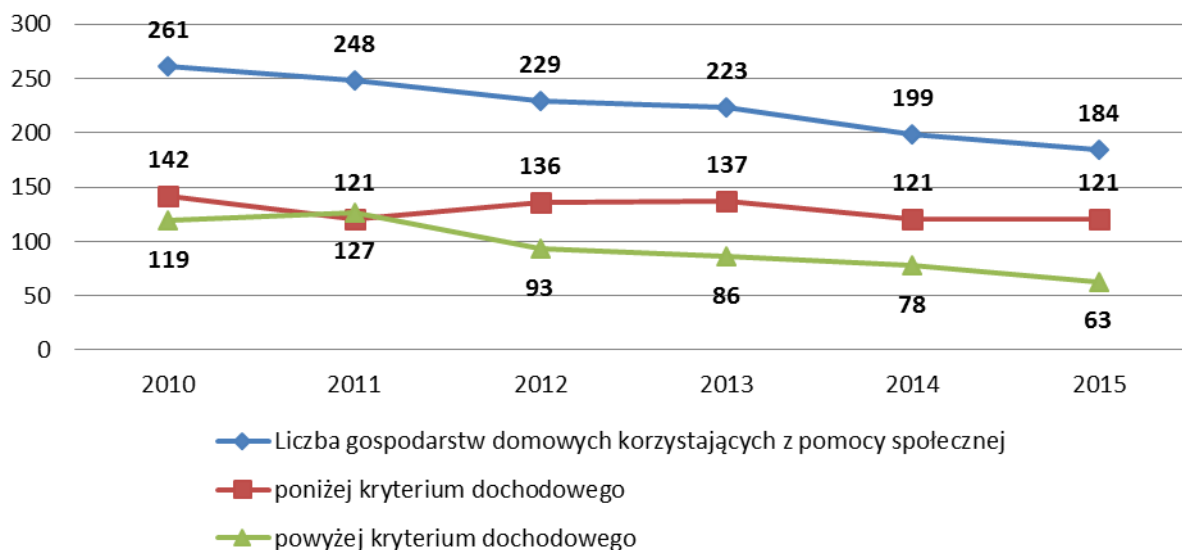
Rysunek 7. Liczba rodzin otrzymujące świadczenia rodzinne na dzieci. Stan na dzień 31.12.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

Analogicznie do malejącego wskaźnika liczby rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny dla dzieci, wygląda sytuacja dotycząca liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. Najwięcej gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej w gminie zanotowano w 2010 roku, kiedy to 261 gospodarstw domowych otrzymywało wsparcie z ośrodka pomocy społecznej, w tym 142 gospodarstwa miały dochód niższy od wyznaczonego progu dochodowego. Najmniej gospodarstw korzystających z pomocy społecznej zanotowano w 2015 roku, kiedy 184 gospodarstwa otrzymywały

pomoc w gminie, z czego w 121 gospodarstwach wystąpił dochód poniżej wyznaczonego progu dochodowego.

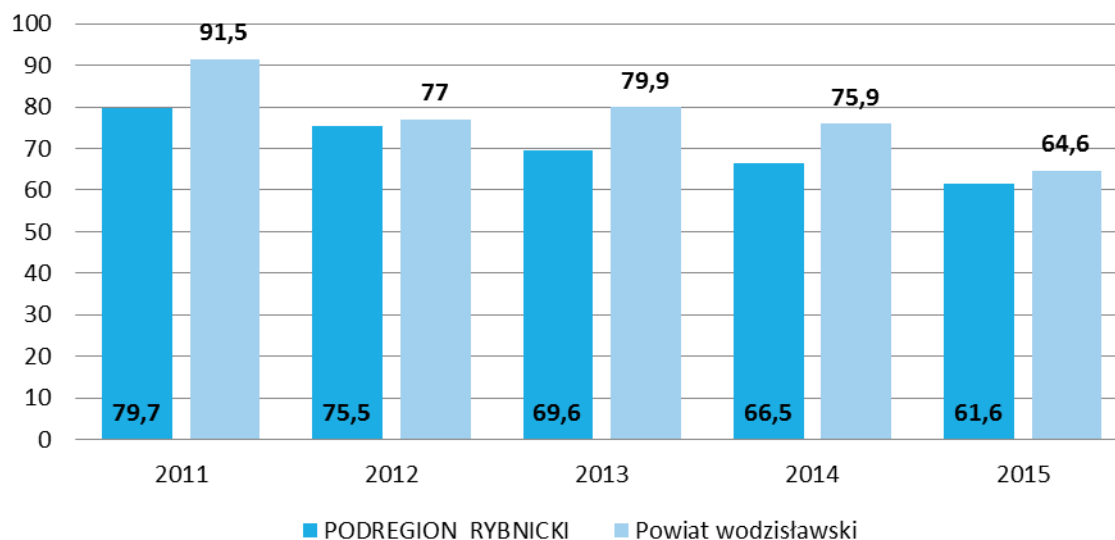
Rysunek 8. Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej w Pszowie. Stan na dzień 31.12.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

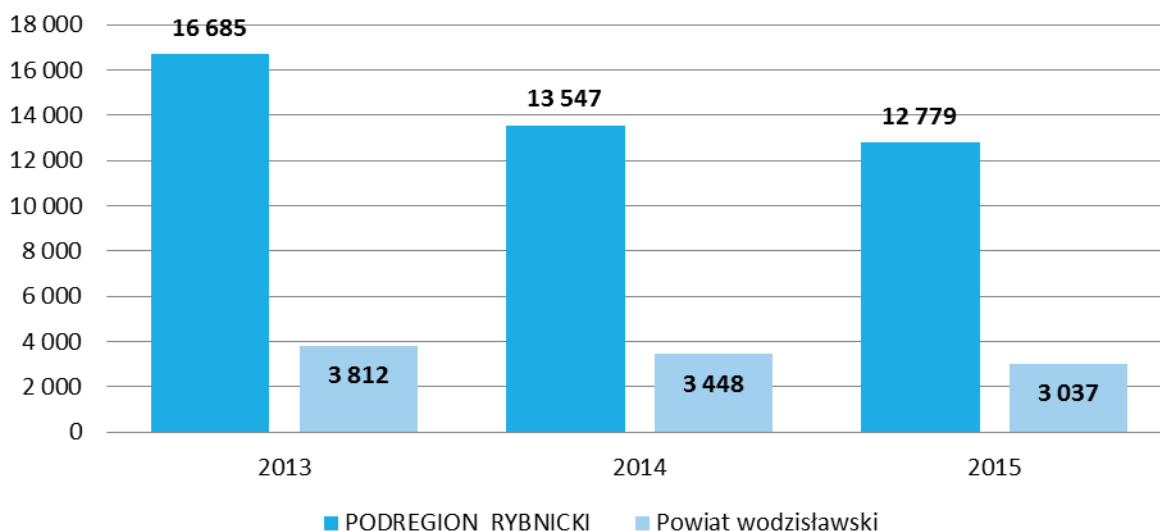
Od 2011 roku notuje się ciągły spadek liczby wypadków w powiecie, jak i w podregionie. Najniższą liczbę wypadków drogowych przypadających na 100 tysięcy mieszkańców dla powiatu wodzisławskiego zanotowano w 2015 roku – 64,6. W 2015 roku w podregionie rybnickim zanotowano 61,6 wypadków na każde 100 tysięcy ludności danej jednostki NTS.

Rysunek 9. Liczba wypadków drogowych na 100 tys. ludności. Stan na dzień 31.12.

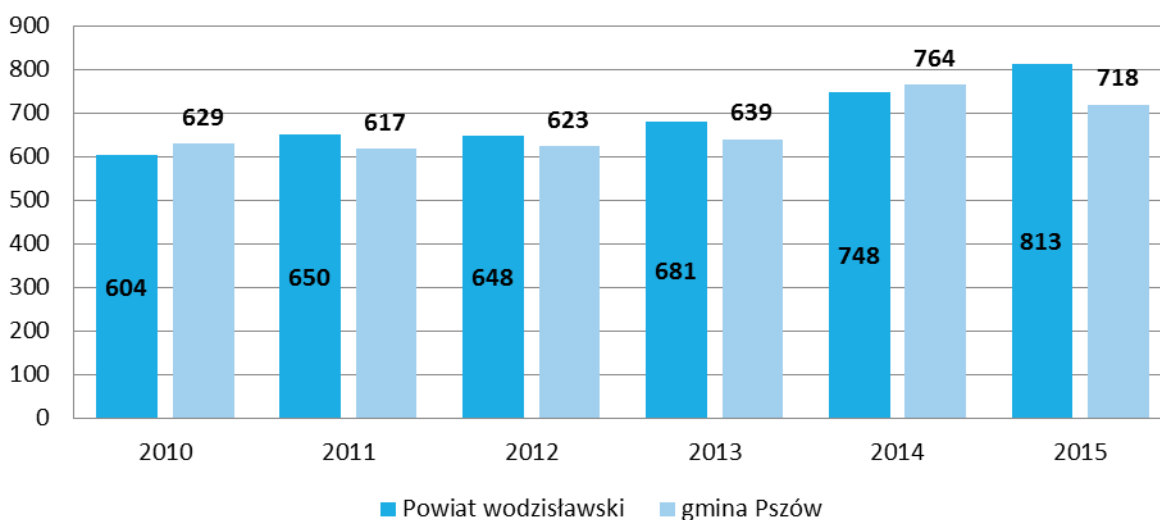
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

W przypadku przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych danej jednostki administracyjnej, na poziomie podregionu zarejestrowano ciągły spadek. Na poziomie powiatu wodzisławskiego najwięcej przestępstw stwierdzonych w 2013 roku – 3812 najmniej dwa lata później – 3037.

Rysunek 10. Liczba przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (1000 mieszkańców). Stan na dzień 31.12.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

Od 2011 roku notuje się stały wzrost liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Pszowie, jak i w powiecie wodzisławskim. W 2015 roku zanotowano największą liczbę dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego. W tym roku liczba dzieci w wieku od 3 do 5 lat uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego wynosiła 764 na każde tysiąc dzieci w wieku 3-5 lat. W porównaniu z 2013 rokiem wskaźnik ten wzrósł o 125. W 2015 liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego spadła do 718.

Rysunek 11. Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. Dzieci w wieku 3-5 lat. Stan na dzień 31.12.

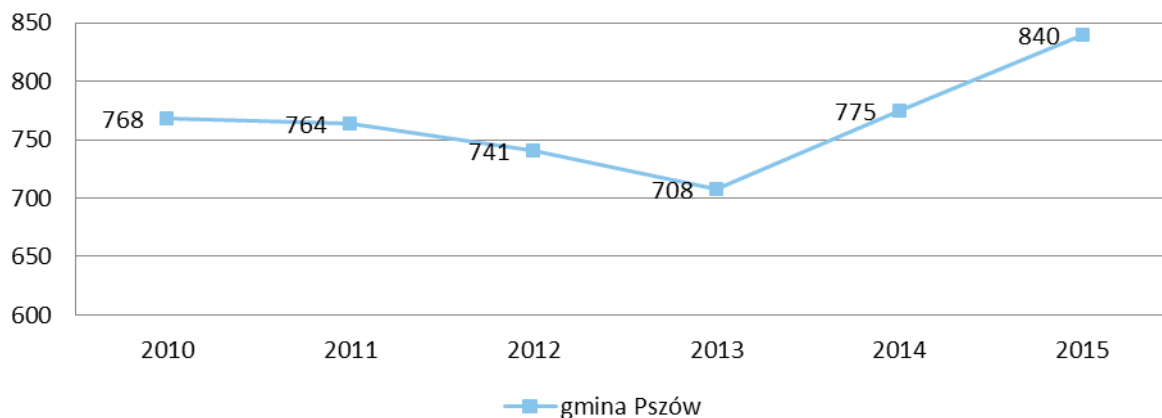
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

W 2014 roku jak i w wcześniejszych latach na terenie Pszowa funkcjonowały trzy szkoły podstawowe. W 2014 roku w całym powiecie wodzisławskim znajdowały się 43 szkoły.

Od 2010 do 2013 roku w mieście notowano ciągły spadek liczby uczniów w szkołach podstawowych. Dopiero po znacznym wzroście, w 2014 roku zanotowano największą liczbę uczniów w szkołach.

podstawowych. W 2015 roku do szkół podstawowych uczęszczało 840 uczniów – jest to o 132 uczniów więcej niż w roku 2013. W 2015 roku uczniowie w Pszowie stanowili 8,13% uczniów szkół podstawowych z powiatu.

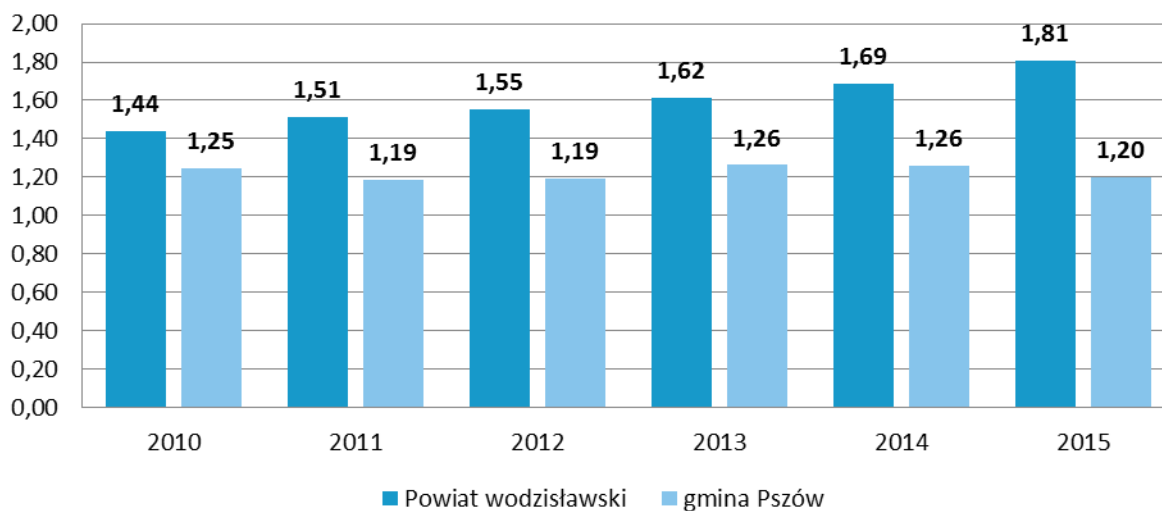
Rysunek 12. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w Pszowie. Stan na dzień 31.12.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

W Pszowie w analizowanym okresie zanotowano stałą liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na każde 1000 mieszkańców. W 2015 roku liczba fundacji, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych przypadających na każde 1000 mieszkańców utrzymywała się na poziomie 1,20. W tym samym okresie w powiecie wodzisławskim wskaźnik ten wynosił 1,81, podczas gdy w 2010 roku wskaźnik ten wynosił 1,44.

Rysunek 13. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców. Stan na dzień 31.12.

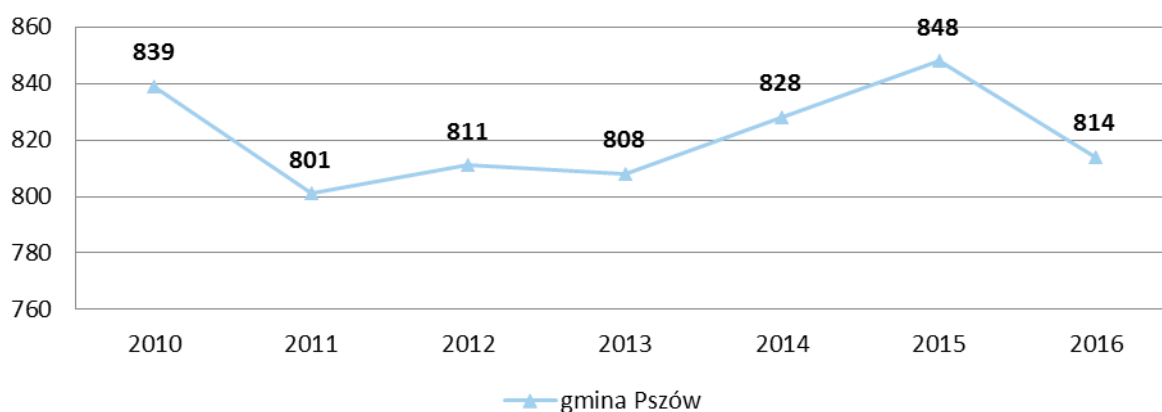

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

Sfera gospodarcza

W 2016 roku w mieście Pszów zarejestrowanych było 814 podmiotów gospodarki narodowej (PGN). Wartość ta była wyższa o 13 od wartości z 2011 roku, kiedy zanotowano najniższą liczbę zarejestrowanych podmiotów w gminie. Najniższą zanotowaną wartością było 801 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2011 roku. Znaczny spadek liczby PGN zanotowano w 2011 roku – 801 – o 38 podmiotów mniej w porównaniu z 2010 rokiem.

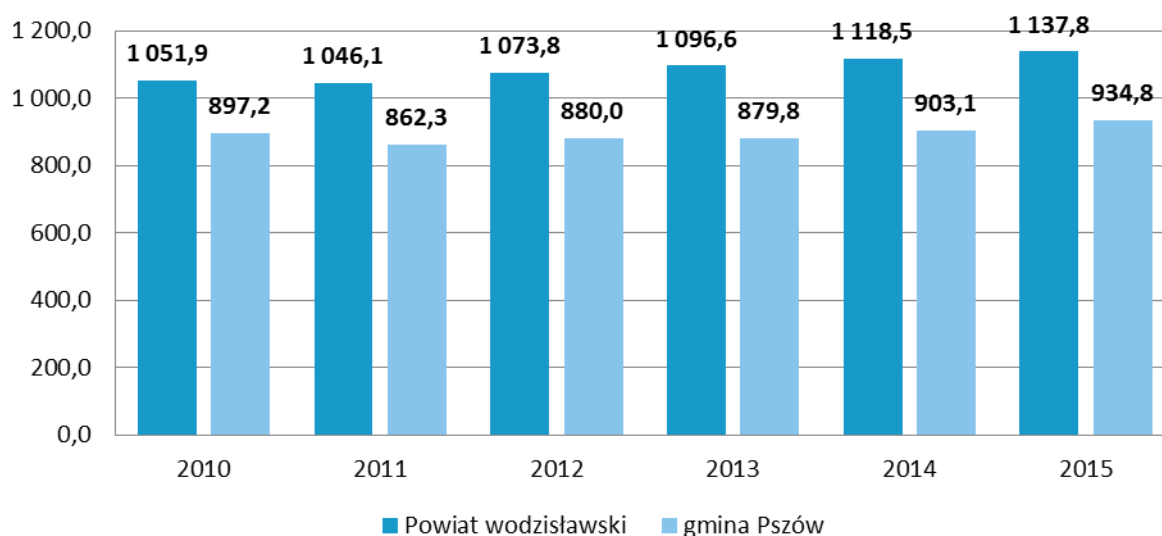
Rysunek 14. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie Pszów. Stan na dzień 31.12.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

W 2015 roku zanotowano najwyższą liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w mieście oraz w powiecie. Na poziomie miasta wskaźnik liczby podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 roku wynosił 93,5 PGN/1000 mieszkańców. We wcześniejszych latach analizowanego okresu występowała przybliżona wartość. Na poziomie powiatu od 2010 roku widać systematyczny wzrost liczby podmiotów na każde 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Od roku 2010 do 2014 wskaźnik ten wzrósł o około 6,8 jednostki.

Rysunek 15. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Stan na dzień 31.12.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

W 2016 roku tylko 9 zarejestrowanych podmiotów prowadziło działalność związaną z rolnictwem, rybołówstwem, łowiectwem bądź z leśnictwem, 168 podmiotów zajmowało się przemysłem i budownictwem, zaś 637 podmiotów sklasyfikowano w PKD 2007 jako pozostałą działalność. Najmniej podmiotów związanych swą działalnością z rolnictwem w gminie było w 2011 roku – 3. W tym samym roku również najmniej w gminie było podmiotów zajmujących się przemysłem i budownictwem – 167, oraz pozostałą działalnością – 631.

Tabela 3 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w mieście Pszów, podział ze względu na rodzaj działalności wg klasyfikacji PKD 2007. Stan na dzień 31.12.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6	3	5	6	8	8	9
przemysł i budownictwo	175	167	168	170	177	181	168
pozostała działalność	658	631	638	632	643	659	637

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

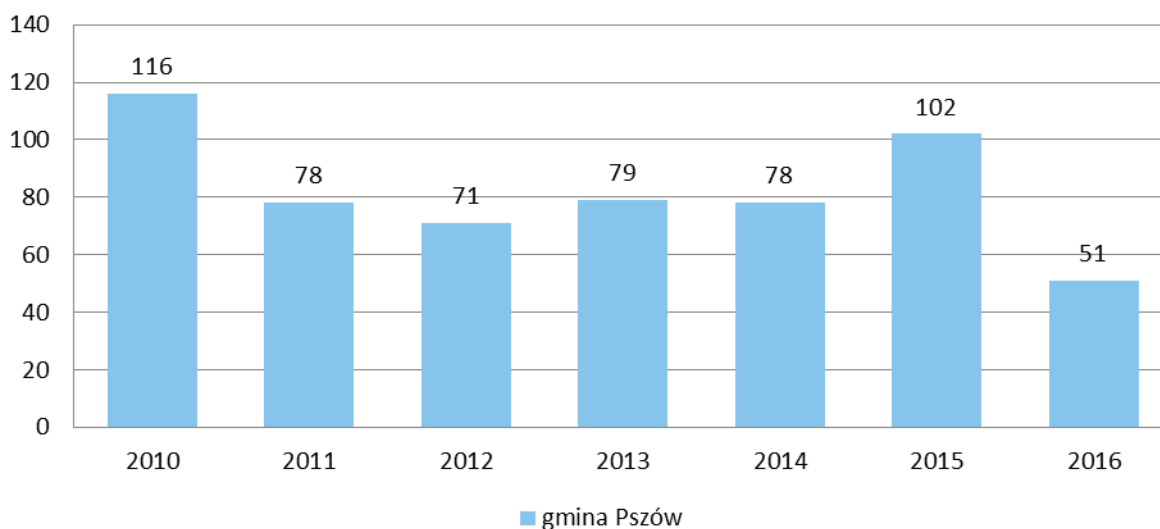
W 2016 roku 781 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w Pszowie zatrudniało do dziewięciu pracowników, 26 podmiotów zatrudniało od 10 do 49 pracowników. Od 2012 roku w mieście funkcjonuje 7 firm zatrudniających od 50 do 249 osób. Najwięcej podmiotów w każdej klasie zatrudnionych pracowników zanotowano w 2010 roku. W tym okresie 787 podmiotów zatrudniało do dziewięciu pracowników, od 10 do 49 pracowników zatrudniały 44 firmy, natomiast od 50 do 249 – 8 firm. Znaczny spadek zanotowano w grupie przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 osób.

Tabela 4. Podmioty wg klas wielkości w Pszowie. Stan na dzień 31.12.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
0 – 9	787	751	777	775	793	814	781
10 – 49	44	42	27	26	28	27	26
50 – 249	8	8	7	7	7	7	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

Najwięcej nowo zarejestrowanych podmiotów w Pszowie zanotowano w 2010 roku – 116 podmiotów, z czego 35 podmiotów związanych z przemysłem i budownictwem, 80 związanych z inną działalnością oraz jeden podmiot związany z rolnictwem. W 2011 roku powstało natomiast jedynie 78 nowych podmiotów w gminie. Najmniej nowych podmiotów zarejestrowano w 2016 roku – 51, z czego jeden podmiot zajmujący się rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem, 9 – przemysłem i budownictwem, natomiast pozostałą działalnością zajmowało się 41 podmiotów.

Rysunek 16. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w Pszowie. Stan na dzień 31.12.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

Pszów jako miasto pogórnice

Jeszcze niedawno Pszów był miastem typowo górniczym, w którym głównym pracodawcą była Kopalnia Węgla Kamiennego „ANNA”, która została przekształcona w KWK „ANNA – RYDUŁTOWY RUCH ANNA”. Struktura gospodarcza miasta zdominowana była przez przemysł wydobywczy. W liczącym czternaście tysięcy mieszkańców mieście jeszcze kilka lat temu w kopalni pracowała połowa z nich.

Osiedla z terenu miasta wciąż zamieszkiwane są w znacznej mierze przez rodziny typowo górnicze, w tym młodych emerytów górniczych, których podstawowym źródłem utrzymania była praca w KWK „Rydułtowy – Anna”, do niedawna głównym zakładzie pracy w mieście.

W wyniku działań restrukturyzacyjnych w 2004 roku pszowska kopalnia KWK „Anna” została połączona z KWK „Rydułtowy”. Wstępnie zakładano, że potencjał eksploatacyjny lokalnych pokładów węgla kamiennego powinien okazać się wystarczający do roku 2020, jednak już od 2012 roku, po ponad 170 latach działalności, KWK „Anna” zlikwidowano.

Znaczna część obszaru Pszowa znajduje się w obrębie zakończonej eksploatacji górniczej, wobec czego może on być traktowany jako obszar poprzemysłowy. Długoletnia eksploatacja złóż węgla kamiennego spowodowała wysoki poziom degradacji środowiska naturalnego na terenie miasta.

Pszów był do tej pory silnie związany z tradycyjną monokulturą górniczą. W związku z działaniami restrukturyzacyjnymi tego sektora niezbędne są dalsze działania zmierzające do zróżnicowania struktury zatrudnienia mieszkańców i zmiany ich wykształcenia, szczególnie ludzi młodych pracujących w górnictwie.

Turystyka pielgrzymkowa

Miasto Pszów stanowi ważne centrum pielgrzymkowe, które jest jednym z wyróżników miasta w skali regionalnej i ponadregionalnej. Potencjał turystyczny Pszowa związany jest z bogatym dziedzictwem kulturowym, historycznego i sakralnego miasta, którego kluczowe obiekty obejmują:

- "Kalwarię Pszowską",
- kaplicę p.w. Św. Krzyża,
- zespół "Małej Kalwarii Pszowskiej" wraz z cmentarzem oraz kościołem p.w. Narodzenia Matki Boskiej, które są miejscem licznych pielgrzymek o randze ponadlokalnej.

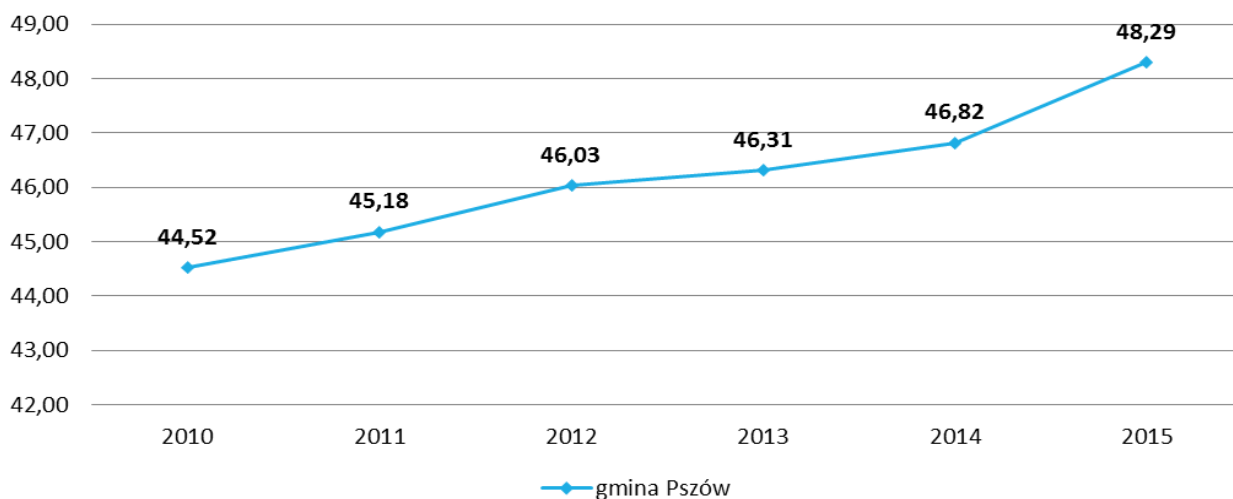
Bazylikę Mniejszą oraz Kalwarię Pszowską (zespół czternastu murowanych kaplic) odwiedzają rocznie tysiące pielgrzymów. Biorąc pod uwagę likwidację przemysłu wydobywczego w mieście, niezbędna wydaje się intensyfikacja funkcji turystycznej, w tym turystyki pielgrzymkowej miasta. Niestety, stosunkowo słabo rozwinięta baza noclegowa oraz nieliczne punkty gastronomiczne uniemożliwiają wzrost liczby osób odwiedzających to miejsce.

Warto również podkreślić, że w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Pszowa na lata 2011-2020 sformułowano wizję miasta uwzględniającą poszczególne płaszczyzny rozwoju, zgodnie z którą Pszów w roku 2020 to m.in. centrum turystyki pielgrzymkowej rozpoznawalne w skali kraju.

Sfera środowiskowa

W 2015 roku na terenie Pszowa funkcjonowała jedna biologiczna oczyszczalnia komunalna. Od 2010 roku notuje się niewielki wzrost liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków. W 2010 roku ludność ta stanowiła 44,5% mieszkańców miasta, w 2011 – 45,2%, 2012 – 46%, w 2013 roku – 46,3%, natomiast w 2015 roku 48,29% mieszkańców Pszowa korzystało z oczyszczalni. Na poziomie powiatu wodzisławskiego zanotowano większy udział ludności korzystającej z oczyszczalni komunalnych. W analizowanym okresie udział ten wyniósł 61,36%.

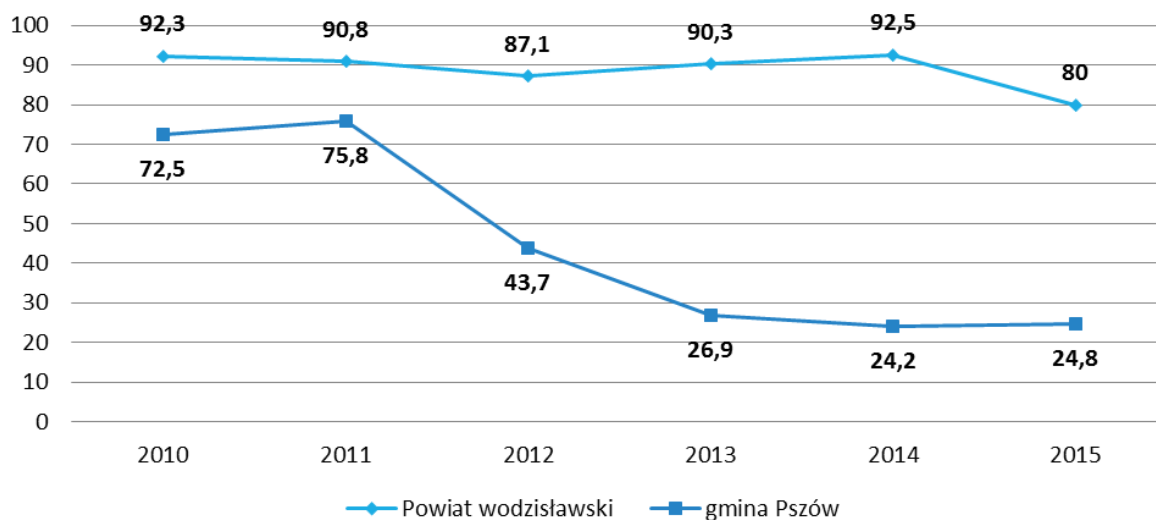
Rysunek 17. Liczba Ludności korzystająca z oczyszczalni ścieków. Stan na dzień 31.12

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

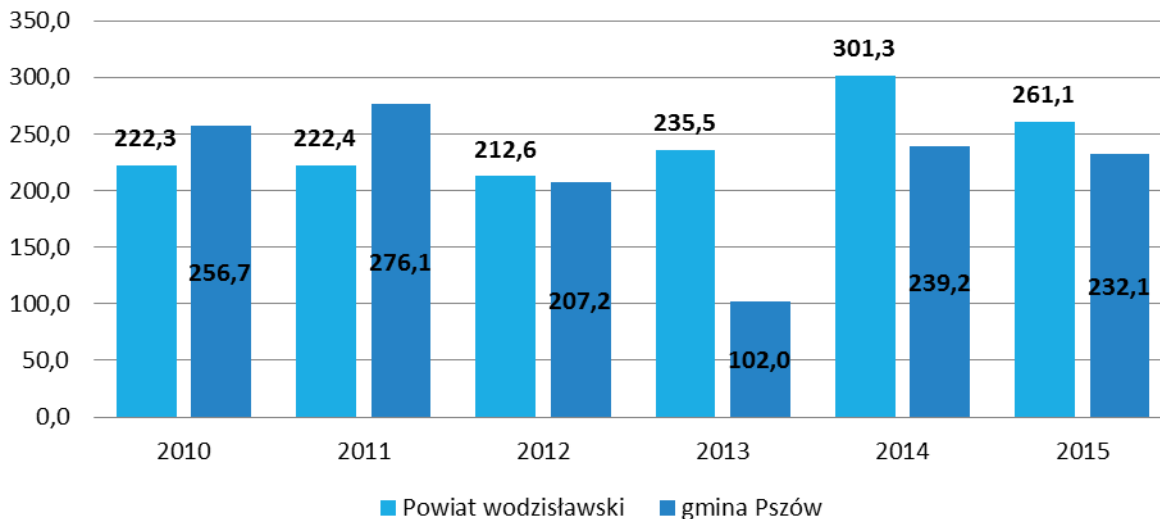
W analizowanym okresie zauważalny był znaczny spadek zużycia wody na jednego mieszkańca miasta. Ostatecznie od 2010 do 2015 roku liczba m³ zużytej wody na jednego mieszkańca Pszowa zmalała ponad trzykrotnie. W 2014 roku zanotowano najniższą ilość zużytej wody – 24,2 m³, najwięcej zaś zanotowano w 2011 roku – 75,8 m³. Na poziomie powiatu wodzisławskiego wskaźnik zużycia wody na jednego mieszkańca od 2010 do 2014 roku pozostawał na zbliżonych wartościach. W 2010 roku wskaźnik ten wynosił 92,3 m³, natomiast w 2014 – 92,5 m³, znaczący spadek odnotowano natomiast w roku 2010.

Rysunek 18. Zużycie wody na 1 mieszkańca [w m³]. Stan na dzień 31.12.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

W Pszowie najwięcej zmieszanych odpadów przypadających na jednego mieszkańca zebrano w 2011 roku – 276,1kg, najmniej w 2013 – 102 kg. W 2015 roku średnio na jednego mieszkańca zebrano 232,1 kilogramów odpadów zmieszanych. W porównaniu z rokiem 2014, jest to o 7,1 kilogramów mniej. Najwięcej odpadów zebranych na jednego mieszkańca powiatu zanotowano w 2014 roku – 301,3 kg, natomiast najmniej w 2012 roku – 212,6 kg.

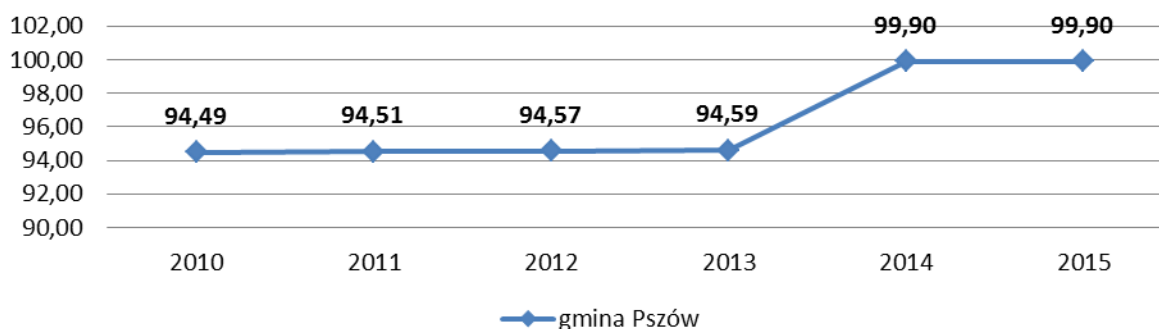
Rysunek 19. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na jednego mieszkańca [kg]. Stan na dzień 31.12

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Udział osób korzystających z instalacji wodociągowych w Pszowie od 2010 do 2013 roku utrzymywał się na poziomie 94,5% – 94,6%. Znaczny wzrost tego wskaźnika zanotowano w 2014 roku – wówczas 99,9% mieszkańców korzystało z instalacji wodociągowych.

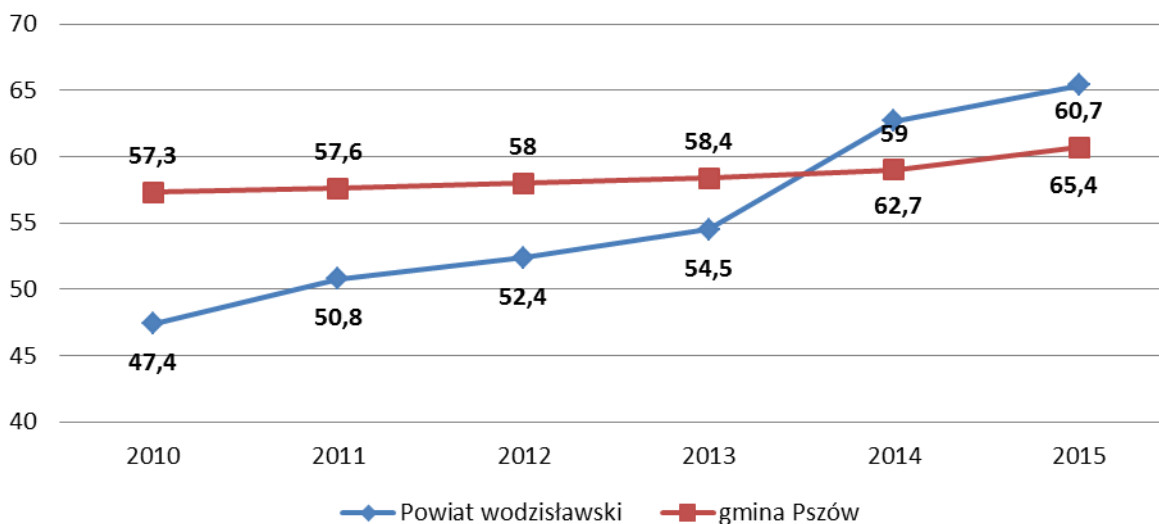
Rysunek 20. Udział osób korzystających z instalacji wodociągowych w ogólnej liczbie ludności. Stan na dzień 31.12.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

W analizowanym okresie w mieście Pszów następował niewielki, bo o około 0,4 p.p. rocznie, wzrost udziału osób korzystających z instalacji kanalizacyjnych w populacji ogółem. W 2010 roku udział ten wynosił 57,3%, w 2011 – 57,6%, 2012 – 58%, w 2013 – 58,4%, natomiast w 2015 roku wskaźnik ten wynosił 65,4%. Znaczny, bardziej dynamiczny wzrost liczby osób korzystających z instalacji kanalizacyjnych zanotowano na poziomie powiatu wodzisławskiego. Od 2010 do 2015 roku wskaźnik ten wzrósł z poziomu 47,4% do 60,7%.

Rysunek 21. Udział osób korzystających z instalacji kanalizacyjnych w ogólnej liczbie ludności. Stan na dzień 31.12.

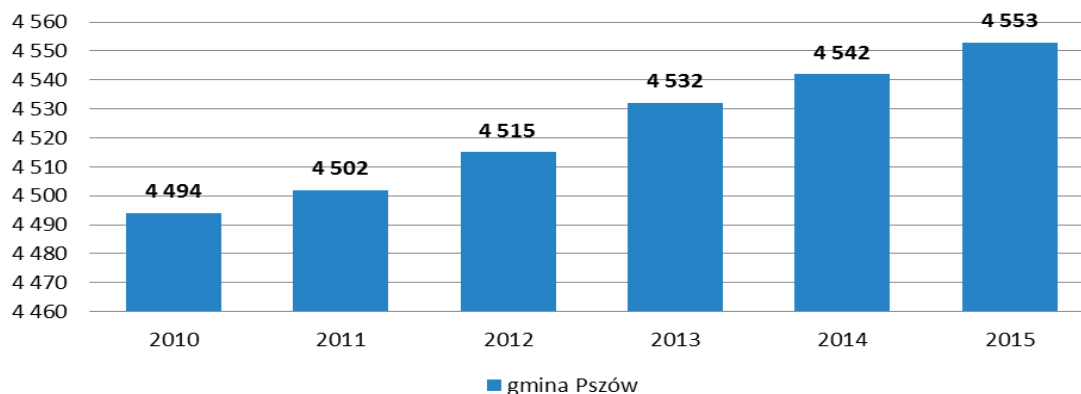

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

Sfera techniczna

W analizowanym okresie nastąpił stały wzrost liczby budynków jednorodzinnych w mieście. W okresie od 2010 do 2015 roku przybyło 59 budynków. Największą liczbę budynków zanotowano w 2015 roku – 4553. Najmniejszą liczbę budynków jednorodzinnych w Pszowie zanotowano w 2010 roku. W tym roku istniało 4494 budynków jednorodzinnych.

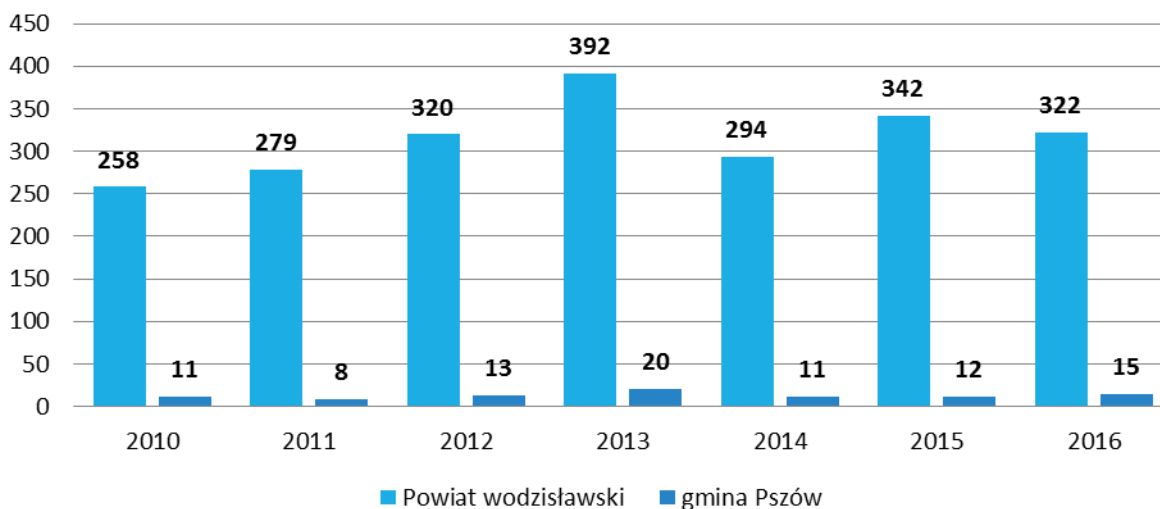
Rysunek 22. Liczba budynków jednorodzinnych w gminie Pszów. Stan na dzień 31.12³

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych. GUS

Najwięcej nowych budynków jednorodzinnych oddanych do użytkowania w gminie zanotowano w 2013 roku. W 2010 roku oddano do użytkowania 11 nowych budynków, w 2012 – 13, w 2013 – 20, natomiast najmniej budynków oddano do użytkowania w 2011 roku – 8. Na poziomie powiatu wodzisławskiego najwięcej nowych budynków jednorodzinnych oddano w 2015 roku – 342, natomiast najmniej w 2010 roku – 258

Rysunek 23. Liczba nowych budynków jednorodzinnych oddanych do użytkowania. Stan na dzień 31.12.⁴

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych. GUS.

³ Bank Danych Lokalnych: Dane o zasobach mieszkaniowych podano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych wg stanu na 31 XII. Od roku 2003 zasoby mieszkaniowe wszystkie na terenie gminy.

⁴ Dotyczy budynków jednorodzinnych oraz wielorodzinnych.

ANALIZA WSKAŹNIKOWA

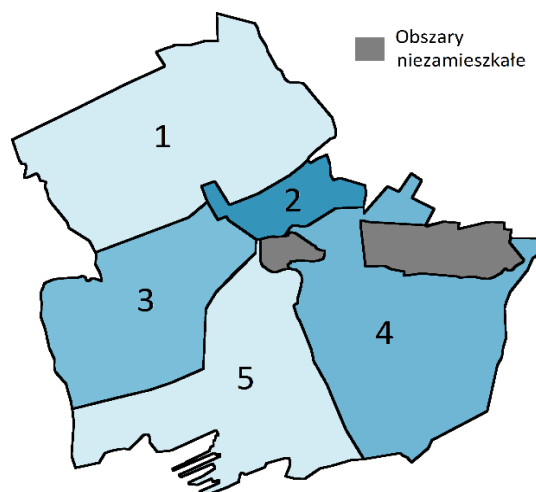
Sfera społeczna

Analiza sfery społecznej stanowi fundamentalną część opisu badanej zbiorowości pozwalającą na diagnozę obecnego stanu i prognozowanie oraz planowanie przyszłych zmian. Największym potencjałem rozwojowym danego obszaru jest jego kapitał ludzki. Dlatego też w prezentowanej diagnozie skupiono uwagę na analizie społecznych obszarów takich jak: bezrobocie, ubóstwo, problemy społeczne, bezpieczeństwo, demografia, edukacja, aktywność społeczna. Wymienione kategorie tworzą katalog podstawowej wiedzy na temat wybranej zbiorowości, pozwalają także na identyfikację problemów z jakimi boryka się badana społeczność.

Poniżej zaprezentowano dane dotyczące liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Wyższe wartości wskaźnika, aniżeli średnia dla miasta Pszów, odnotowano w sferach: 2, 3 oraz 4.

Tabela 5. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – stymulanta. (Dane z 12.2015 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	3,89
2	7,17
3	5,41
4	5,72
5	3,89
Miasto Pszów	5,09

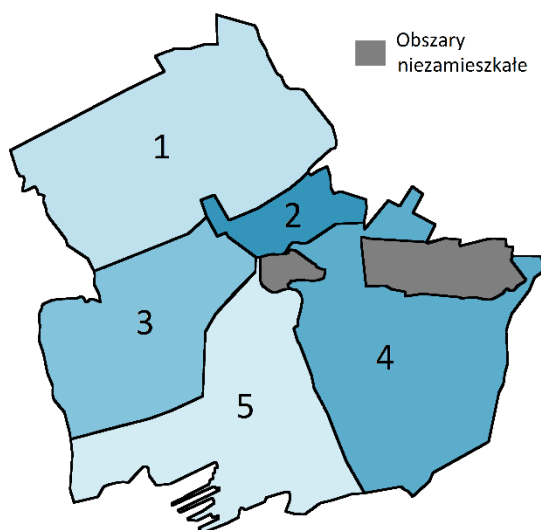

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy

W ramach analizy sfery społecznej wzięto pod uwagę dane dotyczące liczby osób długotrwale bezrobotnych. Wyższą wartość aniżeli wartość referencyjna wynosząca 2,66 odnotowano w strefie 2 oraz 4.

Tabela 6. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – stymulant. (Dane z 12.2015 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	1,88
2	3,94
3	2,60
4	3,26
5	1,63
Miasto Pszów	2,66

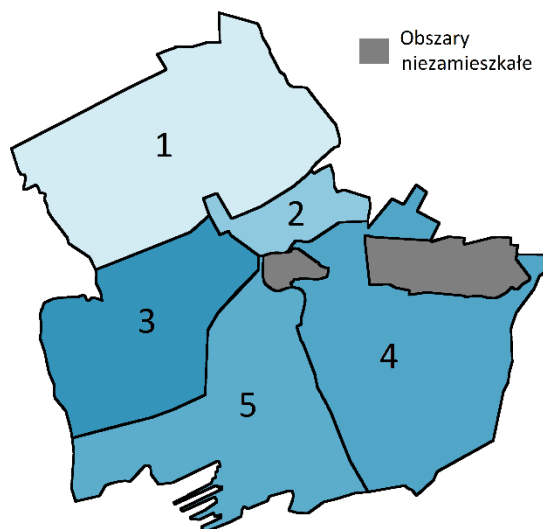

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy

Najwyższe wartości wskaźnika dotyczącego liczby osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców zaobserwowano w sferach 3, 4 oraz 5. Oznacza to, że w wymienionych sferach występuje największa liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 osób.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulant. (Dane z 12.2015 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	2,88
2	5,30
3	6,38
4	6,16
5	6,07
Miasto Pszów	5,50

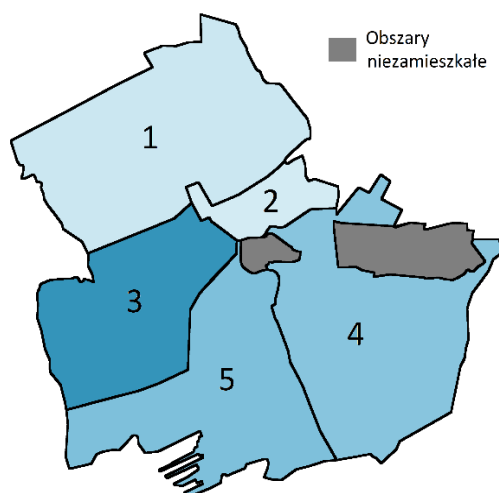

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Najwyższe wartości wskaźnika dotyczącego liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców zaobserwowano w strefie numer 3. Oznacza to, iż w strefie 3 występuje największa liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta. (Dane z 12.2015 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,26
2	0,23
3	1,32
4	0,47
5	0,52
Miasto Pszów	0,57

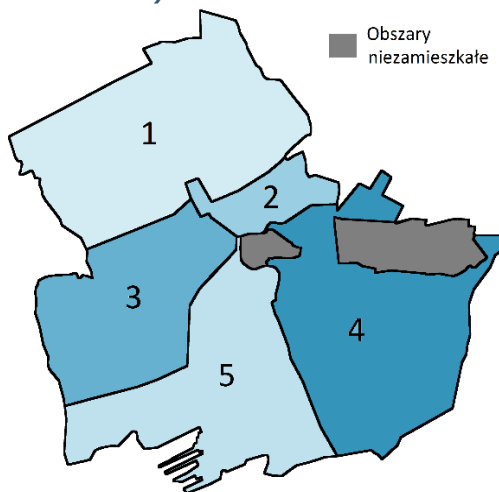

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Poniższa tabela zawiera dane na temat liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ciężkiej lub długotrwałej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wyższe wartości wskaźnika, aniżeli wartość referencyjna dla miasta Pszów, odnotowano w sferach: 3 oraz 4, co oznacza, że w wymienionych sferach jest największa liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ciężkiej lub długotrwałej choroby w przeliczeniu na 100 osób.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta. (Dane z 12.2015 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,26
2	0,46
3	0,68
4	0,91
5	0,33
Miasto Pszów	0,64

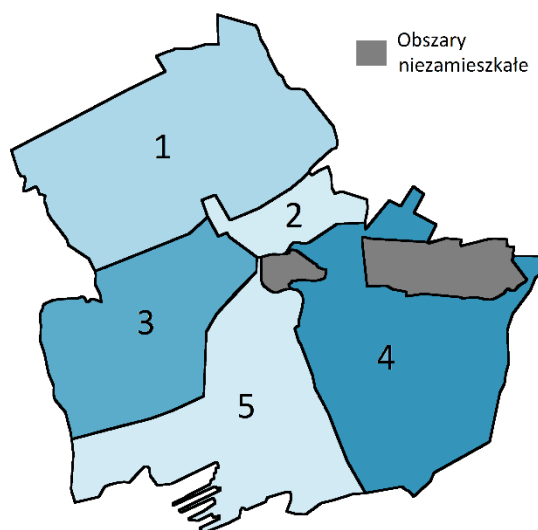

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Tabela poniżej prezentuje liczbę osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w sferach 3 oraz 4. Oznacza to, że w tych sferach występuje największa liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób.

Tabela 10. Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta. (Dane z 12.2015 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,33
2	0,23
3	0,59
4	0,75
5	0,24
Miasto Pszów	0,55

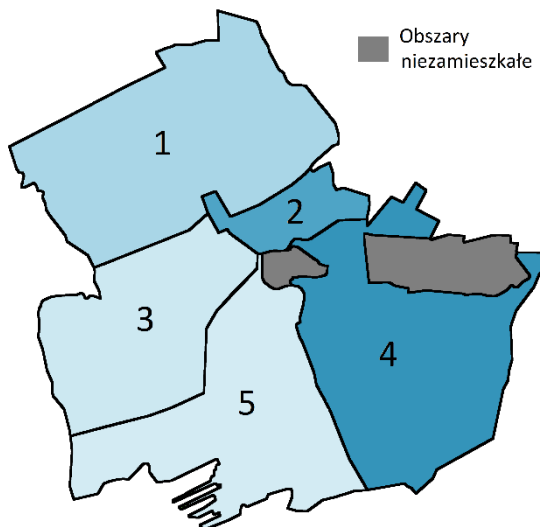

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Tabela zawiera informacje dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej z innych powodów w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wyższe wartości wskaźnika niż średnia dla miasta Pszów (1,00) odnotowano w sferach: 2 oraz 4.

Tabela 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z innych powodów w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta. (Dane z 12.2015 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,81
2	1,15
3	0,73
4	1,27
5	0,71
Miasto Pszów	1,00

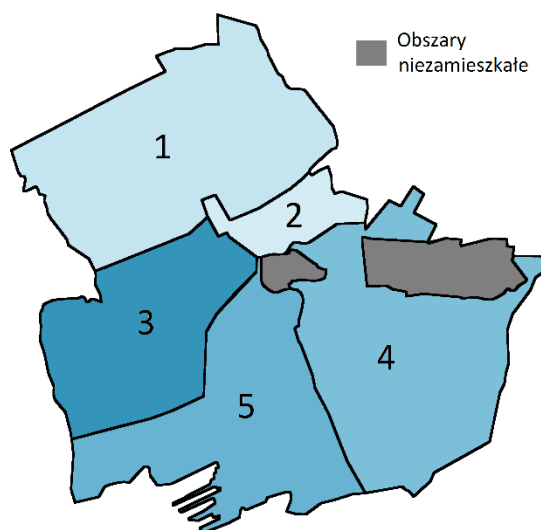

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej udostępnił dane dotyczące liczby rodzin objętych procedurą niebieskiej karty. Najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w sferach 3, 4 oraz 5. Oznacza to, że w tych sferach występuje największa liczba rodzin objętych procedurą niebieskiej karty w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 12. Liczba rodzin objętych procedurą niebieskiej karty w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulant. (Dane z 12.2015 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,30
2	0,23
3	0,82
4	0,60
5	0,66
Miasto Pszów	0,58

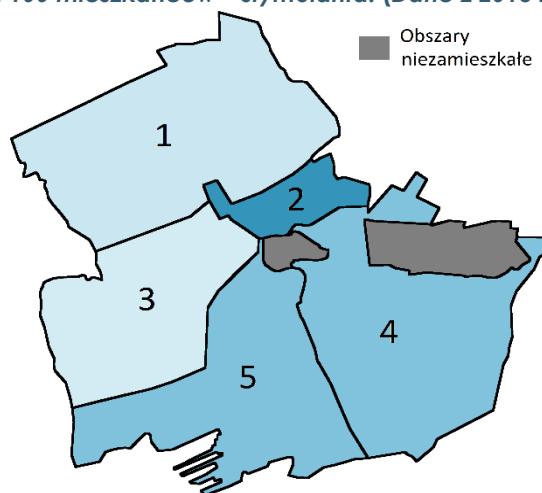

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

W poniższej tabeli zaprezentowano dane dotyczące liczby wypadków i kolizji w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wyższą wartość aniżeli wartość referencyjna dla miasta Pszów odnotowano w strefie 2, co świadczy o występowaniu tam największej liczby wypadków i kolizji w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 13. Liczba wypadków i kolizji w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulant. (Dane z 2015 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,18
2	2,30
3	0,09
4	0,88
5	0,90
Miasto Pszów	1,33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji

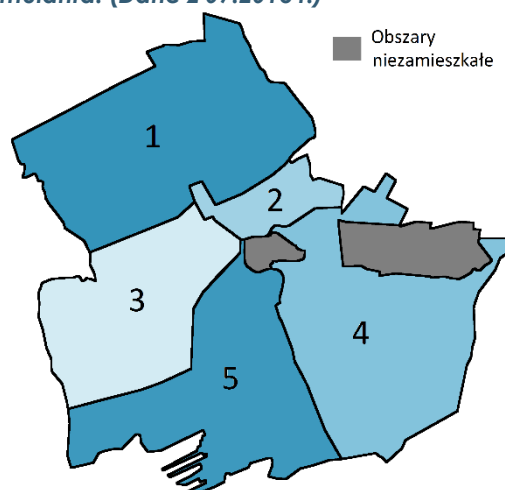
Dane zawarte w poniższej tabeli dotyczą wskaźnika obciążenia demograficznego⁵. Najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w sferach 2 oraz 5. Wyższa wartość wskaźnika wskazuje na większą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym.

⁵ Wskaźnik obciążenia demograficznego określa względną ilość osób młodych (kobiety, mężczyźni do 18 roku życia) oraz osób starszych (kobiety od 60 roku życia, mężczyźni od 65 roku życia) w odniesieniu do populacji w wieku produkcyjnym.

Tabela 14. Wskaźnik obciążenia demograficznego – stymulanta. (Dane z 07.2016 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	64,50%
2	55,56%
3	50,21%
4	58,53%
5	63,87%
Miasto Pszów	58,97%

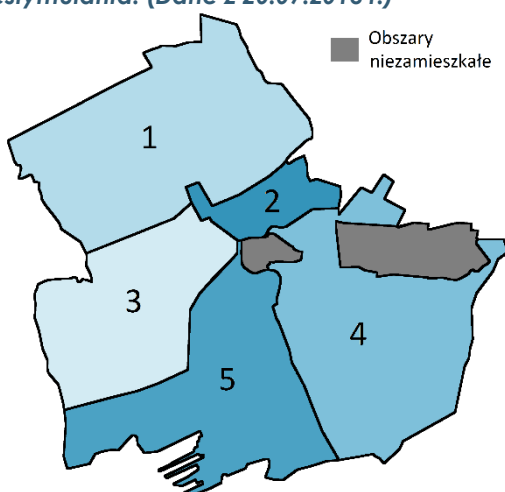

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Podczas diagnozy analizie poddano także liczbę stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji, ZOZ wpisanych do rejestru KRS w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Średnia wartość dla miasta Pszów wynosi: 0,09, niższe wartości wskaźnika odnotowano w sferach 1 i 3.

Tabela 15. Liczba stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji, ZOZ wpisanych do rejestru KRS w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta. (Dane z 20.07.2016 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,04
2	0,23
3	0,00
4	0,10
5	0,19
Miasto Pszów	0,09

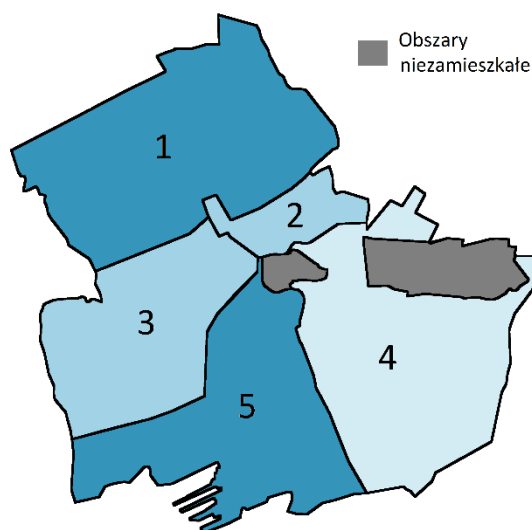

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

W ramach analizy sfery społecznej wzięto również pod uwagę zaangażowanie lokalnej społeczności w życie publiczne. Najlepszym wskaźnikiem aktywności społecznej jest frekwencja w wyborach. Analizie poddano frekwencję w II turze wyborów Prezydenckich w 2015 roku. Średnia wartości dla miasta Pszów wynosi 53,98%, niższą wartość w stosunku do wartości dla miasta odnotowano w przypadku stref: 2 oraz 3. Najniższą wartość w stosunku do średniej dla miasta odnotowano w strefie 4, co może świadczyć o niskiej świadomości politycznej i społecznej.

Tabela 16. Frekwencja wyborcza w II turze wyborów Prezydenckich w 2015 roku – destymulanta. (Dane z 2015 roku)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	57,69%
2	49,52%
3	49,52%
4	46,08%*
5	57,69%
Miasto Pszów	53,98%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

* Sfera 3 obejmuje ulice należące do 3 różnych obwodów wyborczych; na potrzeby opracowania przyjęto najniższą frekwencję spośród obwodów.

Analizie poddano także zdawalności egzaminów gimnazjalnych – średnia wyników uczniów. Dane z miasta Pszów porównano do danych z powiatu wodzisławskiego i województwa śląskiego. W przypadku przedmiotów, język polski, historia i WOS, matematyka oraz przedmioty przyrodnicze odnotowano niższe średnie wyniki niż w powiecie wodzisławskim. W przypadku języka angielskiego w mieście Pszów odnotowano wyższe wyniki niż w powiecie wodzisławskim. Ze względu na podobne wyniki poszczególnych egzaminów, wskaźnika zdawalności egzaminów gimnazjalnych nie wzięto pod uwagę w dalszych analizach.

Tabela 17. Zdawalność egzaminu gimnazjalnego – średnia wyników uczniów. (Dane z 2015 roku)

	Język polski	Historia i WOS	Matematyka	Przedmioty przyrodnicze	Język angielski
Pszów	63,66%	63,18%	47,25%	49,45%	67,62%
Powiat wodzisławski	63,79%	64,28%	48,90%	49,23%	66,51%
Woj. Śląskie	61,88%	63,52%	47,25%	49,45%	67,62%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej

Podsumowanie – sfera społeczna

Do analizy sfery społecznej wykorzystano następujące wskaźniki, które zostały zawarte w tabeli poniżej.

Lp.	Wskaźnik
1	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – stymulanta.
2	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – stymulanta.
3	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
4	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.

Lp.	Wskaźnik
5	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
6	Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
7	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z innych powodów w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
8	Liczba rodzin objętych procedurą niebieskiej karty w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
9	Liczba wypadków i kolizji w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulanta.
10	Wskaźnik obciążenia demograficznego – stymulanta.
11	Liczba stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji, ZOZ wpisanych do rejestru KRS w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta.
12	Frekwencja wyborcza w II turze wyborów prezydenckich w 2015 roku – destymulanta.

W celu wskazania jednostek pomocniczych w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. W przypadku kryterium społecznego w celu dokonania syntetycznej oceny zliczono wszystkie wskaźniki dla danego osiedla, których wartość uznano za wysoką lub bardzo wysoką. Sfera 3 oraz 4, to jednostki pomocnicze miasta o najtrudniejszej sytuacji społecznej, mierzonej w zasadzie we wszystkich wymiarach analizy (bezrobocie, największa liczba udzielonych świadczeń z MOPS, niewielka liczba stowarzyszeń oraz niska frekwencja).

Tabela prezentuje wartości poszczególnych analizowanych wskaźników oraz wartość wskaźnika syntetycznego Perkala z podziałem miasta Pszów na poszczególne strefy. Biorąc pod uwagę dane zaprezentowane w tabeli można wnioskować, że wśród stref, które znajdują się w stanie kryzysowym wymienić należy:

- **strefę 3 (6,261; 8 wskaźników powyżej średniej dla miasta Pszów),**
- **strefę 4 (7,574; 8 wskaźników powyżej średniej),**

Tabela 18. Wskaźnik syntetyczny Perkala – sfera społeczna

Numer strefy	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Wskaźnik Perkala	Liczba wsk. powyżej średniej
1	0,002	0,109	0,000	0,026	0,000	0,196	0,110	0,181	0,042	1,000	0,840	0,000	2,506	2
2	1,000	1,000	0,690	0,000	0,308	0,000	0,000	0,783	1,000	0,374	0,000	0,703	5,155	5
3	0,465	0,420	1,000	1,000	0,648	0,695	1,000	0,033	0,000	0,000	1,000	0,703	6,261	8
4	0,560	0,706	0,936	0,223	1,000	1,000	0,634	1,000	0,357	0,583	0,575	1,000	7,574	8
5	0,000	0,000	0,910	0,267	0,112	0,013	0,734	0,000	0,366	0,956	0,177	0,000	3,535	3

Źródło: opracowanie własne

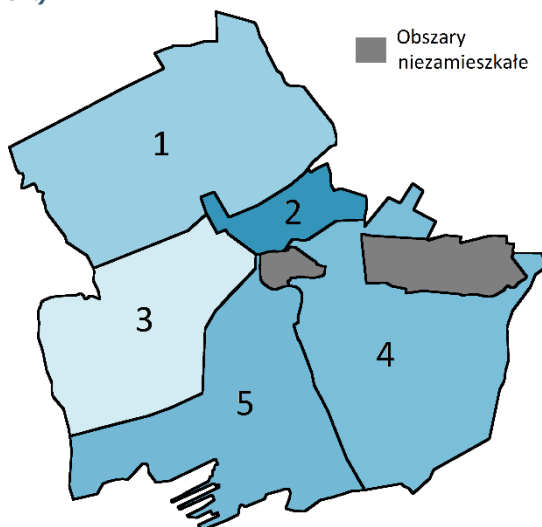
Sfera gospodarcza

Monitoring potencjału rozwoju ekonomiczno-gospodarczego i analiza sytuacji zastanej jest niezwykle ważne w kontekście planowanych działań w ramach procesu rewitalizacji. Analizie poddany zostanie obszar przedsiębiorczości w mieście Pszów. Siłą rozwojową każdej miejscowości jest jej kondycja ekonomiczno-gospodarcza. Wyznaczenie obszarów stanowiących o problematycznym charakterze gminy pozwoli na dokonanie zmian, aby w przyszłości ograniczyć bariery rozwojowe tej gminy. Skuteczne zaplanowanie przemian w lokalnej gospodarce, zwiększy jej konkurencyjność i atrakcyjność dla pracowników oraz potencjalnych inwestorów.

Podczas diagnozy sfery gospodarczej w mieście Pszów wzięto pod uwagę liczbę podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON⁶ w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Niższe wartości aniżeli wartość referencyjna dla miasta Pszów (5,71) odnotowano w sferach 1 oraz 3. Najwyższa

Tabela 19. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta. (Dane z 06.2016 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	5,43
2	7,60
3	4,51
4	5,98
5	6,16
Miasto Pszów	5,71

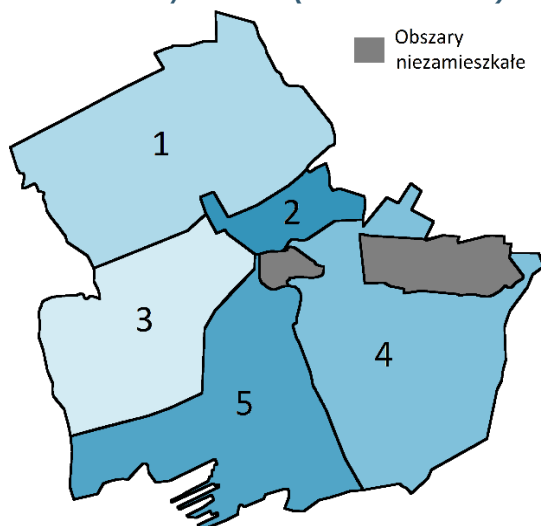

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

W tabeli zamieszczono dane na temat liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON zatrudniających co najmniej 10 pracowników w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Najniższe wartości wskaźnika odnotowano w strefie 1 oraz 3.

Tabela 20. Liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających co najmniej 10 pracowników wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta. (Dane z 06.2016 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,18
2	0,46
3	0,14
4	0,25
5	0,38
Miasto Pszów	0,24

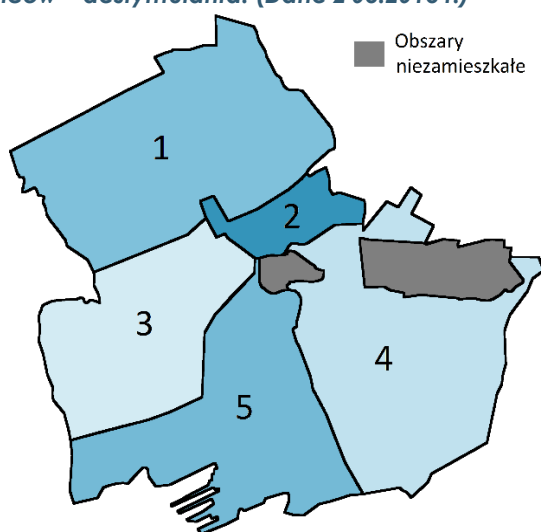
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Ostatnimi danymi, które został poddany analizie w ramach sfery gospodarczej, był dane dotyczące liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON po 1 stycznia 2015 r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Najniższe wartości wskaźnika odnotowano w sferach 3 i 4.

⁶ REGON – Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej

Tabela 21. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON po 1 stycznia 2015 r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta. (Dane z 06.2016 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,81
2	2,30
3	0,55
4	0,60
5	1,04
Miasto Pszów	0,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Podsumowanie – sfera gospodarcza

Do analizy sfery gospodarczej wykorzystano następujące wskaźniki, które pomogły w diagnozie tego obszaru: liczbę podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON oraz Krajowego Rejestru Sądowego w przeliczeniu na 100 mieszkańców, liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON oraz rejestru KRS po 1 stycznia 2015 r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców i liczbę podmiotów gospodarczych zatrudniających co najmniej 10 pracowników wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

W poniższej tabeli zaprezentowano wartości wskaźnika oraz wartość wskaźnika syntetycznego Perkala (im wyższa wartość wskaźnika, tym większe prawdopodobieństwo wystąpienia stanu kryzysowego) z uwzględnieniem podziału miasta Pszów na 5 stref. Tabela prezentuje wartości poszczególnych analizowanych wskaźników oraz wartość wskaźnika syntetycznego Perkala z podziałem miasta Pszów na poszczególne strefy. Biorąc pod uwagę dane zaprezentowane w tabeli można wnioskować, że wśród stref, które znajdują się w stanie kryzysowym wymienić należy: **strefę 1 (2,404)** i **strefę 3 (3,000)**.

Tabela 22. Wskaźnik syntetyczny Perkala – sfera gospodarcza

Numer strefy	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON	Liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających co najmniej 10 pracowników wpisanych do rejestru REGON	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON po 1 stycznia 2015	Wskaźnik Perkala
1	0,703	0,852	0,849	2,404
2	0,000	0,000	0,000	0,000
3	1,000	1,000	1,000	3,000
4	0,526	0,666	0,967	2,159
5	0,466	0,252	0,718	1,436

Źródło: opracowanie własne

Aby wskazać jednostki pomocnicze, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. W przypadku kryterium gospodarczego w celu dokonania syntetycznej oceny zliczono wszystkie wskaźniki dla danego osiedla, których wartość uznano za wysoką lub bardzo wysoką.

Sfery 1 i 3 charakteryzują się najtrudniejszą sytuacją gospodarczą, mierzoną w prawie wszystkich wymiarach analizy (najmniejsza liczba podmiotów gospodarczych, najmniejsza liczba przedsiębiorstw które zatrudniają więcej niż 10 osób oraz liczba nowych podmiotów gospodarczych).

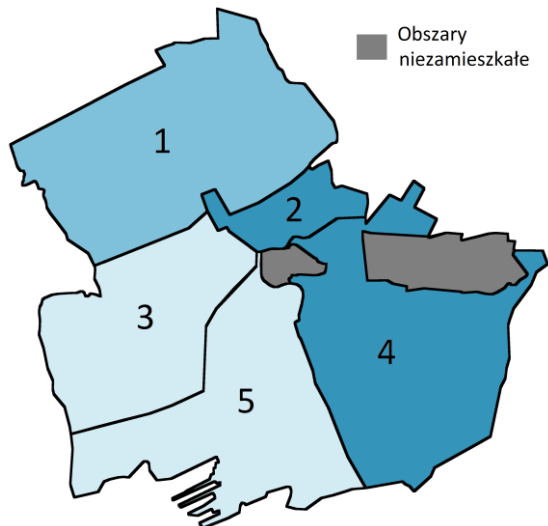
Sfera środowiskowa

Analiza tej sfery pozwoliła na określenie kondycji środowiskowej Pszowa. Współcześnie nacisk kładzie się na optymalizowanie sytuacji środowiskowej, gdyż ma ona wpływ na poziom jakości życia mieszkańców oraz stanowi o atrakcyjności i potencjale danego obszaru. Zatem identyfikacja kondycji środowiska w mieście staje się niezwykle potrzebna w celu wyznaczenia obszarów kryzysowych wymagających interwencji w ramach procesu rewitalizacji.

Sfera środowiskowa w Mieście Pszów zdiagnozowana została na podstawie wskaźnika jakości powietrza PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] w 2012 roku. Dane te pochodzą z opracowanego w 2014 roku Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji. Rozkład zanieczyszczenia wskazuje na to, że główne źródła problemu ulokowane są poza Pszowem (w ujęciu regionu uwidaczniają się na terenie gmin Rydułtowy i Radlin), stąd na terenie miasta występujące zróżnicowanie poziomu zanieczyszczenia w zależności od bliskości źródeł zanieczyszczeń. Podsumowując, problem w postaci przekroczonych poziomów stężenia pyłu PM10 dotyczy przede wszystkim wschodniej i centralnej części miasta, zanikając na jego zachodnich krańcach.

Tabela 23. Wskaźnik jakości powietrza atmosferycznego PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] – średnie roczne stężenie modelowane za rok 2012

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	38,01 – 45,00
2	45,01 i więcej
3	35,01 – 40,49
4	45,01 i więcej
5	35,01 – 40,49
Miasto Pszów	44,00

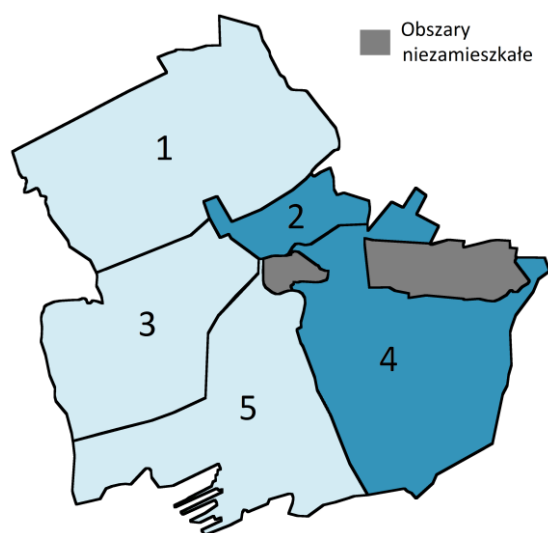
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP) – Geoportal Województwa Śląskiego, dane mapowe na podstawie Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji, Katowice 2014.

Kolejnym czynnikiem pogarszającym jakość środowiska w mieście jest bliskość obszarów przemysłowych, wymagających rekultywacji ze względu na wysoki poziom degradacji. W Pszowie zlokalizowano dwa główne takie obszary, a są nimi tereny po byłej kopalni węgla kamiennego „Anna” (położenie centralne) oraz hałda „Wrzosa” zlokalizowana na północ od ulicy Kraszewskiego. Bezpośrednie sąsiedztwo takich obszarów jest zjawiskiem negatywnym, gdyż osoby zamieszkujące na tym

obszarze nie tylko na co dzień żyją w pobliżu składowisk odpadów przemysłowych wynikających z działań kopalni, lecz także sąsiadują z zaniedbanymi, nieestetycznymi przestrzeniami, których skomplikowana sytuacja związana z charakterem zabudowy i wpływem na środowisko utrudnia zagospodarowanie. Obszary przemysłowe z uwagi na fakt, że nierzadko są dostępne z zewnątrz, stanowią zagrożenie dla osób przebywających na nich, co w przypadku bezpośredniego sąsiedztwa terenów mieszkaniowych dotyczy osób zamieszkanych w otoczeniu byłej KWK „Anna” i hałdy „Wrzosa”. Stąd do obszaru negatywnego wpływu w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów przemysłowych włączono strefy 2 i 4.

Tabela 24. Bliskość miejsc wymagających rekultywacji, oznaczonych na mapie jako obszary niezamieszkałe

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0
2	1
3	0
4	1
5	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta

Podsumowanie – sfera środowiskowa

Problemy środowiskowe zdiagnozowano przy użyciu dwóch wskaźników: poziomu stężenia pyłu zawieszonego PM 10 oraz bliskości terenów wymagających rekultywacji (przemysłowych). Poniższa tabela przedstawia wartości wskaźnika oraz wartość wskaźnika syntetycznego Perkala (im wyższa wartość wskaźnika, tym większe prawdopodobieństwo wystąpienia stanu kryzysowego) z uwzględnieniem podziału miasta Pszów na 5 stref. Na podstawie wartości wskaźników można wnioskować, że najtrudniejsza sytuacja związana ze stanem środowiska ma miejsce w strefach 2 i 4.

Tabela 25. Wskaźnik syntetyczny Perkala – sfera gospodarcza

Numer strefy	Wskaźnik jakości powietrza atmosferycznego PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] – średnie roczne stężenie modelowane za rok 2012	Bliskość miejsc wymagających rekultywacji	Wskaźnik Perkala
1	0,500	0,000	0,500
2	1,000	1,000	2,000
3	0,000	0,000	0,000
4	1,000	1,000	2,000
5	0,000	0,000	0,000

Źródło: opracowanie własne

Aby wskazać strefy o wysokim stopniu degradacji w zakresie środowiska dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. W przypadku kryterium środowiskowego w celu dokonania

syntetycznej oceny zliczono wartości obu wskaźników dla danej strefy. Wartość wskaźnika Perkala pokazuje, że strefy 2 i 4 charakteryzują się najgorszym stanem środowiska naturalnego, na co wskazują najwyższe wartości obu badanych wskaźników.

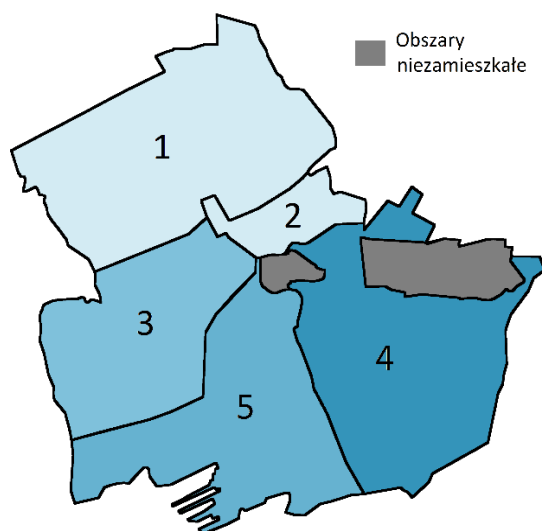
Sfera przestrzenno-funkcjonalna

O potencjale i atrakcyjności danego obszaru świadczą także warunki przestrzenno-funkcjonalne, mogą one stać się przyczynkiem do przyciągania nowych mieszkańców lub potencjalnych inwestorów. Określenie obszarów problemowych w tym zakresie dotyczyć będzie przede wszystkim kategorii uwarunkowań przestrzennych.

W tabeli zaprezentowano dane dotyczące osób w zasięgu sieci kanalizacyjnej w stosunku do łącznej liczby mieszkańców. Niższe wartości aniżeli średnia dla miasta Pszów odnotowano w strefie 1 oraz 2. W tych sferach żadna ulica nie posiada przyłączy kanalizacyjnych.

Tabela 26. Liczba osób w zasięgu sieci kanalizacyjnej w stosunku do liczby mieszkańców – destymulanta.
(Dane z 15.07.2016 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,00%
2	0,00%
3	50,16%
4	71,82%
5	57,47%
Miasto Pszów	49,46%

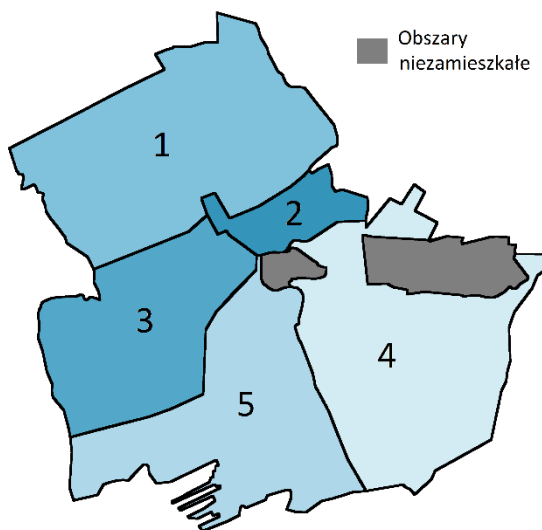
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

W ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej analizie poddano także liczbę przystanków komunikacji miejskiej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Niższe wartości aniżeli wartość referencyjna wynosząca 0,11 odnotowano w strefie 4 i 5.

Tabela 26. Liczba przystanków komunikacji miejskiej w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta.
(Dane z 30.06.2016 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,11
2	0,23
3	0,18
4	0,08
5	0,09
Miasto Pszów	0,11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Podsumowanie – sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sferę tę analizowano na podstawie dwóch wskaźników: Liczba osób w zasięgu sieci kanalizacyjnej w stosunku do liczby mieszkańców i liczby przystanków komunikacji miejskiej w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela prezentuje wartości poszczególnych analizowanych wskaźników oraz wartość wskaźnika syntetycznego Perkala z podziałem Pszowa na poszczególne strefy. Biorąc pod uwagę dane zaprezentowane w tabeli można wnioskować, że wśród stref, które znajdują się w stanie kryzysowym wymienić należy **strefę 1 (1,804)**.

Tabela 27. Syntetyczny wskaźnik Perkala – sfera przestrzenno-funkcjonalna

Numer strefy	Liczba osób w zasięgu sieci kanalizacyjnej w stosunku do liczby mieszkańców	Liczba przystanków komunikacji miejskiej	Wskaźnik Perkala
1	1,000	0,804	1,804
2	1,000	0,000	1,000
3	0,302	0,323	0,625
4	0,000	1,000	1,000
5	0,200	0,912	1,112

Źródło: opracowanie własne

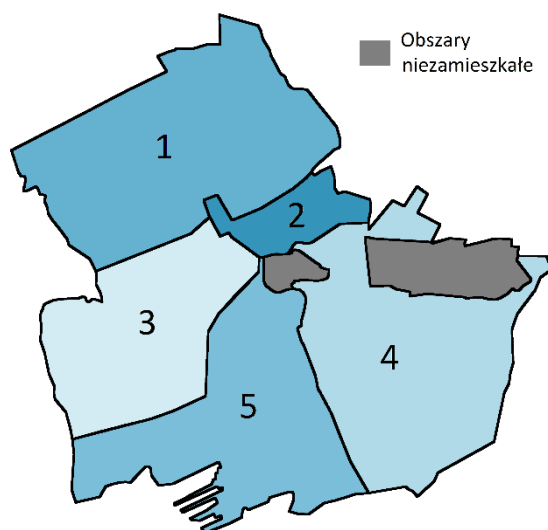
Sfera techniczna

Badany aspekt sfery technicznej, czyli infrastruktura techniczna miasta Pszów umożliwi diagnozę jakości życia mieszkańców oraz precyzyjnie wskaże obszary problemowe z jakimi boryka się gmina w tym zakresie. Badane wskaźniki świadczą o poziomie rozwoju technicznego gminy.

Dane zawarte w tabeli poniżej dotyczą szacowanej długości dróg wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wyższe wartości aniżeli średnia dla miasta Pszów odnotowano dla stref: 1, 3. Oznacza to, że wymienione strefy posiadają największą szacowaną długość dróg wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 28. Szacowana długość dróg wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców – stymulant. (Dane z 07.2016 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,41
2	0,69
3	0,05
4	0,13
5	0,28
Miasto Pszów	0,21

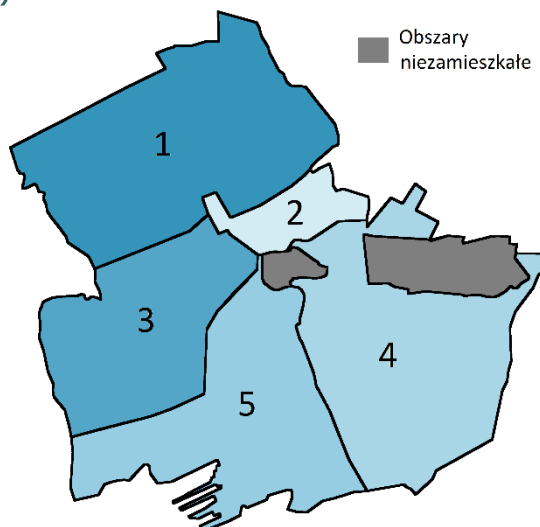

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Tabela zawiera informacje na temat liczby wydanych pozwoleń na budowę dotyczących budynków mieszkalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Najniższe wartości wskaźnika odnotowano w sferach: 2, 4, 5, co wskazuje na najniższą liczbę wydanych pozwoleń na budowę w przeliczeniu na 100 mieszkańców aniżeli średnia wartość dla miasta Pszów, która wyniosła 0,08.

Tabela 29. Liczba wydanych pozwoleń na budowę dotyczących budynków mieszkalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulant. (Dane z 2015 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,18
2	0,00
3	0,14
4	0,03
5	0,05
Miasto Pszów	0,08

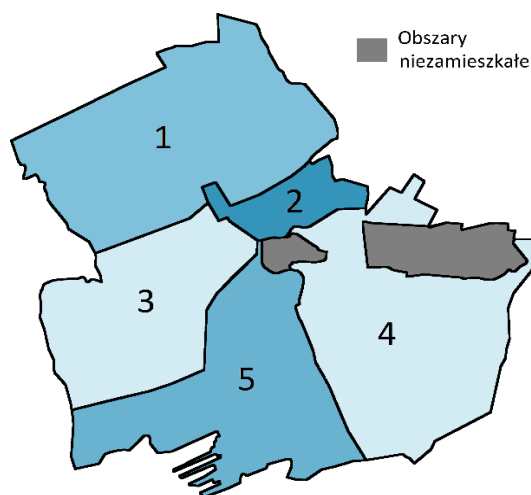

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego

Tabela prezentuje dane dotyczące liczby zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Niższe wartości aniżeli wartość referencyjna odnotowano w strefie 3 oraz strefie 4, w których nie jest zlokalizowany żaden zabytek wpisany do rejestru.

Tabela 30 Liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców – destymulanta. (Dane z 08.2016 r.)

Numer strefy	Wartość wskaźnika
1	0,04
2	0,23
3	0,00
4	0,00
5	0,09
Miasto Pszów	0,03

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Pszów

Podsumowanie – sfera techniczna

Do analizy sfery technicznej wykorzystano następujące wskaźniki, które pomogły w diagnozie tego obszaru: szacowaną długość dróg wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców, liczbę wydanych pozwoleń na budowę (w tym: nowa zabudowa mieszkaniowa, przebudowa istniejących obiektów mieszkaniowych) w przeliczeniu na 100 mieszkańców i liczbę zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela prezentuje wartości poszczególnych analizowanych wskaźników oraz wartość wskaźnika syntetycznego Perkala z podziałem miasta Pszów na poszczególne strefy. Biorąc pod uwagę dane zaprezentowane w tabeli można wnioskować, że wśród stref, które znajdują się w stanie kryzysowym wymienić należy: **strefę 2 (2,000), strefę 4 (1,955), strefę 5 (1,701).**

Tabela 31. Syntetyczny wskaźnik Perkala – sfera techniczna

Numer strefy	Szacowana długość dróg wymagających remontu	Liczba wydanych pozwoleń na budowę dotyczących budynków mieszkalnych	Liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego	Wskaźnik Perkala
1	0,559	0,000	0,840	1,399
2	1,000	1,000	0,000	2,000
3	0,000	0,260	1,000	1,260
4	0,132	0,823	1,000	1,955
5	0,370	0,743	0,588	1,701

Źródło: opracowanie własne

W przypadku kryterium technicznego, w celu dokonania syntetycznej oceny zliczono wszystkie wskaźniki dla danego osiedla. Sfera 2, 4 oraz 5 charakteryzują się najtrudniejszą sytuacją techniczną, mierzoną w prawie wszystkich wymiarach analizy (długością dróg wymagających remontu, najmniejszą liczbą pozwoleń na budowę, oraz najmniejszą liczbą zabytków). Sfera 2, która ma najgorszy stan nawierzchni dróg, posiada również największą liczbę wypadków oraz kolizji, należy zatem dążyć do poprawy stanu nawierzchni, a tym samym zwiększyć bezpieczeństwo na drogach. Strefa 4 posiada najmniejszą liczbę wydanych pozwoleń na budowę, co świadczy o nieatrakcyjności miejsca. Wysoki stopień bezrobocia, duża liczba osób korzystających ze świadczeń społecznych, brak dostępności do przystanków

autobusowych, wpływa niekorzystnie na osiedlanie się osób. W celu przywrócenia atrakcyjności oraz pobudzenia rynku na inwestora i potencjalnych mieszkańców należy zaproponować obniżenie podatku od gruntu i nieruchomości oraz zminimalizować wysokie wskaźniki społeczne (m.in. bezrobocie, osoby korzystające z pomocy społecznej).

Podsumowanie analizy wskaźnikowej

W poniższej tabeli zestawiono wartości wskaźnika Perkala dla każdej ze stref miasta w analizowanych sferach – społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Wynika z niej, że szczególna koncentracja negatywnych zjawisk społecznych występuje w strefach 3 i 4. Warto jednak zauważyć, że stosunkowo wysoki jest również wskaźnik problemów społecznych w strefie drugiej, lecz choć nie jest on wyższy niż wskaźnik dla miasta, jest znacznie wyższy niż wartości w pozostałych strefach – pierwszej i piątej.

Istotne problemy gospodarcze dotyczą przede wszystkim stref 1 i 3, natomiast ta pierwsza to również strefa o najwyższej wartości wskaźnika dotyczącego kwestii przestrzenno-funkcjonalnych.. W strefach 2 i 4 z kolei zdiagnozowano najtrudniejszą sytuację środowiskową i techniczną.

Tabela 32. Wskaźnik Perkala dla poszczególnych stref w analizowanych sferach – podsumowanie

Numer strefy	Sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera środowiskowa	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera techniczna
1	2,506	2,404	0,500	1,804	1,169
2	5,155	0,000	2,000	1,000	3,000
3	6,261	3,000	0,000	0,625	0,779
4	7,574	2,159	2,000	1,000	1,955
5	3,535	1,436	0,000	1,112	1,113
Miasto Pszów	5,946	2,162	1,250	1,117	1,511

Źródło: opracowanie własne

ZJAWISKA KRYZYSOWE W OPINII MIESZKAŃCÓW – WYNIKI BADAŃ CATI/CAWI

Zjawiska kryzysowe oraz ich skala

Głównym celem badania ankietowego była identyfikacja zjawisk kryzysowych występujących w Pszowie oraz ich skala w opinii mieszkańców.

Mieszkańcy Pszowa wskazali najważniejsze problemy jakie występują w mieście. Do najważniejszych problemów, zdaniem Interesariuszy, zaliczyć należy: bezrobocie, zjawiska patologiczne, zły stan infrastruktury drogowej, niewiele możliwości spędzania wolnego czasu, brak wystarczającej liczby miejsc pracy. Do istotnych problemów zaliczyć należy: migracje mieszkańców, zły stan infrastruktury technicznej.

Analizowane zjawiska kryzysowe można podzielić według przyjętych w diagnozie kategorii: społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej oraz środowiskowej. Badanie zostało przeprowadzone techniką CATI (wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny) /CAWI (wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www), w terminie od 24.10.2016 r. do 3.11.2016

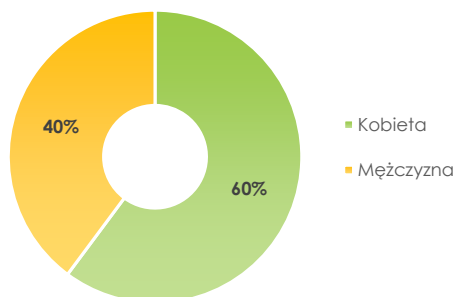
r. W badaniu wzięło udział 118 mieszkańców miasta Pszów. Wyniki przeprowadzonych badań stanowią uzupełnienie wcześniej przeprowadzonej analizy desk research oraz analizy wskaźnikowej.

Wyniki przeprowadzonych badań

Ogólna charakterystyka respondentów

Badaniem objętych zostało łącznie 118 respondentów. Ponad połowę ankietowanych (tj. 60%) stanowiły kobiety.

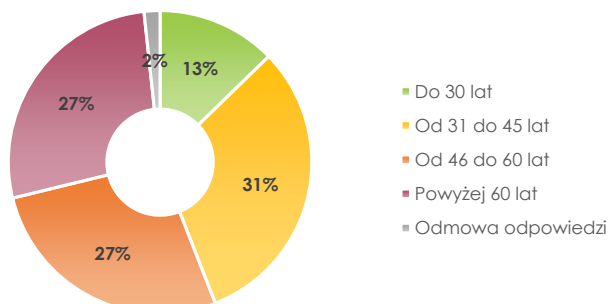
Rysunek 24. Struktura respondentów ze względu na płeć [N=118]

Źródło: badanie CATI/CAWI

Dokonując analizy wieku respondentów dostrzega się, iż najliczniejsze grupy badanych były reprezentowane przez osoby w wieku od 31 do 45 lat (31%) oraz osoby w wieku od 46 do 60 lat (27%) i powyżej 60 lat (27%).

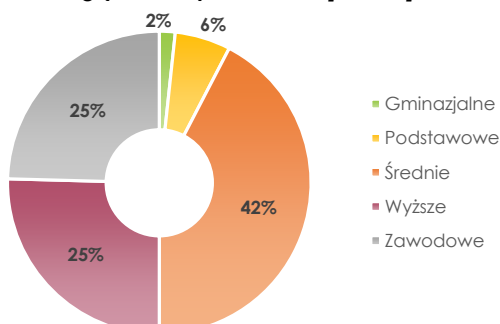
Rysunek 25. Struktura respondentów ze względu na wiek [N=118]

Źródło: badanie CATI/CAWI

Uwzględniając poziom wykształcenia respondentów, należy zauważyć, iż w strukturze ankietowanych największy odsetek stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (42%) oraz zawodowym (25%) i wyższym (25%).

Rysunek 26. Struktura respondentów ze względu na wykształcenie [N=118]

Źródło: badanie CATI/CAWI

Problemy

Najważniejszym problemem społecznym, jaki respondenci dostrzegają na wskazanym przez siebie obszarze jest bezrobocie, takiej odpowiedzi udzieliło 33,1% badanych. Ankietowani nierzadko wskazywali także na występowanie problemów takich jak: niewystarczająca oferta kulturalna (31,4%), migracja mieszkańców (24,6%).

Tabela 33. Najważniejsze problemy społeczne, jakie w opinii respondentów występują na wskazanym przez nich obszarze [N=118]

Problemy społeczne	%
Bezrobocie	33,1%
Ubóstwo	9,3%
Patologie społeczne (alkoholizm)	16,9%
Przemoc w rodzinie	4,2%
Migracja mieszkańców	24,6%
Wandalizm	13,6%
Przestępczość	2,5%
Niski poziom edukacji	4,2%
Niski poziom integracji społecznej	9,3%
Brak poczucia bezpieczeństwa	8,5%
Niewystarczający dostęp do infrastruktury społecznej (edukacyjnej, wychowawczej, opieki medycznej, pomocy społecznej)	17,8%
Niewystarczająca oferta kulturalna	31,4%
Niewystarczająca oferta sportowo-rekreacyjna (place zabaw, boiska itp.)	12,5%
Inne	4,2%
Nie dostrzegam problemów społecznych	16,1%

Źródło: badanie CATI/CAWI

Kolejnym obszarem poddanym analizie były problemy gospodarcze. Największym problemem dla mieszkańców jest brak wystarczającej ilości miejsc pracy, aż 60,2% osób wskazało tą odpowiedź. Następnym najczęściej wskazywanym problemem gospodarczym był brak nowych inwestycji (42,4%). Respondenci zwrócili także uwagę na niski poziom przedsiębiorczości (35,6%).

Tabela 34. Najważniejsze problemy gospodarcze, jakie w opinii respondentów występują na wskazanym przez nich obszarze [N=118]

Problemy gospodarcze	%
Niski poziom przedsiębiorczości	35,6%
Brak wystarczającej ilości miejsc pracy	60,2%
Zła kondycja lokalnych przedsiębiorstw	16,1%
Brak nowych inwestycji	42,4%
Słaby rozwój handlu i usług	10,2%
Brak wsparcia w tworzeniu własnej działalności gospodarczej	10,2%
Brak lub niewystarczająca promocja regionu	12,7%
Inne	3,4%
Nie dostrzegam problemów gospodarczych	18,6%

Źródło: badanie CATI/CAWI

W następnej kolejności zidentyfikowane zostały najważniejsze problemy środowiskowe. Głównym problemem okazało się zanieczyszczenie powietrza, takiej odpowiedzi udzieliło 53,4% badanych. Respondenci wskazywali również na zanieczyszczenie środowiska naturalnego (23,7%) oraz niewystarczające wykorzystanie walorów i zasobów naturalnych (13,6%).

Tabela 35. Najważniejsze problemy środowiskowe, jakie w opinii respondentów występują na wskazanym przez nich obszarze [N=118]

Problemy środowiskowe	%
Zanieczyszczenie środowiska naturalnego	23,7%
Niewystarczające zarządzanie gospodarką odpadów komunalnych	11,9%
Niewystarczające wykorzystanie walorów i zasobów naturalnych	13,6%
Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest	7,6%
Zanieczyszczenie powietrza	53,4%
Inne	6,8%
Nie dostrzegam problemów środowiskowych	27,1%

Źródło: badanie CATI/CAWI

W toku badania zdiagnozowane zostały także najważniejsze problemy przestrzenno-funkcjonalne. Do 3 najczęściej wskazywanych odpowiedzi zalicza się: zły/niewystarczający stan sieci kanalizacyjnej (44,1%), niewystarczającą ilość miejsc parkingowych (42,4%) oraz niewystarczający dostęp do komunikacji zbiorowej (25,4%).

Tabela 36. Najważniejsze problemy przestrzenno-funkcjonalne, jakie w opinii respondentów występują na wskazanym przez nich obszarze [N=118]

Problemy przestrzenno-funkcjonalne	%
Niewystarczająca ilość miejsc parkingowych	42,4%
Niewystarczający dostęp do komunikacji zbiorowej	25,4%
Niewystarczający dostęp do obiektów handlowych i usługowych	11,9%
Zły/niewystarczający stan sieci kanalizacyjnej	44,1%
Zły/niewystarczający stan sieci wodociągowej	2,5%
Zły/niewystarczający stan sieci elektrycznej	6,8%
Zły stan estetyczny otoczenia	22,9%
Inne	11,0%
Nie dostrzegam problemów przestrzenno-funkcjonalnych	10,2%

Źródło: badanie CATI/CAWI

W obszarze dotyczącym problemów technicznych, większość badanych (66,1%) wskazała na zły/niewystarczający stan infrastruktury drogowej. 17,8% ankietowanych uważa, że stan estetyczny budynków mieszkalnych jest zły.

Tabela 37. Najważniejsze problemy techniczne, jakie w opinii respondentów występują na wskazanym przez nich obszarze [N=118]

Problemy techniczne	%
Zły/niewystarczający stan techniczny obiektów użyteczności publicznej	9,3%
Zły stan estetyczny budynków mieszkalnych	17,8%
Zły stan zabytków	6,8%
Zły/niewystarczający stan infrastruktury drogowej	66,1%

Inne	5,9%
Nie dostrzegam problemów technicznych	17,8%

Źródło: badanie CATI/CAWI

Identyfikacja obszarów rewitalizacji

W toku badania poproszono o wskazanie obszarów, które zdaniem ankietowanych powinny zostać poddane rewitalizacji. Ankietowani najczęściej wskazywali na następujące ulice/dzielnice: Krzyżkowice (12 wskazań), Karola Miarki (11 wskazań), Rynek (6 wskazań), Okrzei (6 wskazań), Armii Krajowej (6 wskazań). W tabeli zaprezentowano wykaz odpowiedzi respondentów, przy których odnotowano minimum 3 wskazania.

Tabela 38. Ulica/ dzielnica/budynek/ obszar, który zdaniem respondentów powinien zostać poddany rewitalizacji [N=118]

Ulica/Dzielnica/Budynek/Obszar	N
Krzyżkowice	12
Karola Miarki	11
Rynek	6
Okrzei	6
Armii-Krajowej	6
Paderewskiego	5
Pszowskie doły	4
Hałda Pszowska	3
Dolna	3
Kościuszki	3
Bazylika	3
Kolberga	3

Źródło: badanie CATI/CAWI

Badanych poproszono także, aby określili swój związek ze wskazanym obszarem/ulicą/budynkiem. Ankietowani najczęściej odpowiadali, że jest to ich miejsce zamieszkania (89,0%). 2,5% respondentów wskazało, że jest to ich miejsce wypoczynku.

Tabela 39. Związek respondentów z danym obszarem [N=118]

Wyszczególnienie	%
Miejsce zamieszkania	89,0%
Miejsce pracy	0,0%
Miejsce wypoczynku	2,5%
Inne	8,5%

Źródło: badanie CATI/CAWI

Potencjały obszaru zdegradowanego zdaniem mieszkańców

Na zakończenie badania respondenci zostali poproszeni o wskazanie potencjału, jaki widzą we wskazanym przez siebie obszarze wymagającym rewitalizacji. 33,1% ankietowanych uznała, że największy potencjał stanowi oferta sportowo-rekreacyjna (place zabaw, boiska itp.). Dla 32,2% badanych to

bezpieczeństwo jest mocną stroną wskazanego obszaru, a także dostęp do infrastruktury społecznej, takiej odpowiedzi udzieliło 26,3% badanych.

W przypadku oferty sportowo-rekreacyjnej, badani wskazali, w problemach społecznych niewystarczającą ich dostępność 12,5%, przy jednoczesnym wykazaniu ich potencjału. W przypadku badań ankietowych, taka sytuacja wynika z odmiennego podejścia poszczególnych badanych.

Potencjał	%
Kapitał ludzki	17,8%
Bezpieczeństwo	32,2%
Edukacja	16,9%
Poziom integracji społecznej	9,3%
Dostęp do infrastruktury społecznej (edukacyjnej, wychowawczej, opieki medycznej, pomocy społecznej)	26,3%
Oferta kulturalna	18,6%
Oferta sportowo-rekreacyjna (place zabaw, boiska itp.)	33,1%
Turystyka	4,2%
Przedsiębiorczość	4,2%
Stan środowiska naturalnego	10,2%
Infrastruktura komunalna (inf. wodno-kanalizacyjna, inf. elektryczna, inf. gazowa)	11,0%
Dostęp do usług handlowych i usługowych	21,2%
Transport (drogi, komunikacja zbiorowa)	10,2%
Inne	11,9%
Nie dostrzegam żadnego potencjału	3,4%

Źródło: badanie CATI/CAWI

Podsumowanie

Badani mieszkańcy gminy najczęściej wskazywali, iż obszarem, który powinien zostać poddany rewitalizacji są ulice/dzielnice: dzielnica Krzyżkowie, ul. Karola Miarki, Rynek, Okrzei, Armii Krajowej.

W toku badania zidentyfikowane zostały najważniejsze problemy, które w opinii badanych występują na wskazanych przez nich obszarach. Do najczęściej wskazywanych problemów zaliczono:

- problemy społeczne, takie jak: bezrobocie, niewystarczająca oferta kulturalna, migracja mieszkańców,
- problemy gospodarcze, takie jak: brak wystarczającej ilości miejsc pracy, brak nowych inwestycji, niski poziom przedsiębiorczości,
- problemy środowiskowe, takie jak: zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie środowiska naturalnego, niewystarczające wykorzystanie walorów i zasobów naturalnych,
- problemy przestrzenno-funkcjonalne, takie jak: zły/niewystarczający stan sieci kanalizacyjnej, niewystarczająca ilość miejsc parkingowych, niewystarczający dostęp do komunikacji zbiorowej,

- problemy techniczne, takie jak: zły/niewystarczający stan infrastruktury drogowej, zły stan estetyczny budynków mieszkalnych.

W toku badania respondenci wskazali także propozycje działań inwestycyjnych, jakie ich zdaniem należałoby podjąć podczas rewitalizacji, aby zniwelować występowanie negatywnych zjawisk. Najczęściej wskazywane odpowiedzi to: remont dróg, rewitalizacja terenów pokopalnianych, remont chodników. Dla respondentów największy potencjał rozwoju stanowi oferta sportowo-rekreacyjna.

Na atrakcyjność miasta składa się wiele czynników. Wśród nich zaliczyć należy: odpowiednia oferta kulturalna, sportowa, rekreacyjna. Częścią tego elementu jest dbałość o dziedzictwo kulturowe, w tym również zabytki i atrakcyjność przestrzeni miasta, na co wpływ mają m.in. przestrzenie publiczne.

Czynniki i zjawiska kryzysowe opisane w analizie wskaźnikowej oraz wskazane przez mieszkańców w badaniu ankietowym, są tożsame-wysokie wskaźniki osób bezrobotnych w analizie wskaźnikowej, jednocześnie mieszkańcy w ankietach również wskazali bezrobocie).

Reasumując można stwierdzić, że: zjawiska kryzysowe dotyczą wielu kwestii, kluczowe wydają się być bezrobocie, wykluczenie społeczne, patologie społeczne. Wśród działań, które powinny być prowadzone należy zauważyć: zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne, wspieranie osób z problemami wykluczenia społecznego oraz aktywizacja ich zwiększając przy okazji bezpieczeństwo w mieście.

OBSZAR ZDEGRADOWANY

Obszar zdegradowany to taki, na którym nasilone są negatywne zjawiska społeczne, do których zaliczyć można m.in.: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji, niski poziom kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym oraz kulturalnym. Co więcej, obszar zdegradowany cechuje się co najmniej jednym negatywnym zjawiskiem ze sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Obszary zdegradowane wyznaczone zostały na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej w pięciu sferach, podczas której wykorzystano także syntetyczny wskaźnik Perkala, a także w oparciu o badania ankietowe mieszkańców, którzy wskazali rejony miasta o występujących problemach w poszczególnych sferach. W poniższej tabeli zawarto zestawienie poszczególnych ulic włączonych do obszaru zdegradowanego z wypunktowanymi problemami występującymi na danym terenie. Warto zauważyć, że w każdym ze wskazanych obszarów mają miejsce problemy społeczne oraz inne negatywne zjawiska – gospodarcze, środowiskowe, techniczne lub przestrzenno-funkcjonalne.

Tabela 40. Obszar zdegradowany w Pszowie – strefy z wyszczególnieniem ulic i uzasadnieniem

Sfera 1 Liczba mieszkańców: 1706	
Ulica Gospodarcza	Ulica Krzyżowa
<ul style="list-style-type: none"> • brak organizacji społecznych • niewielka liczba podmiotów gospodarczych • brak nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych po 1 stycznia 2015 roku. 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoki poziom wykluczenia społecznego (pomoc społeczna z powodu niepełnosprawności i choroby) • wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego • brak organizacji społecznych • niewielka liczba podmiotów gospodarczych • brak nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych po 1 stycznia 2015 roku.
Ulica Workowa	Ulica Daleka
<ul style="list-style-type: none"> • najwyższy wskaźnik w strefie 1 pod względem osób korzystających z pomocy społecznej • wysoki wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu • wysoki poziom bezrobocia • brak organizacji społecznych • niewielka liczba podmiotów gospodarczych • brak nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych po 1 stycznia 2015 roku 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoki poziom bezrobocia • wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego • brak organizacji społecznych • niewielka liczba podmiotów gospodarczych
Ulica Zielona	Ulice Jesionowa, Łanowa
<ul style="list-style-type: none"> • wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego • brak organizacji społecznych • niewielka liczba podmiotów gospodarczych • brak nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych po 1 stycznia 2015 roku 	<ul style="list-style-type: none"> • brak organizacji społecznych • niewielka liczba podmiotów gospodarczych
Ulica Krzyżkowicka	Ulica Oskara Kolberga
<ul style="list-style-type: none"> • najwyższy wskaźnik w strefie 1 pod względem liczby osób bezrobotnych • zależność od pomocy społecznej, w tym przede wszystkim z powodu niepełnosprawności • bardzo wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego • niewielka liczba podmiotów gospodarczych • wysoki wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • przemoc w rodzinie • wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego • wysoki wskaźnik długotrwałego bezrobocia • niski poziom przedsiębiorczości
Ulica Dolna	Ulica Jana Krasickiego
<ul style="list-style-type: none"> • przemoc w rodzinie (Niebieskie karty) • wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego • brak organizacji społecznych • brak dostępu do sieci kanalizacyjnej • niska liczba wydanych pozwoleń na budowę 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoki wskaźnik długotrwałego bezrobocia • zależność od pomocy społecznej • brak organizacji społecznych • brak dostępu do sieci kanalizacyjnej • niska dostępność transportu autobusowego
Ulica Żułowa	Ulica Stefana Okrzei
<ul style="list-style-type: none"> • wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego • brak organizacji społecznych • brak dostępu do sieci kanalizacyjnej • niska liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoki poziom bezrobocia • zależność od pomocy społecznej • wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego • brak organizacji społecznych • niski wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych
Sfera 2 Liczba mieszkańców: 568	
Ulice Franciszka Chrząstka, Jana Długosza	Ulica Janusza Kusocińskiego
<ul style="list-style-type: none"> • brak organizacji społecznych • niska frekwencja wyborcza • niewielka liczba podmiotów gospodarczych • wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza • bliskość terenów wymagających rekultywacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoki poziom bezrobocia długotrwałego • wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego • brak organizacji społecznych • niska frekwencja wyborcza • brak dużych przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 10 pracowników • brak stowarzyszeń organizacji • frekwencja wyborcza najniższa dla miasta Pszów • wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza • bliskość terenów wymagających rekultywacji
Ulica Kalwaryjska	
<ul style="list-style-type: none"> • wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego • brak organizacji społecznych • niska frekwencja wyborcza • Wysoka liczba zdarzeń drogowych • Niski wskaźnik liczby nowych przedsiębiorstw • brak przyłączy do sieci kanalizacyjnej 	
Ulica Władysława Andersa	Ulica Lipowa
<ul style="list-style-type: none"> • najwyższy wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej • duża liczba zdarzeń drogowych • wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego • brak organizacji społecznych • wysoki wskaźnik osób bezrobotnych • brak przyłączy do sieci kanalizacyjnej • niska liczba wydanych pozwoleń na budowę 	<ul style="list-style-type: none"> • najwyższy wskaźnik bezrobocia w całej strefie 2 • duża zależność od pomocy społecznej • brak organizacji społecznych • niska frekwencja wyborcza • zły stan dróg • niska dostępność transportu zbiorowego
Sfera 3 Liczba mieszkańców: 2059	
Ulica Adolfa Dygasińskiego	Ulica Rodakowskiego
<ul style="list-style-type: none"> • wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego • brak organizacji społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • duża zależność od pomocy społecznej • przemoc w rodzinie

Sfera 1 Liczba mieszkańców: 1706	
<ul style="list-style-type: none"> niewielka liczba podmiotów gospodarczych brak nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych po 1 stycznia 2015 roku brak przyłączy do sieci kanalizacyjnej niewystarczająca dostępność przystanków autobusowych 	<ul style="list-style-type: none"> wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego brak organizacji społecznych niska frekwencja wyborcza niski poziom przedsiębiorczości zły stan dróg
Ulica Ignacego Łukasiewicza	Ulica Tadeusza Kościuszki
<ul style="list-style-type: none"> duża zależność od pomocy społecznej przemoc w rodzinie brak organizacji społecznych niska frekwencja wyborcza niski poziom przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> wysoki wskaźnik bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego wysoki wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej przemoc w rodzinie brak organizacji społecznych niska frekwencja wyborcza niska liczba wydanych pozwoleń na budowę niska jakość powietrza bliskość terenów wymagających rekultywacji
Ulica Karola Miarki	
<ul style="list-style-type: none"> wykluczenie społeczne z powodu niepełnosprawności wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego brak organizacji społecznych niska frekwencja wyborcza niska jakość powietrza bliskość terenów wymagających rekultywacji 	
Ulica Małgorzaty Fornalskiej	Ulica Leopolda Staffa
<ul style="list-style-type: none"> wysoki wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu przemoc w rodzinie brak organizacji społecznych niska frekwencja wyborcza brak przyłączy do sieci kanalizacyjnej niewystarczająca dostępność przystanków autobusowych 	<ul style="list-style-type: none"> wysoki wskaźnik osób bezrobotnych wysoki wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu przemoc w rodzinie brak organizacji społecznych niska frekwencja wyborcza niski poziom przedsiębiorczości brak przyłączy do sieci kanalizacyjnej
Sfera 4 Liczba mieszkańców: 4678	
Ulice Juranda, Józefa Tytki, Pszowska, Księcia Witolda, Marii Konopnickiej, Alojzego Biernackiego, Kasprowicz, Romualda Traugutta, Władysława Jagiełły, Śląska, Komuny Paryskiej, Walerego Wróblewskiego	Ulica Kraszewskiego
<ul style="list-style-type: none"> wysoki wskaźnik osób pozostających bez pracy wysoki wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej niski poziom kapitału społecznego, w tym frekwencji wyborczej wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza bliskość terenów wymagających rekultywacji 	<ul style="list-style-type: none"> wysoki wskaźnik wypadków drogowych oraz kolizji wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego niska frekwencja wyborcza brak przyłączy do sieci kanalizacyjnej wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza bliskość terenów wymagających rekultywacji
Sfera 5 Liczba mieszkańców: 1648	
Ulice Bohaterów Westerplatte, Hugo Kołłątaja, Paderewskiego, ks. Pawła Skwary, Niepodległości, Obrońców Pokoju, POW	
<ul style="list-style-type: none"> wysokie wskaźniki osób korzystających z pomocy społecznej wysoki wskaźnik bezrobocia niewielka liczba wniosków o pozwolenie na budowę niska jakość powietrza bliskość terenów wymagających rekultywacji 	

OBSZAR REWITALIZACJI

Zaprezentowana powyżej diagnoza posłużyła do wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Pszowie, który ma zostać objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji. Obszar rewitalizacji stanowi element obszaru zdegradowanego. Cechuje się on szczególną koncentracją negatywnych zjawisk ze sfery społecznej oraz gospodarczej lub środowiskowej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Ponadto obszar rewitalizacji ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Obszar zdegradowany w Pszowie zamieszkiwany jest przez 10 659 osób (79,76% mieszkańców). Wysoki odsetek mieszkańców wynika z dużego zagęszczenia mieszkańców na terenach centralnych miasta. W celu wyodrębnienia obszaru rewitalizacji wyróżnione zostały te ulice, na których występuje największe nagromadzenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz z dodatkowo występującym negatywnym zjawiskiem ze gospodarczej lub środowiskowej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Wskazane ulice cechuje występowanie więcej negatywnych zjawisk kryzysowych aniżeli w pozostałych. Sytuacja ta uniemożliwia trwały i zrównoważony rozwój Miasta Pszów. Rewitalizacja jest skuteczniejsza, jeśli prowadzi

się ja na ograniczonym terytorium. Pozwala to na koncentrację działań i środków, co przynosi lepsze efekty, także dla tej części obszaru zdegradowanego, który nie został uwzględniony jako obszar bezpośredniej interwencji.

Według wytycznych obszar rewitalizacyjny nie może być większy niż 20% powierzchni oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Wskutek tego do obszaru rewitalizacji zakwalifikowano ograniczoną część obszaru zdegradowanego. Nastąpiło to na podstawie analizy desk research, analizy wskaźnikowej oraz badań zrealizowanych techniką CATI wśród mieszkańców Pszowa. Istotnym czynnikiem, który wzięto pod uwagę w trakcie delimitacji obszaru rewitalizacji było także znaczenie obszaru rewitalizacji dla rozwoju miasta. Co więcej wyznaczone obszary cechują się licznymi potencjałami, które należy wzmacniać, aby miasto miało możliwość zrównoważonego rozwoju.

Dalsze etapy wyznaczenia obszaru rewitalizacji:

1. Obszar rewitalizacji został wyznaczony również na podstawie przeprowadzonych spotkań warsztatowo-informacyjnych z udziałem lokalnej społeczności (mieszkańcy, młodzież) oraz sektorem gospodarczym, NGO, publicznym.
2. W trakcie delimitacji obszaru rewitalizacji poddano analizie każdą strefę, natomiast ze względu na niewielką liczbę stref, analiza została pogłębiona o ulice.
3. Uwzględniono wskaźniki oraz wyniki, które uzyskano podczas dwudniowych warsztatów.

Wśród wskazanych w poniższej tabeli stref znajduje się również obszar pokopalniany KWK Anna oraz teren Hałdy Wrzosa, a więc obszary niezamieszkałe. Realizacja działań naprawczych z udziałem interesariuszy procesu rewitalizacji wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców nie tylko obszaru poddanego rewitalizacji, ale i całego miasta. Wskazane obszary niezamieszkałe posiadają duży potencjał dla dalszego rozwoju miasta Pszów. Zostały one także zapisane w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Miasta Pszów na lata 2011-2020, w ramach priorytetu operacyjnego PO-III.

Ustawa o rewitalizacji oraz Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 dopuszczają możliwość włączenia do obszaru rewitalizacji niezamieszkałych terenów przemysłowych, w tym portowych i wydobywczych, terenów powojennych albo pokolejowych, na których występują negatywne zjawiska gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne. Na terenie miasta Pszów znajduje się obszar pokopalniany. Jest to KWK „ANNA” oraz Hałda Wrzosa, obecnie teren niezagospodarowany i zaniedbany, z ulegającymi degradacji pozostałościami budynków pokopalnianych. Ze względu na swoje położenie i cechy terenu, posiada warunki do wykorzystania jej dla celów turystyczno-rekreacyjnych, gospodarczych, społecznych czy środowiskowych. Przeprowadzona diagnoza wskazuje jednoznacznie, że obecność tych obszarów w strukturze miasta ma negatywny wpływ na jakość życia jego mieszkańców. Jednak ich bliskie położenie w stosunku do terenów mieszkalnych stanowi ogromny potencjał dla rozwoju miasta. Podjęcie działań na wskazanych obszarach wymagających rekultywacji jest niezbędne do przeprowadzenia udanego procesu rewitalizacji.

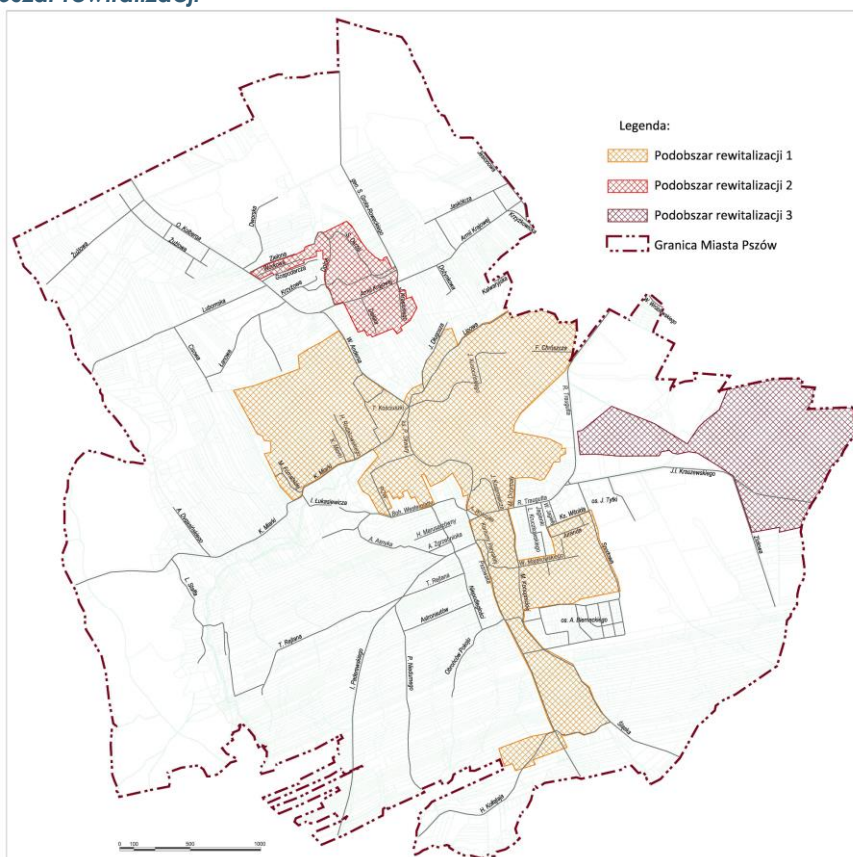
Strefy zostały podzielone na 3 podobszary rewitalizacji, które nie są powiązane granicami, co obrazuje poniższy rysunek. Łącznie obszar rewitalizacji Pszowa zajmuje 283,75 ha, tj. 13,88% powierzchni miasta, a zamieszkuje go 29,16% mieszkańców (3954 osoby).

Tabela 41. Podobszary rewitalizacji.

Podobszar rewitalizacji	Strefa	Ulice/obszary	liczba mieszkańców [os.]	Odsetek [%]	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
1	III	Ulice: Rodakowskiego, Fornalskiej, Karola Miarki, Osiedle T. Kościuszki	1211	8,93	283,75	13,88
	IV	Ulice: Sportowa, Majakowskiego, Pszowska do ulicy Komuny Paryskiej, Witolda, Juranda, Konopnickiej, Śląska, Kasprowicza, Traugutta	1230	9,07		
	V	Ulice: Kołtątaja, POW, Skwary	507	3,74		
	VI	Obszar: KWK Anna	Niezamieszkała	-		
2	I	Ulice: Workowa, Dolna, Okrzei, Daleka, Krasickiego	521	3,84	283,75	13,88
	II	Ulice: F. Chróścza, Kusocińskiego, Lipowa, W. Andersa	305	2,25		
3	IV	Ulica: Kraszewskiego	180	1,33		
	VII	Obszar: Hałda Wrzosey	Niezamieszkała	-		
Obszar rewitalizacji			3954 os.	29,16%	283,75 ha	13,88%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 27. Obszar rewitalizacji⁷

⁷ Obszar rewitalizacji został podzielony na 3 podobszary, które nie są powiązane granicami. Podobszary te zawierają 7 stref.

POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji w Pszowie pokrywa 13,88% powierzchni miasta zamieszkałej przez 29,16%. Podzielono go na trzy podobszary. Do obszaru rewitalizacji włączono przede wszystkim tereny zamieszkałe, lecz także dwa obszary przemysłowe, które z uwagi na swoje położenie, rozmiar oraz wpływ na otoczenie wymagają koniecznej interwencji, aby przywrócić je lokalnej społeczności i nadać nowe funkcje, poprawiające jakość życia i łagodzące negatywne zjawiska.

Obszar rewitalizacji w Pszowie obejmuje przede głównie centralne tereny miasta z uwzględnieniem dawnej kopalni węgla kamiennego „Anna”, a także fragment osiedla Krzyżkowice oraz okolice hałdy „Wrzosa” we wschodniej części Pszowa. Aby bardziej precyzyjnie zdiagnozować występujące na tym terenie problemy przeprowadzono diagnozę pogłębioną, wskazującą zjawiska kryzysowe, skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz pomocną przy określeniu lokalnych potencjałów.

Sfera społeczna

W poniższej tabeli zestawiono wartości analizowanych w diagnozie wskaźników dla obszaru rewitalizacji oraz dla całego miasta Pszów. Wyróżniono kolorem czerwonym te wartości, które sygnalizują, że na obszarze rewitalizacji sytuacja jest gorsza niż w skali miasta.

Tabela 42. Diagnoza sytuacji w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Pszów
Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	10,26	5,09
Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	5,87	2,66
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	6,99	5,50
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,81	0,57
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,82	0,64
Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,60	0,55
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z innych powodów w przeliczeniu na 100 mieszkańców	1,22	1,00
Liczba rodzin objętych procedurą niebieskiej karty w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,69	0,58
Liczba wypadków i kolizji w przeliczeniu na 100 mieszkańców	1,01	1,33
Wskaźnik obciążenia demograficznego	58,72%	58,97%
Liczba stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji, ZOZ wpisanych do rejestru KRS w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,12	0,09
Frekwencja wyborcza w II turze wyborów prezydenckich w 2015 roku	53,49%	53,98%

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Zauważa się, że bardzo poważnym problemem na obszarze rewitalizacji jest bezrobocie. Co dziesiąta osoba w wieku produkcyjnym pozostaje bez pracy, natomiast niemal 6 na 100 to osoby długotrwale bezrobotne. Wskaźniki te są ponad dwukrotnie wyższe niż wartości dla miasta, co doskonale ilustruje powagę problemu.

W zakresie pomocy społecznej zauważa się znacznie większe zapotrzebowanie na tego typu wsparcie wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji aniżeli w skali całego miasta. Niemal 7 na 100 mieszkańców to beneficjenci MOPS, co przekracza wartość dla Pszowa ogółem. Badając sytuację w zakresie poszczególnych przyczyn otrzymywania pomocy sytuacja jest podobna – zarówno z powodu

alkoholizmu, jak i choroby, niepełnosprawności i innych powodów, mieszkańcy obszaru rewitalizacji w większym stopniu korzystają z wsparcia MOPS niż pszowianie ogółem. Wśród rodzin osiedlonych na obszarze rewitalizacji powszechniejsze jest także zjawisko przemocy w rodzinie – 0,69 na 100 osób objętych jest procedurą Niebieskiej karty na obszarze rewitalizacji, natomiast 0,58 – w skali miasta.

Badając sytuację na obszarze rewitalizacji zauważono jednak, że w przeliczeniu na 100 mieszkańców ma tam miejsce mniej zdarzeń drogowych niż w skali miasta – 1,01 w porównaniu do 1,33 dla Pszowa. Ponadto, wskaźnik obciążenia demograficznego (stosunek osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym) jest nieco niższy od wartości referencyjnej, aczkolwiek różnica ta jest niewielka i wynosi 0,25 punktu procentowego.

Analiza zaangażowania mieszkańców w życie publiczne wykazała, że na obszarze rewitalizacji funkcjonuje więcej organizacji społecznych aniżeli w skali całego miasta – badając ich liczbę na 100 mieszkańców (0,12 w porównaniu do 0,09). Wynika to z koncentracji usług, lokali i wyższej gęstości zaludnienia na wskazanym obszarze, co sprzyja działalności organizacji i stowarzyszeń. Jednocześnie, na obszarze rewitalizacji frekwencja wyborcza w drugiej turze wyborów prezydenckich w 2015 roku była niższa niż w mieście ogółem, choć różnica ta była niewielka (53,49% w porównaniu do 53,98%).

Odnosząc się do wyników badania przeprowadzonego wśród mieszkańców, warto zaznaczyć, że wśród problemów społecznych zgłosili oni przede wszystkim:

- bezrobocie (33,1% głosów),
- niewystarczającą ofertę kulturalną (31,4%),
- migrację mieszkańców (24,6%),
- Niewystarczający dostęp do infrastruktury społecznej (edukacyjnej, wychowawczej, opieki medycznej, pomocy społecznej) (17,8%),
- patologie społeczne (alkoholizm) (16,9%),
- wandalizm (13,6%),
- niewystarczająca oferta sportowo-rekreacyjna (place zabaw, boiska itp.) (12,5%), przy czym problem ten z uwagi na swój charakter silnie wiąże się również ze sferą przestrzenno-funkcjonalną.

Sfera gospodarcza

Sytuacja gospodarcza na obszarze rewitalizacji jest względnie dobra w porównaniu do całego miasta. Dostrzega się tu wyższy poziom przedsiębiorczości wyrażony w większej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców aniżeli w mieście ogółem. Wynika to z funkcji tych terenów miasta – z wysokiej gęstości zaludnienia, dostępności komunikacyjnej, a także wzajemnie napędzającej się oferty handlowo-usługowej. W związku z tym występuje tu także wyższa liczba większych podmiotów gospodarczych. Spośród badanych wskaźników wyłącznie w przypadku trzeciego odnotowano wartość mniej korzystną niż referencyjna – na obszarze rewitalizacji aktywność gospodarcza w ostatnim czasie nieco spowolniła, co wyraża się niższą wartością wskaźnika liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, tj. po 1 stycznia 2015 roku.

Tabela 43. Diagnoza sytuacji w sferze gospodarczej na obszarze rewitalizacji

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Pszów
Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców	6,61	5,71
Liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających co najmniej 10 pracowników wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,35	0,24
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON po.01.01.2015 r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,69	0,76

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Mieszkańcy w drodze ankiety jako dominujące problemy gospodarcze wskazali:

- brak wystarczającej liczby miejsc pracy (60,2%),
- brak nowych inwestycji (42,4%),
- niski poziom przedsiębiorczości (35,6%),
- złą kondycję lokalnych przedsiębiorstw (18,6%).

Sfera środowiskowa

Jakość środowiska to niezaprzeczalnie ważny problem dotyczący Pszów, nie tylko w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji, lecz także poza nim. W analizie wskaźnikowej zwrócono uwagę na fakt, że najgorszej jakości powietrze jest we wschodniej i centralnej części miasta. Pokrywa się to w dużej mierze z wyznaczonym obszarem rewitalizacji.

Ponadto, w skład obszaru rewitalizacji włączone są pokaźne tereny przemysłowe, których obecny sposób zagospodarowania negatywnie wpływa na jakość środowiska, tym samym pogarszając jakość życia bezpośrednich sąsiadów okolicznych terenów. Zły stan środowiska odczuwalny jest także przez mieszkańców, czemu dali oni wyraz podczas przeprowadzanych badań kwestionariuszowych. Biorąc pod uwagę te elementy interwencja w poprawę jakości środowiska jest niezbędna.

Tabela 44. Diagnoza sytuacji w sferze środowiskowej na obszarze rewitalizacji

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Pszów
Wskaźnik jakości powietrza atmosferycznego PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] – średnie roczne stężenie modelowane za rok 2012	2,00	1,50
Bliskość miejsc wymagających rekultywacji	1,00	0,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Wśród najczęściej zgłaszanych problemów środowiskowych mieszkańcy wymieniali:

- zanieczyszczenie powietrza (53,4%),
- zanieczyszczenie środowiska naturalnego (23,7%).

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Jak wspomniano wcześniej, obszar rewitalizacji obejmuje w znacznej części centrum Pszowa, co wyraźnie widać w analizie sfery przestrzenno-funkcjonalnej. Na obszarze tym zauważa się wyższą dostępność infrastruktury technicznej niż w mieście ogółem (59% do 49%). Jest to związane z większą gęstością zabudowy, podczas gdy na obszarach oddalonych od centrum, o rzadszej, nierzadko dopiero rozwijającej się zabudowie, infrastruktury technicznej brakuje.

Z tego powodów również obszar rewitalizacji jest lepiej skomunikowany niż pozostałe części miasta – znajduje się tam więcej przystanków autobusowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców niż w Pszowie ogółem.

Tabela 45. Diagnoza sytuacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na obszarze rewitalizacji

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Pszów
Liczba osób w zasięgu sieci kanalizacyjnej w stosunku do liczby mieszkańców	59%	49%
Liczba przystanków autobusów w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,16	0,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Zdaniem mieszkańców, najważniejsze problemy przestrzenno-funkcjonalne to:

- zły/niewystarczający stan sieci kanalizacyjnej (44,1%),
- niewystarczająca liczba miejsc parkingowych (42,4%),
- niewystarczający dostęp do komunikacji zbiorowej (25,4%), co świadczyć może o tym, że pomimo bliskości przystanku, oferta komunikacji publicznej nie spełnia oczekiwań mieszkańców,
- zły stan estetyczny otoczenia (22,9%).

Sfera techniczna

Analiza aspektów technicznych wskazuje na występowanie sytuacji kryzysowej w kontekście rozwoju zabudowy na obszarze rewitalizacji. Zauważa się tam niższy wskaźnik wydanych pozwoleń na budowę dotyczących budynków mieszkalnych, niż w mieście ogółem. Jest to negatywne zjawisko, gdyż zabudowa centralnych terenów miasta powinna być zagęszczana, aby sprzyjać rozwojowi miasta zrównoważonego, w którym przestrzeń jest cennym elementem. Rozwój miasta zwartej ułatwia mobilność mieszkańców, zachęca do większej aktywności społeczno-gospodarczej i jest bardziej przyjazne.

W odniesieniu do pozostałych badanych wskaźników na obszarze rewitalizacji znajduje się stosunkowo mniej dróg do remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców niż w Pszowie ogółem. Warto jednak zaznaczyć, że jest to uśredniony wskaźnik – na części ulic jest on bardzo wysoki, z kolei na innych niski, stąd diagnozując sytuację kryzysową w tym zakresie należy zaznaczyć, że na obszarze rewitalizacji znajdują się następujące ulice szczególnie wymagające modernizacji: Dolna, Rodakowskiego, Kołtąta, Kusocińskiego, Lipowa, Konopnickiej, Pszowska, Sportowa, Okrzei, Śląska i Workowa.

Wskaźnik dotyczący liczby zabytków jest równy wartości referencyjnej, co nie wskazuje na występowanie sytuacji kryzysowej.

Tabela 46. Diagnoza sytuacji w sferze technicznej na obszarze rewitalizacji

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Pszów
Szacowana długość dróg wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,17	0,21
Liczba wydanych pozwoleń na budowę dotyczących budynków mieszkalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,06	0,08
Liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,03	0,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Zdaniem badanych mieszkańców, główne problemy w sferze technicznej dotyczą takich kwestii jak:

- zły/niewystarczający stan infrastruktury drogowej (66,1%),
- zły stan estetyczny budynków mieszkalnych (17,8%).

Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

Analiza SWOT jest techniką analityczną polegająca na identyfikacji czterech czynników strategicznych. Analiza pozwala określić mocne, słabe strony prowadzonych działań oraz ich szans i zagrożeń. Przeprowadzając taką analizę, należy postawić diagnozę związaną ze wszystkim elementami, które mogą mieć wpływ na każdą z badanych stref. Ze względu na występujące duże podobieństwa w badanych podobszarach rewitalizacji (potencjały i zagrożenia), analiza SWOT została opracowana i przygotowana w efekcie do całego obszaru rewitalizacji. Została ona oparta o przeprowadzone analizy oraz spotkania z mieszkańcami.

Tabela 47. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> + Atrakcyjne usytuowanie blisko ośrodków aglomeracyjnych + Bazylika – obiekt sakralny stanowiący wyróżnik w skali ponadlokalnej + Względnie wysoka gęstość zaludnienia w porównaniu do reszty miasta + Dostępność terenów inwestycyjnych przy dobrze skomunikowanych częściach miasta + Centrum edukacyjne + obecność i działalność organizacji społecznych + duża liczba podmiotów gospodarczych, w tym większych przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> – Wysoki poziom degradacji środowiska naturalnego spowodowany eksploatacją złóż węgla kamiennego – Wysoki stopień zanieczyszczenia powietrza – Szkody górnicze – Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych (bezrobocie, ubóstwo, przemoc w rodzinie) – Niski poziom dochodów mieszkańców – Niska mobilność zawodowa mieszkańców – Zły stan techniczny budynków mieszkalnych – Niewystarczająca opieka nad osobami starszymi. – Niewystarczająca dostępność służby zdrowia. – Występowanie zjawiska dewastacji przestrzeni publicznej. – Brak znaczących inwestorów poza branżą górniczą
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ↑ Dostępność środków finansowych (w tym unijnych na działania rewitalizacyjne). ↑ Wykorzystanie potencjału osób wykształconych ↑ Stworzenie programu profesjonalnego wsparcia dla środowisk twórczych ↑ Wykorzystanie kreatywności i pomysłowości mieszkańców ↑ Wykorzystanie wiedzy i doświadczenia osób starszych ↑ Dostępność terenów pogórczych mogących determinować przyszły potencjał rozwojowy miasta ↑ Budżet obywatelski (umożliwienie współdecydowania mieszkańców) 	<ul style="list-style-type: none"> ↓ Spadek dochodów własnych miasta ↓ Sytuacja własnościowa poszczególnych obiektów i terenów ↓ Zmienność prawa dotyczącego rewitalizacji ↓ Niewystarczające tempo rozwoju gospodarczego ↓ Postępujący proces depopulacji (związany z odpływem ludzi młodych oraz negatywnym trendem przyrostu naturalnego) ↓ Brak porozumienia się różnych środowisk na rzecz wspólnych inicjatyw ↓ Wzrost natężenia ruchu kołowego ↓ Występująca jedna główna branża – górnictwo

Źródło: opracowanie własne

WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI

Wdrożenie działań wskazanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji przyczyni się w sposób kompleksowy do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji. Planowane działania zdeterminują korzystne przeobrażenia na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki.

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji przedstawia się następująco⁸:

Obszar rewitalizacji w Pszowie zamieszany jest przez zaangażowaną i zintegrowaną społeczność, aktywną zawodowo i wspierającą się nawzajem. Dzięki systematycznym pracom przestrzeń miasta zyskuje na atrakcyjności i przyciąga nowych mieszkańców i inwestorów, oferując im atrakcyjne miejsce do życia, pracy i rozwoju. Obszar rewitalizacji zyskuje nowe funkcje, dzięki czemu staje się przestrzenią żywą, różnorodną, bezpieczną i otwartą.

Po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych miasto Pszów jest miejscem, które dzięki walorom estetycznym przestrzeni publicznych przyciąga do siebie ludzi. Harmonijny rozwój zapewnia ożywienie w życiu społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Ład przestrzenny oraz zagospodarowanie zieleni miejskiej umożliwiają aktywny wypoczynek. Wzrost poziomu społecznej aktywności, integracji oraz poczucia przynależności do miejsca zamieszkania determinuje zaangażowanie mieszkańców w realizację projektów służących poprawie jakości życia. Wielotorowa rewitalizacja przestrzeni miejskiej oraz działania skutkujące ograniczeniem bezrobocia i towarzyszącego mu ubóstwa podnoszą poziom życia mieszkańców.

Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej implikują wzrost atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej na terenie obszaru rewitalizacji. Ożywienie gospodarcze rewitalizowanych obszarów staje się możliwe dzięki modernizacji i rozbudowie infrastruktury technicznej. Modernizacja budynków mieszkaniowych determinuje ograniczenia zużycia energii cieplnej, warunkując jednocześnie redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Zaprezentowaną wizję obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji pozwolą zrealizować wyznaczone cele rewitalizacji..

CELE REWITALIZACJI

Cele rewitalizacji określono na podstawie przeprowadzonej diagnozy pogłębionej, wzbogaconej o doświadczenie i wiedzę specjalistyczną oraz wyniki z przeprowadzonych konsultacji społecznych. Tym samym są powiązane z występującymi na obszarze rewitalizacji problemami. W ramach poszczególnych celów wyznaczono kierunki działań rewitalizacyjnych.

⁸ Realizacja wizji uzależniona jest od realizacji celów, zatem aby zrealizować cele, należy podjąć odpowiednie działania. Powiązanie działań z celami, które pozwolą na realizację wizji, zawiera rysunek 15 oraz 16.

Tabela 48. Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych

Cele rewitalizacji	Kierunki działań rewitalizacyjnych
1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji	1.1. Wspieranie działalności organizacji społecznych i zachęcanie mieszkańców do angażowania się w ich inicjatywy.
	1.2. Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego i rozwoju zainteresowań wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.
	1.3. Wsparcie w wejściu i powrocie na rynek pracy osób bezrobotnych/poszukujących zatrudnienia.
2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	2.1. Wspieranie rodzin borykających się z trudnościami w postaci uzależnień i przemocy i zapobieganie dziedziczeniu bezrobocia, bezradności i bierności społecznej.
	2.2. Aktywizacja osób wykluczonych, w tym niepełnosprawnych i chorych w celu poprawy kondycji fizycznej.
3. Poprawa jakości życia na obszarze rewitalizacji	3.1. Dbłość o przestrzeń publiczną i środowisko naturalne.
	3.2. Poprawa warunków mieszkaniowych.
	3.3. Ułatwienie mobilności mieszkańców poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej.

PROJEKTY I PRZEDSIĘWZIĘCIA DO REALIZACJI

Lista planowanych podstawowych projektów rewitalizacyjnych

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie projektów rewitalizacyjnych zgłoszonych do Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016-2023. Projekty rewitalizacyjne można było zgłaszać od 5 stycznia 2017 r. do 16 lutego 2017 r. za pomocą udostępnionego na stronie internetowej formularza do zgłaszania projektów rewitalizacyjnych (http://pszow.pl/strona-113-lokalny_program_rewitalizacji.html), łącznie zgłoszono 33 projekty, z których uwzględniono te odpowiadające na zdiagnozowane problemy na obszarze rewitalizacji i realizujące cele LPR. Projekty mógł zgłaszać każdy z interesariuszy rewitalizacji, drogą mailową lub bezpośrednio do Urzędu Miasta Pszów.

Projekty rewitalizacyjne zawarte w niniejszym programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Funduszy Spójności (FS) oraz inne środki zewnętrzne i własne środki finansowe gminy. Niewykluczone jest również angażowanie w proces rewitalizacji kapitału prywatnego (np. przedsiębiorców), jak również wykorzystanie formuły partnerstwa publiczno-prywatnego. Wskazane działania przyczynią się do realizacji celów strategicznych, które z kolei pozwolą zrealizować ambitną wizję miasta Pszów.

Tabela 49. Lista projektów podstawowych

Lp.	Nazwa wnioskodawcy/ podmiot realizujący	Nazwa projektu	Opis przedsięwzięcia	Cel projektu	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu [PLN]	Okres realizacji projektu	Źródło finansowania projektu	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia
1	Świetlica Środowiskowa w Pszowie	Przyglądam się sobie – socjoterapia dzieci i młodzieży	Projekt przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży z osiedla Kościuszki, sprawiających trudności wychowawcze lub nieposiadających wystarczających kompetencji społecznych, które warunkowałyby ich prawidłowe funkcjonowanie w tej sferze życia. Projekt obejmuje: 1. Opracowanie cyklu tematycznych scenariuszy socjoterapeutycznych dla wybranej grupy dzieci, dostosowanego ściśle do istniejących problemów społecznych na tym terenie oraz indywidualnych potrzeb/dysfunkcji osób objętych jego oddziaływaniem. 2. Realizację scenariuszy w formie cyklicznych, regularnych zajęć w małych grupach terapeutycznych przez osoby posiadające wymagane kwalifikacje (pracownicy Świetlicy Środowiskowej – pedagog i socjoterapeuta).	Program socjoterapii „Przyglądam się sobie” umożliwi korektę niewłaściwych postaw i zachowań społecznych oraz wypracowanie pożądanych wzorców funkcjonowania społecznego u dzieci i młodzieży z rejonu osiedla Kościuszki. Ma wymiar zarówno profilaktyczny jak i terapeutyczny.	Świetlica Środowiskowa w Pszowie Osiedle Kościuszki 38-40	40 000,00	2018-2020	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	Liczba uczestników organizowanych spotkań – 26
2	ZHP Chorągiew Śląska Hufiec Ziemi Wodzisławskiej/Harcerski Szczep Smoki	przeGRAJ CZAS	Organizowanie cyklu spotkań z grami planszowymi, karcianymi itp. dwa razy w miesiącu, adresowanego do rodzin z obszaru rewitalizacji. Na spotkaniach uczestnicy będą mogli zagrać w wybrane przez siebie gry oraz spędzić czas z rówieśnikami i rodzicami. Przebieg rozgrywek będzie notowany, aby na koniec wyłonić zwycięzców.	Stworzenie kreatywnej formy spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez cykl spotkań z grami planszowymi.	Ul. Ks. P. Skwary – Harcówka Szczepu Smoki	5 000,00	2017-2018	Środki własne	Liczba uczestników organizowanych spotkań – 30
3	Szkoła Podstawowa nr 3 w Pszowie / Miasto Pszów	Podwórkowe zabawy	Zagospodarowanie przestrzeni przy szkole. Utworzenie placu zabaw i siłowni pod chmurką, zamontowanie ławek i stworzenie miejsca do integracji mieszkańców. Przestrzeń ta służyć będzie do wypoczynku i spędzania wolnego czasu, będzie wykorzystywana do organizacji ogólnodostępnych wydarzeń – festynów, zawodów sportowych i spotkań osiedlowych integrujących mieszkańców obszaru rewitalizacji (dzieci, rodziców i lokalną społeczność).	Integracja społeczności podobszaru rewitalizacji, łagodzenie problemu wykluczenia społecznego, poprawa kondycji fizycznej i zdrowotnej osób zamieszkujących obszar rewitalizacji.	Szkoła Podstawowa nr 3 ul. Armii Krajowej 56	100 000,00	2020-2022	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	Liczba osób korzystających z zagospodarowanej przestrzeni – 250
4	Szkoła Podstawowa nr 3 w Pszowie / Miasto Pszów	Być jak animowana postać z bajki	Realizacja warsztatów socjoterapeutycznych pod hasłem: „Być jak animowana postać z bajki” skierowanych do dzieci zamieszkujących na obszarze rewitalizacji. Trening umiejętności społecznych: zabawa w postaci z bajek, bajkoterapia, wycieczka do Fabryki Filmów Animowanych w Bielsku-Białej, wycieczka do Zamku w Mosznej.	Podnoszenie samooceny wśród uczniów, wzmacnianie ich pewności siebie, budowanie swojego pozytywnego wizerunku i rozwijanie pasji i talentów.	Szkoła Podstawowa nr 3 ul. Armii Krajowej 56	10 000,00	2017-2019	Budżet miasta, środki prywatne, inne źródła	Liczba uczestników organizowanych spotkań – 157
5	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Pszowie	Europejski przystanek na mojej drodze zawodowej	Projekt skierowany jest do uczniów technikum cyfrowych procesów graficznych i technikum pojazdów samochodowych ZSP w Pszowie, zamieszkujących obszar rewitalizacji. W ramach tego projektu uczniowie będą mieli możliwość odbycia stażu zagranicznego w salonach	Podnoszenie praktycznych umiejętności i kompetencji zawodowych; poznanie nowych, innowacyjnych	ul. R. Traugutta 32 44-370 Pszów	151 856,00	2017-2018	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji w Warszawie,	Liczba uczestników programu – 17

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016 – 2023

Lp.	Nazwa wnioskodawcy/ podmiot realizujący	Nazwa projektu	Opis przedsięwzięcia	Cel projektu	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu [PLN]	Okres realizacji projektu	Źródło finansowania projektu	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia
			<p>samochodowych, agencjach reklamowych, drukarniach, firmach świadczących usługi z zakresu grafiki komputerowej. Praktyka będzie się odbywała w Wielkiej Brytanii w mieście Londonderry. Partnerem projektu w ramach programu Erasmus plus będzie North Wedt Academy of English. Uczestnikami projektu będzie młodzież w wieku od 16 do 19 lat. Grupa uczestników będzie liczyła 17 osób (7 osób z zawodu technik pojazdów samochodowych i 10 osób technik cyfrowych procesów graficznych). Planowany termin wyjazdu to kwiecień 2018 r. W trakcie dwutygodniowego pobytu realizowane będą wszystkie założone działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kurs języka angielskiego (pierwszy tydzień pobytu po dwie godziny) - odbywanie praktyk (10 dni roboczych) - wycieczka krajoobrazowa w dniu wolnym od pracy. 	<p>metod i rozwiązań, a przy tym współpraca z nowymi doświadczonymi osobami; doskonalenie i poszerzenie znajomości języka angielskiego; zapoznanie z wymogami europejskiego rynku pracy; podniesienie samooceny uczniów i wiary we własne siły; zaznajomienie się z innym trybem pracy, co znacznie poszerzy horyzonty myślowe młodych ludzi; popularyzacja efektów wynikających z realizowanych zadań.</p>				program Erasmus +	
6	Stowarzyszenie Pomóżmy Sobie	Punkt pomocy psychologicznej "Co dalej..."	<p>Konsultacje indywidualne dla podopiecznych stowarzyszenia i ich rodzin – mieszkańców obszaru rewitalizacji, w Miejskim Ośrodku Kultury w Pszowie; dyżury dwa razy w tygodniu po 6 godzin oraz zajęcia warsztatowe dla podopiecznych i szkoła dla rodziców. Projekt zakłada utworzenie punktu, w którym udzielane będą konsultacje indywidualne mające na celu rozpoznanie zaburzeń psychicznych, w tym zaburzeń powodujących możliwość wykluczenia społeczne osób, rozpoznanie uzależnień, określenie ich stopnia. Po rozpoznaniu dzieci skierowane zostaną na zajęcia warsztatowe, których celem jest przystosowanie do życia w społeczeństwie, do prawidłowego funkcjonowania w nim. W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rodzin w społeczeństwie prowadzona będzie również szkoła dla rodziców, tak aby wszystkim członkom rodzin z problemami, zagrożonych wykluczeniem umożliwić dostęp do pomocy psychologicznej. Rodzice będą kwalifikowani do udziału w programie szkoła dla rodzica na podstawie konsultacji przeprowadzonej przez psychologa w punkcie.</p>	<p>Umożliwienie mieszkańcom łatwego dostępu do pomocy psychologicznej; wyposażenie mieszkańców w umiejętności radzenia sobie z problemami; wczesne rozpoznanie i profilaktyka zaburzeń psychicznych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; wzmocnienie funkcji rodziny na obszarze rewitalizacji</p>	ul. R.Traugutta 1, 44-370 Pszów	120 000,00	2020 – 2023	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	Liczba uczestników konsultacji – 250
7	Stowarzyszenie Pomóżmy Sobie	Mogę więcej	<p>Przeprowadzenie zajęć dla dzieci z rodzin zagrożonych marginalizacją (mieszkańców obszaru rewitalizacji) z zakresu świadomości społecznej, samokontroli, umiejętności komunikacyjnych, podejmowania odpowiedzialnych decyzji, rozwoju umiejętności i zainteresowań, wczesnego rozpoznania predyspozycji zawodowych, profilaktyki. Przeprowadzenie zajęć edukacyjnych w celu wyrównania szans w procesie kształcenia.</p>	<p>Wyrównywanie szans dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, zamieszkujących obszar rewitalizacji</p>	Obszary miasta objęte rewitalizacją, w tym placówki oświatowe, osiedla	240 000,00	2018-2023	Środki własne, budżet miasta	Liczba uczestników zajęć oraz warsztatów: 210

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016 – 2023

Lp.	Nazwa wnioskodawcy/ podmiot realizujący	Nazwa projektu	Opis przedsięwzięcia	Cel projektu	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu [PLN]	Okres realizacji projektu	Źródło finansowania projektu	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia
			Zorganizowanie czasu wolnego ferii oraz wakacji w celu kształtowania umiejętności spędzania wolnego czasu w sposób twórczy. Przeprowadzenie warsztatów dla rodziców z zakresu profilaktyki.						
8	Stowarzyszenie Pomóżmy Sobie	Radość życia	Ideą zadania jest prowadzenie działań profilaktycznych. Projekt polega na zorganizowaniu happeningu w postaci imprezy plenerowej, podczas której uczestnicy – mieszkańcy obszaru rewitalizacji zamaniestują przeciwko przemocy, używkom i innym niebezpieczeństwom; zorganizowanie konkursu plastycznego, adresowanego do uczniów pszowskich szkół o tematyce antyalkoholowej i antynarkotykowej. W ramach projektu zostanie przeprowadzona pedagogizacja rodziców podopiecznych świetlicy w zakresie profilaktyki. Projekt zakłada również realizację działania „Wakacje na pszowskich placach zabaw” mającego na celu pokazanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu, nauczanie młodych ludzi jak ten czas spędzać, rozwijać pasje, zainteresowania, budować poprawne relacje interpersonalne. Promowany będzie zdrowy styl życia bez używek. Prowadzone będą również zajęcia profilaktyczne na terenie pszowskich szkół. Podopieczni będą mieli okazję uczestniczyć również w wyjazdach profilaktycznych połączonych z warsztatami psychologicznymi mającymi na celu rozwój umiejętności radzenia sobie w życiu. Projekt adresowany jest do rodzin zamieszkujących na obszarze rewitalizacji.	Profilaktyka uzależnień, promowanie ciekawych form spędzania wolnego czasu	Obszary miasta objęte rewitalizacją, w tym placówki oświatowe, osiedla	93 600,00	2018-2023	Środki własne, budżet miasta	Liczba uczestników zajęć oraz warsztatów: 210
9	Towarzystwo Przyjaciół Pszowa	Wszyscy Razem	Projekt skierowany jest do osób niepełnosprawnych z terenu objętego rewitalizacją, polega na organizacji zajęć plastycznych, tanecznych z zakresu przystosowania do życia w społeczności, nauki samodzielności w wykonywaniu codziennych czynności. Zajęcia zaplanowano dwa razy w tygodniu po 4 godziny. Prócz stałych zajęć projekt polega na organizowaniu wyjazdów na przeglądy artystyczne, imprezy sportowe, wycieczki krajoznawcze, a także na zorganizowaniu z pomocą podopiecznych, na terenie Pszowa imprezy dla osób niepełnosprawnych.	Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na swoją niepełnosprawność, przystosowanie ich do życia w społeczności	Obszary miasta objęte rewitalizacją	96 000,00	2018-2023	Środki własne, budżet miasta	Liczba uczestników zajęć – 150
10	Stowarzyszenie Pomóżmy Sobie	Polska bliska i daleka	Poznanie Polski oraz Pszowa (miasta rodzinnego, małej ojczyzny) podczas wycieczek krajoznawczych dla podopiecznych stowarzyszenia (mieszkańców obszaru rewitalizacji), zorganizowanie kilku wycieczek krajoznawczych oraz obozu socjoterapeutycznego dla podopiecznych. Projekt skierowany do dzieci z rodzin, w których występuje problem ubóstwa, nałogów. Dzięki jego realizacji podopieczni poznają ojczyznę (zarówno tę matką jak	Krzewienie postaw umiłowania ojczyzny; zorganizowanie czasu wolnego; umożliwienie podopiecznym zwiedzenia ciekawych miejsc w Polsce; Kształtowanie umiejętności	Obszary miasta objęte rewitalizacją, w tym placówki oświatowe, osiedla	90 000,00	2019-2020	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	Liczba uczestników wycieczek – 50

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016 – 2023

Lp.	Nazwa wnioskodawcy/ podmiot realizujący	Nazwa projektu	Opis przedsięwzięcia	Cel projektu	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu [PLN]	Okres realizacji projektu	Źródło finansowania projektu	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzania
			i dużą), przekazane zostaną im wartości związane z szacunkiem do własnej ojczyzny. Udział w obozie socjoterapeutycznym ma na celu kształtowanie właściwych postaw w dorosłym życiu, życie w zgodzie z normami społecznymi, właściwe kształtowanie relacji interpersonalnych.	niezbędnych do funkcjonowania w dorosłym życiu					
11	Szkoła Podstawowa nr 2 / Miasto Pszów	Dobry zawód kluczem do sukcesu	Projekt angażuje uczniów mieszkających na obszarze rewitalizacji. Wyjazdy i wyjscia do zakładów pracy umożliwiające zapoznanie się z faktycznymi realiami wykonywanych zawodów i specyfiką pracy; organizacja spotkań z przedstawicielami różnych zawodów.	Pomoc młodym ludziom w ukierunkowaniu i wyborze odpowiedniego stanowiska pracy, zapobieganie bezrobociu wśród osób młodych.	ul. Karola Miarki 16	30 000,00	2018-2020	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	Liczba uczestników spotkań – 90
12	Powiat Wodzisławski	Moja firma – mój sukces	Główną formą wsparcia w ramach projektu będzie przyznanie 20 dotacji na podjęcie działalności gospodarczej, poprzedzonej wsparciem doradczym oraz szkoleniowym z zakresu przedsiębiorczości dla zainteresowanych grup docelowych – mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Łagodzenie skutków bezrobocia poprzez aktywizację zawodową osób bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji, zarejestrowanych w PUP. Projekt będzie skierowany do osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.	Powiatowy Urząd Pracy w Wodzisławiu Śląskim (poza obszarem rewitalizacji)	396 523,00	2017-2019	Budżet powiatu, Fundusze Europejskie	1. Osoby pozostające bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie – 5 2. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej – 5
13	Powiat Wodzisławski	Środowiskowy Interfejs Pomocowy	Podjęte zostaną działania na rzecz rozwoju usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych z uwzględnieniem priorytetyzacji w kierunku środowiskowej formuły świadczenia, w tym działania prowadzone na miejscu zamieszkania, obejmujące rozwój usług opiekuńczych w oparciu o nowoczesne technologie, teleopiekę, aktywizację środowisk lokalnych na obszarze rewitalizacji oraz wolontariat w celu stworzenia społecznych form samopomocy przy wykorzystaniu nowych technologii.	Wsparcie społeczne i zawodowe osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkujących obszar rewitalizacji.	Powiatowy Urząd Pracy w Wodzisławiu Śląskim (poza obszarem rewitalizacji)	946 774,19	2017-2018	Budżet powiatu, Fundusze Europejskie	1. Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objęte usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 75 2. Wsparcie w programie miejsca świadczenia usług społecznych istniejące po zakończeniu projektu – 3
14	Miasto Pszów	Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów	Słoneczna Gmina – montaż 80 instalacji fotowoltaicznych, 250 instalacji solarnych, 80 pomp	Poprawa jakości powietrza na obszarze rewitalizacji, poprawa	budynki mieszkalne na	5 400 000,00	2018-2019	Budżet miasta,	Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016 – 2023

Lp.	Nazwa wnioskodawcy/ podmiot realizujący	Nazwa projektu	Opis przedsięwzięcia	Cel projektu	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu [PLN]	Okres realizacji projektu	Źródło finansowania projektu	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia
			ciepła w budynkach mieszkalnych na obszarze rewitalizacji.	stanu zdrowia jego mieszkańców	obszarze rewitalizacji			Fundusze Europejskie	instalacji/nowych mocy wytwórczych wykorzystujących OZE [MWh] – 1053,0
15	Miasto Pszów	Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów poprzez wymianę kotłów w budynkach mieszkalnych	Modernizacja źródła ciepła w domach mieszkalnych na obszarze rewitalizacji – wymiana kotłów węglowych na kotły węglowe retortowe/Hłokowe 5 klasy wg kryteriów zawartych w normie PN EN303-5:201	Poprawa jakości powietrza na obszarze rewitalizacji, poprawa stanu zdrowia jego mieszkańców	budynki mieszkalne na obszarze rewitalizacji	1 400 000,00	2017-2020	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, budżet miasta, pozostałe środki zewnętrzne	Redukcja zużycia energii MWh/a – 1400,0 Redukcja emisji CO2/a – 352,9
16	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pszowie	Edukacja i integracja rodzin z problemem przemocy	Projekt skierowany jest do mieszkających na obszarze rewitalizacji rodzin z problemem przemocy, w których wychowywane są małe dzieci. Działania w ramach projektu z założenia mają zapobiegać pogorszeniu sytuacji w rodzinach, eskalacji przemocy, zapobiec "zabieraniu" dzieci z naturalnego środowiska, pozwolić na pozostawienie dzieci pod opieką biologicznych rodziców przy udzielaniu interdyscyplinarnego wsparcia.	Zapobieganie występowaniu dysfunkcji w rodzinach zamieszkałych na obszarze rewitalizacji, społeczna integracja rodzin, poprawa relacji w rodzinach, w tym wzmocnienie kompetencji rodzicielskich w sprawowaniu przez nich funkcji	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pszowie, ul. Traugutta 48 (poza obszarem rewitalizacji)	80 000,00	2019-2023	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	Liczba osób objętych wsparciem -20
17	Miasto Pszów	Zagospodarowanie terenu przy OSP Krzyżkowice i LKS	Zagospodarowanie przestrzeni przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Krzyżkowicach oraz Klubu Sportowego Naprzód 37 Krzyżkowice poprzez budowę oświetlenia boiska sportowego, nowych pomieszczeń, w tym szatni piłkarskich, rozbudowę placu zabaw, zamontowanie ławek i stworzenie miejsca do integracji mieszkańców podobszaru rewitalizacji. Przestrzeń ta służyć będzie do wypoczynku i spędzania wolnego czasu, będzie wykorzystywana do organizacji festynów rodzinnych.	Integracja społeczności podobszaru rewitalizacji, łagodzenie problemu wykluczenia społecznego, poprawa kondycji fizycznej i zdrowotnej osób zamieszkujących obszar rewitalizacji.	Obszar przy OSP Krzyżkowice i LKS, ul. Kolberga (poza obszarem rewitalizacji)	240 000,00	2017-2018	budżet miasta, Fundusze Europejskie	Liczba przebudowanych/zagospodarowanych terenów – 1 Liczba imprez organizowanych z wykorzystaniem infrastruktury objętej wsparciem – 4
18	Miasto Pszów	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z budową kanalizacji na obszarze rewitalizacji	Projekt obejmuje modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków wraz z budową kanalizacji na terenie Aglomeracji Pszów. Projekt został podzielony na etapy: -Etap 1. Modernizacja i rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków w Pszowie -Etap 2. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przepompowniami ścieków wraz z ich niezbędną infrastrukturą techniczną przy ul. Andersa, K. Miarki, os. T. Kościuszki -Etap 3. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przepompowniami ścieków wraz z niezbędną	Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji; zwiększenie liczby ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z dyrektywą dotyczącą ścieków komunalnych.	ulice obszaru rewitalizacji i bezpośrednio z nim sąsiadujące, w tym ul. Andersa, K. Miarki, os. T. Kościuszki, Bohaterów Westerplatte	17 243 053,00	2017-2019	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	Liczba przebudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych – 1 szt., Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej – 6,5 km Liczba dodatkowych osób korzystających z

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016 – 2023

Lp.	Nazwa wnioskodawcy/ podmiot realizujący	Nazwa projektu	Opis przedsięwzięcia	Cel projektu	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu [PLN]	Okres realizacji projektu	Źródło finansowania projektu	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia
			infrastrukturą techniczną przy ul. Niepodległości, ul. Bohaterów Westerplatte W ramach projektu zostanie przebudowana 1 oczyszczalnia ścieków oraz wybudowana sieć kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 6,50 km, dzięki czemu zwiększy się liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków w Aglomeracji Pszów do 8192.						ulepszanego oczyszczania ścieków – 8192 RLM
19	Miasto Pszów	Termomodernizacja oraz przebudowa budynku mieszkalno-usługowego położonego w Pszowie przy ul. Pszowskiej 565	Projekt zakłada termomodernizację oraz przebudowę budynku mieszkalno-usługowego, w tym zmianę konstrukcji dachu oraz docieplenie ścian zewnętrznych i dachu obiektu, wymianę stolarki okiennej oraz wymianę drzwi, przebudowę istniejącej klatki schodowej, nad parterem przebudowę stropów. W ramach przedsięwzięcia planuje się również wykonać do budynku przyłącze gazowe dla celów ogrzewania i przygotowania ciepłej wody. Projektowana przebudowa dotyczy poziomu piwnic, parteru, 1 i 2 piętra. W budynku po przebudowie będą znajdować się następujące lokale: - parter – 3 lokale usługowe, - 1 piętro – 2 lokale mieszkalne (mieszkania komunalne) oraz część lokalu usługowego powiązanego funkcjonalnie z parterem, - 2 piętro – 4 lokale mieszkalne (3 mieszkania socjalne i 1 mieszkanie komunalne).	Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	ul. Pszowska 565	553 053,00	2021-2023	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	Liczba budynków, w których została wykonana termomodernizacja – 1 Liczba utworzonych mieszkań socjalnych [szt.] – 1 Powierzchnia utworzonych mieszkań socjalnych [m2] – 18,39m2 Redukcja zużycia energii MWh/a – 25,7 Redukcja emisji CO2/a – 5,2
20	Miasto Pszów	Termomodernizacja budynku OSP w Pszowie	Projekt zakłada termomodernizację budynku OSP Pszów, w ramach której zostaną wykonane następujące roboty budowlane: - ocieplenie dachu oraz wymiana odwodnienia dachu, - wymiana ślusarki drzwiowej – zewnętrznej, - roboty związane z wykonaniem kotłowni gazowej, - ocieplenie budynku.	Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	ul. Ks. P. Skwary 6a	599 500,00	2019-2023	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	Liczba budynków, w których została wykonana termomodernizacja – 1 Redukcja zużycia energii MWh/a – 17,6 Redukcja emisji CO2/a – 6,1
21	Miasto Pszów	Adaptacja istniejącego strychu na mieszkania komunalne w budynku komunalnym przy ul. Ks. Skwary	Adaptacja istniejącego strychu na dwa niezależne mieszkania z dostępem z klatki schodowej wewnętrznej. W ramach inwestycji powstanie mieszkanie nr 1 o łącznej powierzchni 54,32 m2 oraz mieszkanie nr 2 o łącznej powierzchni 47,522 m2.	Zwiększenie dostępności lokali komunalnych na obszarze rewitalizacji.	ul. Ks. P. Skwary	100 000,00	2017	budżet miasta	Powierzchnia utworzonych mieszkań komunalnych [m2] – 101,84 m2 Liczba utworzonych mieszkań komunalnych [szt.] – 2

W powyższej tabeli zawarto pięć projektów, które będą realizowane w całości lub częściowo poza obszarem rewitalizacji. Pierwszym z nich jest „Edukacja i integracja rodzin z problemem przemocy”, który wdrażany będzie przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pszowie w jego siedzibie, znajdującej się poza obszarem rewitalizacji, lecz w jego bliskim sąsiedztwie. Zakres zadań projektu wpisuje się w cele rewitalizacji i pomoże łagodzić zdiagnozowane problemy, natomiast lokalizacja projektu wynika bezpośrednio z ulokowania siedziby podmiotu odpowiedzialnego za projekt. Niemniej jednak przedsięwzięcie adresowane będzie do mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Kolejny projekt ulokowany poza obszarem rewitalizacji to „Zagospodarowanie terenu przy OSP Krzyżkowice i LKS”. Projekt realizowany będzie w pobliżu podobszaru rewitalizacji nr 2 (Krzyżkowice) i tworzony będzie dla jego mieszkańców. Wybór lokalizacji poza obszarem rewitalizacji wynika z dostępności i potencjału tego terenu i nie stanowi to utrudnienia dla jego realizacji, gdyż położony jest on zaledwie 100 metrów od granic podobszaru rewitalizacji. Bliskość grupy docelowej (mieszkańców podobszaru rewitalizacji) jest niewielka w przeciwieństwie do potrzeby wygospodarowania przestrzeni do integracji mieszkańców. Przeprowadzona diagnoza wykazała, że konieczne jest poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego oraz zachęcającej mieszkańców do integracji, aktywności fizycznej i wzrostu więzi społecznych. Z uwagi na brak dostępnej przestrzeni na podobszarze zdecydowano o wyborze terenu przy OSP Krzyżkowice, zwłaszcza mając na uwadze obecny brak wykorzystania przestrzeni oraz jego niskie walory estetyczne, co sprawia, że obszar ten staje się miejscem występowania negatywnych zachowań społecznych, co pogłębia kryzys występujący na podobszarze rewitalizacji i utrudnia poprawę sytuacji.

Dwa projekty realizowane przez Powiat Wodzisławski, tj. „Moja firma – mój sukces” i „Środowiskowy Interfejs Pomocowy” z uwagi na ich charakter oraz podmiot odpowiedzialny za ich wdrożenie, ulokowane są poza obszarem rewitalizacji – w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wodzisławiu Śląskim. Wynika to z faktu, że są to projekty międzygminne, a siedziba podmiotu realizującego znajduje się w mieście będącym siedzibą powiatu, do którego należy Pszów. Niemniej jednak projekt ten adresowany jest bezpośrednio do osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem, w tym zamieszkujących obszar rewitalizacji w Pszowie.

Projekt pod nazwą „Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z budową kanalizacji na obszarze rewitalizacji” częściowo wykracza poza obszar rewitalizacji z uwagi na swój charakter. Jest to projekt „twardy”, polegający na rozbudowie infrastruktury technicznej. Tego typu przedsięwzięcia powinny być wykonywane zgodnie ze sztuką inżynierską i uzasadnionym etapowaniem, aby przyniosły korzyść i zamierzony cel w stosunku do odbiorców. Wskazane ulice częściowo zlokalizowane są na obszarze rewitalizacji, a częściowo wykraczają poza niego, lecz sąsiadują między sobą i budowa sieci na jednej z nich wskazuje konieczność włączenia ulicy sąsiadującej, aby system był w pełni sprawny i nie generował negatywnych efektów zewnętrznych na tereny pobliskie.

Zbiorczy opis uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W kontekście pogłębiania realizacji celu rewitalizacji nr 2 *Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji* przewiduje się wdrożenie przedsięwzięć uzupełniających w ramach poniższych obszarów tematycznych:

- pobudzanie aktywności społecznej – aby zachęcić mieszkańców do wspólnego działania na rzecz lokalnych społeczności i do rozwoju zainteresowań należy dać im ku temu warunki. W związku z tym planowane jest utworzenie Pszowskiego Centrum Organizacji Pozarządowych, w którym funkcjonować będą mogły organizacje społeczne – grupy formalne i nieformalne, aby realizować swoje działania. Tworzenie takiego centrum uzasadnione jest również tym, że integracja trzeciego sektora w mieście wzmocni jego rolę i przyczyni się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, będącego istotnym filarem zrównoważonego rozwoju i wsparciem dla wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.
- rozwój zainteresowań i wsparcie dla dzieci – aby rozbudować ofertę spędzania czasu wolnego dla dzieci, a także rozwoju ich zainteresowań i wsparcia w nauce w szkole zrealizowane zostaną działania w postaci dodatkowych zajęć dla uczniów, aby mogli oni zarówno utrwalać zdobytą wiedzę szkolną, jak i ją pogłębiać, poszerzając swoje horyzonty i rozwijając się. Dzięki realizacji dodatkowych zajęć, przede wszystkim z zakresu matematyki i języka polskiego, wsparciem obejmie się uczniów, którzy mają trudności w spełnieniu wymagań edukacyjnych, ale także zaktywizuje się dzieci w ich czasie wolnym, zapobiegając rozwojowi niepożądanych sytuacji związanych z występowaniem zjawisk patologicznych, z dziedziczeniem bezradności.

Z punktu widzenia celów rewitalizacji, w tym przede wszystkim celu 3: *Poprawa jakości życia na obszarze rewitalizacji* i wyznaczonych w jego ramach kierunków istotne jest, aby podjąć działania, które także pomogą w wyprowadzaniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Zadania te oscylują wokół dwóch obszarów tematycznych:

- zagospodarowywanie przestrzeni i przywrócenie jej mieszkańcom – konieczne jest podjęcie interwencji na obszarach przemysłowych wchodzących w skład obszaru rewitalizacji. Obecnie negatywnie wpływają na środowisko naturalne, obniżają estetykę przestrzeni, a przede wszystkim są zagrożeniem dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Należy podjąć działania, w efekcie których przestrzeń ta zostanie odzyskana i zyska nowe funkcje, dzięki czemu będzie to ogólnodostępne miejsce oferujące mieszkańcom możliwość integracji, spędzania czasu wolnego, aktywizacji społecznej i wypoczynku. Ożywienie tych obszarów, tj. terenów po byłej kopalni węgla kamiennego „Anna” poprzez udostępnienie ich mieszkańcom pomoże w wzmacnianiu poczucia tożsamości lokalnej i więzi sąsiedzkich, ograniczając poczucie marginalizacji wynikające zarówno ze złych warunków mieszkalnych (w tym niekorzystnego sąsiedztwa), lecz także braku możliwości aktywizacji wśród lokalnej społeczności.
- tworzenie przestrzeni do wypoczynku w centrum miasta – na jakość życia mieszkańców znacząco wpływa bliskość przestrzeni zachęcających do wypoczynku i interakcji z innymi. Wobec tego planuje się rozwój tego typu przestrzeni w mieście, a wśród proponowanych lokalizacji wskazuje się skwer przy ulicach Wolczyka/Traugutta/Skwary, który zostanie wyposażony w małą architekturę, wzbogaconą zostanie zielenią oraz wyznaczona będzie droga wewnętrzna.
- modernizacja ciągów komunikacyjnych i poprawa bezpieczeństwa – aby ułatwić mieszkańcom możliwość bezpiecznego przemieszczania się należy podjąć działania w zakresie remontu lub przebudowy dróg, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich uczestników ruchu, w tym przede wszystkim pieszych i rowerzystów, zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju. Zaleca się przeprowadzenie działań dostosowujących przestrzeń ulic Lipowej, Sportowej i Wolczyka do

potrzeb mieszkańców, tworząc w miarę możliwości bezpieczną przestrzeń współdzieloną przez jej użytkowników.

Wyniki badań

Głównym celem przeprowadzonych badań było określenie akceptowalności projektów rewitalizacyjnych. Lista projektów przygotowana została na podstawie ankietyzacji II. Badanie zostało przeprowadzone techniką CATI i objęto nim 150 mieszkańców miasta w terminie od 17 lutego do 24 lutego 2017r. Najwyższą średnią ocenę uzyskały następujące projekty:

- „Dobry zawód kluczem do sukcesu” (cel projektu: Wyjazdy, wyjścia do zakładów pracy umożliwiające zapoznanie się z faktycznymi realiami wykonywanych zawodów i specyfiką pracy organizacja spotkań z przedstawicielami wykonującymi różne zawody)
- „Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów” (cel projektu: Słoneczna Gmina – montaż 80 instalacji fotowoltaicznych, 250 instalacji solarnych, 80 pomp ciepła),
- „Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów poprzez wymianę kotłów w budynkach mieszkalnych” (cel projektu: Zadania z zakresu ochrony atmosfery obejmują inwestycje mające na celu poprawę jakości powietrza, zakres ten obejmuje modernizację źródła ciepła w domach mieszkalnych – wymiana kotłów węglowych na kotły węglowe retortowe/tłokowe 5 klasy.

Rozkład odpowiedzi zaprezentowany został w poniższej tabeli.

Nazwa projektu	Ocena 1	Ocena 2	Ocena 3	Ocena 4	Ocena 5	Średnia
Przeglądam się sobie – socjoterapia dzieci i młodzieży	3%	7%	19%	24%	47%	4,04
przeGRAJ CZAS	4%	9%	34%	23%	30%	3,65
Podwórkowe zabawy	1%	7%	22%	24%	45%	4,05
Być jak animowana postać z bajki	3%	11%	30%	31%	24%	3,61
Europejski przystanek na mojej drodze zawodowej	1%	9%	23%	29%	39%	3,95
Punkt pomocy psychologicznej "Co dalej..."	4%	8%	21%	27%	39%	3,90
Polska bliska i daleka	5%	7%	33%	38%	17%	3,54
Dobry zawód kluczem do sukcesu	1%	5%	18%	29%	47%	4,14
Moja firma – mój sukces	1%	9%	16%	29%	45%	4,07
Środowiskowy Interfejs Pomocowy	1%	8%	39%	33%	19%	3,59
Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów	1%	5%	21%	27%	46%	4,13
Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów poprzez wymianę kotłów w budynkach mieszkalnych	2%	5%	18%	27%	48%	4,13
Edukacja i integracja rodzin z problemem przemocy	3%	8%	30%	33%	27%	3,73
Zagospodarowanie terenu przy OSP Krzyżkowice i LKS	2%	11%	27%	26%	34%	3,79
Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z budową kanalizacji na obszarze rewitalizacji	1%	3%	29%	35%	32%	3,93
Termomodernizacja oraz przebudowa budynku mieszkalno-usługowego	1%	9%	40%	35%	15%	3,53
Termomodernizacja budynku OSP w Pszowie	1%	9%	40%	34%	17%	3,57
Adaptacja strychu na mieszkania komunalne	1%	4%	33%	36%	25%	3,80

POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Jednym z ważniejszych narzędzi wprowadzania zmian na obszarze miasta Pszów jest Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016-2023. Został on opracowany w powiązaniu z istniejącymi już dokumentami strategicznymi obowiązującymi w Pszowie, a także w województwie śląskim. Analizie poddano następujące dokumenty:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Pszów,
- Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Miasta Pszów na lata 2011-2020,

Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji zostały powiązane z celami zawartych w innych dokumentach na zasadzie podobieństwa i zbieżności zapewniając tym samym kompleksową i zharmonizowaną rewitalizację miasta.

Cel rewitalizacji 1: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji. Został on powiązany z celami zawartymi w dokumentach: Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Miasta Pszów na lata 2011 – 2020, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Pszów na lata 2016-2022, Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2015-2025, Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2026, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, Polska 2030. Trzecia Fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, Krajowa Polityka Miejska 2023, Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Istota celów zawartych w wymienionych dokumentach dotyczy integracji społecznej, aktywizacji lokalnej, budowy społeczeństwa obywatelskiego i rozwoju zawodowego wraz z pobudzaniem aktywności gospodarczej wśród mieszkańców. Wobec tego jest ona zgodna z pierwszym celem rewitalizacji w Pszowie.

Cel rewitalizacji 2: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Został on powiązany z celami zawartymi w dokumentach: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Pszów, Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Miasta Pszów na lata 2011 – 2020, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Pszów na lata 2016-2022, Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2015-2025, Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2026, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, Polska 2030. Trzecia Fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, Krajowa Polityka Miejska 2023, Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Opracowania te dotyczą problemu wykluczenia społecznego oraz zapobiegania marginalizacji i aktywizacji osób wykluczonych, co zgodne jest z wyznaczonym drugim celem rewitalizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016-2023.

Cel rewitalizacji 3: Poprawa jakości życia na obszarze rewitalizacji. Został on powiązany z celami zawartymi w dokumentach: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Pszów, Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Miasta Pszów na lata 2011 – 2020, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Pszów na lata 2016-2022, Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2015-2025, Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2026, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Plan Zagospodarowania

Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, Polska 2030. Trzecia Fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, Krajowa Polityka Miejska 2023, Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Zapisy wskazanych dokumentów dotyczą wysokiego poziomu estetyki, użyteczności i zagospodarowania przestrzeni publicznych, poprawy dostępu do oferty użyteczności publicznej, zwiększenia dostępności komunikacyjnej oraz poprawy warunków mieszkalnych, a zatem spójne są z trzecim celem rewitalizacji w Pszowie.

Poniższa tabela zawiera najważniejsze założenia wyżej wymienionych dokumentów, które spójne są z celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Pszów.

Cel 1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji	
Dokument strategiczny	Powiązanie z celami
Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Miasta Pszów na lata 2011 – 2020	<u>Cel strategiczny</u> : Dywersyfikacja i stabilizacja gospodarcza miasta oraz pełne wykorzystanie potencjału rozwojowego Pszowa w kontekście dynamicznych zmian społeczno-gospodarczych.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Pszów na lata 2016-2022	<u>Cel strategiczny 2</u> : Podniesienie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców miasta, <u>Cel strategiczny 6</u> : Rozwój kapitału ludzkiego i kapitału społecznego w mieście.
Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2015-2025	<u>Cel strategiczny 4</u> : Integracja wewnętrzna powiatu i rozwój partnerskiej współpracy.
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2026	<u>Cel strategiczny 1</u> : Równe szanse rozwoju mieszkańców, <u>Cel strategiczny 2</u> : Integracja społeczności lokalnej, <u>Cel strategiczny 3</u> : Wysoka skuteczność w ograniczaniu i rozwiązywaniu problemów społecznych powiatu, <u>Cel strategiczny 4</u> : Rozwój systemu pomocy społecznej.
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+	<u>Cel strategiczny 3</u> : Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego.
Polska 2030. Trzecia Fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Strategii 3 W obszarze efektywności i sprawności państwa (efektywności)
Strategia Rozwoju Kraju 2020	<u>Cel operacyjny I.2</u> : Zapewnienie środków na działania rozwojowe, <u>Cel operacyjny I.3</u> : Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela, <u>Cel operacyjny II.4</u> : Rozwój kapitału ludzkiego, <u>Cel strategiczny III</u> : Spójność społeczna i terytorialna
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	<u>Cel strategiczny 2</u> : Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),
Krajowa Polityka Miejska 2023	<u>Cel szczegółowy 3</u> : Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich, <u>Cel szczegółowy 4</u> : Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia
Narodowy Plan Rewitalizacji 2022	<u>Cel główny</u> : poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym
Cel 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	
Dokument strategiczny	Powiązanie z celami
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Pszów	<u>Cel strategiczny 2</u> : Poprawa jakości życia mieszkańców, <u>Cel strategiczny 4</u> : Rozwój układu osadniczego miasta, wypełnianie obszarów urbanizujących się i zagospodarowanie terenów przemysłowych.

Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Miasta Pszów na lata 2011 – 2020	<u>Cel strategiczny:</u> Dywersyfikacja i stabilizacja gospodarcza miasta oraz pełne wykorzystanie potencjału rozwojowego Pszowa w kontekście dynamicznych zmian społeczno-gospodarczych.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Pszów na lata 2016-2022	<p><u>Cel strategiczny 4:</u> Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych – realizacja postulatów niezależnego życia,</p> <p><u>Cel strategiczny 5:</u> Ograniczenie skali problemów społecznych związanych z marginalizacją i wykluczeniem społecznym,</p> <p><u>Cel strategiczny 6:</u> Rozwój kapitału ludzkiego i kapitału społecznego w mieście.</p>
Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2015-2025	<u>Cel strategiczny 4:</u> Integracja wewnętrzna powiatu i rozwój partnerskiej współpracy.
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2026	<p><u>Cel strategiczny 1:</u> Równe szanse rozwoju mieszkańców,</p> <p><u>Cel strategiczny 2:</u> Integracja społeczności lokalnej,</p> <p><u>Cel strategiczny 3:</u> Wysoka skuteczność w ograniczaniu i rozwiązywaniu problemów społecznych powiatu,</p> <p><u>Cel strategiczny 4:</u> Rozwój systemu pomocy społecznej.</p>
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+	<u>Cel strategiczny 3:</u> Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego.
Polska 2030. Trzecia Fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Strategii 3 W obszarze efektywności i sprawności państwa (efektywności)
Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p><u>Cel operacyjny I.2:</u> Zapewnienie środków na działania rozwojowe,</p> <p><u>Cel operacyjny I.3:</u> Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela,</p> <p><u>Cel operacyjny II.4:</u> Rozwój kapitału ludzkiego,</p> <p><u>Cel strategiczny III:</u> Spójność społeczna i terytorialna</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	<u>Cel strategiczny 2:</u> Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),
Krajowa Polityka Miejska 2023	<p><u>Cel szczegółowy 3:</u> Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich,</p> <p><u>Cel szczegółowy 4:</u> Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia</p>
Narodowy Plan Rewitalizacji 2022	<u>Cel główny:</u> poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym
Cel 3. Poprawa jakości życia na obszarze rewitalizacji	
Dokument strategiczny	Powiązanie z celami
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Pszów	<p><u>Cel strategiczny 2:</u> Poprawa jakości życia mieszkańców,</p> <p><u>Cel strategiczny 3:</u> Rozwój i modernizacja systemów infrastruktury technicznej i układu komunikacji kołowej,</p> <p><u>Cel strategiczny 4:</u> Rozwój układu osadniczego miasta, wypełnianie obszarów urbanizujących się i zagospodarowanie terenów przemysłowych.</p>
Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Miasta Pszów na lata 2011 – 2020	<u>Cel strategiczny:</u> Dywersyfikacja i stabilizacja gospodarcza miasta oraz pełne wykorzystanie potencjału rozwojowego Pszowa w kontekście dynamicznych zmian społeczno-gospodarczych.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Pszów na lata 2016-2022	<u>Cel strategiczny 4:</u> Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych – realizacja postulatów niezależnego życia,
Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2015-2025	<p><u>Cel strategiczny 2:</u> Wysoka atrakcyjność zamieszkania w powiecie,</p> <p><u>Cel strategiczny 3:</u> Rozwój infrastruktury funkcjonalnej i efektywności świadczonych usług.</p>
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2026	<p><u>Cel strategiczny 1:</u> Równe szanse rozwoju mieszkańców,</p> <p><u>Cel strategiczny 2:</u> Integracja społeczności lokalnej.</p>

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”	<p><u>Cel strategiczny B:</u> Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie,</p> <p><u>Cel strategiczny C:</u> Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni</p>
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+	<p><u>Cel strategiczny 2:</u> Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych</p> <p><u>Cel strategiczny 4:</u> Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu</p>
Polska 2030. Trzecia Fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<u>Strategiczny 2:</u> W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji)
Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p><u>Cel operacyjny I.3:</u> Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela,</p> <p><u>Cel operacyjny II.7:</u> Zwiększenie efektywności transportu.</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	<u>Cel strategiczny 3:</u> Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).
Krajowa Polityka Miejska 2023	<p><u>Cel szczegółowy 1:</u> Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych,</p> <p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji</p>
Narodowy Plan Rewitalizacji 2022	<u>Cel główny:</u> Poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym

PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Kluczowym aspektem na każdym etapie tworzenia oraz wdrażania Programu Rewitalizacji jest włączenie szerokiego grona interesariuszy procesu rewitalizacji. Uspołecznienie procesu rewitalizacji dotyczyło przede wszystkim: mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli stowarzyszeń oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie miasta Pszów.

Partycypacja społeczna stanowi proces, w którym przedstawiciele władz przedstawiają obywatelom swoje plany dotyczące np. aktów prawnych, inwestycji lub innych przedsięwzięć, które będą miały wpływ na życie codzienne i pracę obywateli. Pozwalają na uzyskanie opinii, stanowisk, propozycji, itp. od instytucji i osób, których dotkną w sposób bezpośredni lub pośredni skutki proponowanych przez administrację działań.

Partycypacja lokalnej społeczności to przede wszystkim:

- komunikacja pomiędzy interesariuszami a władzą gminy, umożliwiającą obustronne uczestnictwo w procesie rewitalizacji,
- możliwość udziału wszystkich zainteresowanych w panelach dyskusyjnych, spotkaniach, debatach,
- dostępność informacji na temat podejmowanych działań i wprowadzanych zmian przez władze, a także możliwość oceny i wyrażenia opinii przez zainteresowane strony.

Głównymi interesariuszami procesu rewitalizacji w Pszowie są mieszkańcy obszaru rewitalizacji⁹ oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i stowarzyszenia budownictwa społecznego, mieszkańcy gminy, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą lub społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy władzy publicznej, inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa. Interesariusze ci byli uprawnieni do udziału w konsultacjach społecznych.

Organizacja konsultacji społecznych w sprawie tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji umożliwia czynny udział interesariuszy w pracy nad programem. Poprzez to dąży się do kreowania właściwego rozwiązania istniejących na terenie miasta Pszów problemów. Współdziałanie wielu jednostek jest bardziej pożądane niż indywidualne działania.

W trakcie diagnozowania oraz programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Pszów zastosowano szereg form konsultacji społecznych, które nie ograniczały się jednak tylko do przedstawienia Programu, ale także do wysłuchania opinii na jego temat, modyfikowania i informowania o ostatecznej decyzji. Nie tylko mieszkańcy, ale również przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe oraz inni interesariusze procesu rewitalizacji mieli możliwość zapoznania się z treścią programu rewitalizacji. Przeprowadzone konsultacje społeczne pozwoliły poznać i zrozumieć potrzeby społeczności lokalnej, zidentyfikować ich potrzeby, a także stworzyć wizję oczekiwanych zmian.

W Lokalnym Programie Rewitalizacji zawarte zostały działania, które należy realizować w trakcie wdrażania oraz monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Pszów. Interesariusze na każdym etapie mieli możliwość czynnego udziału w realizacji niniejszego dokumentu.

Informacje dotyczące konsultacji społecznych zostały zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Miasta Pszów. Oprócz tego wysłano kilkadziesiąt zaproszeń do następujących osób/podmiotów: administracja publiczna, organizacje społeczne, organizacje młodzieżowe, organizacje seniorów, przedsiębiorcy, właściciele nieruchomości, wspólnoty mieszkaniowe.

W ramach pierwszych etapów tworzenia LPR – diagnozowania (wyznaczenie obszarów kryzysowych oraz obszaru rewitalizacji), interesariusze procesu rewitalizacji mieli możliwość wzięcia udziału w następujących formach konsultacji społecznych:

- **Badania sondażowe (ankiety)** – badanie przeprowadzone zostało techniką badawczą CATI, CAWI oraz PAPI. Łącznie przebadano 118 interesariuszy procesu rewitalizacji. Podczas badania, respondenci poproszeni zostali o wskazanie obszarów miasta Pszów, które należy poddać rewitalizacji oraz o działania jakie należy podjąć, aby zniwelować negatywne zjawiska występujące na wskazanych obszarach. Co więcej, ankietowani wskazywali także problemy ze sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Wyniki przeprowadzonych badań stanowiły uzupełnienie wcześniej przeprowadzonej analizy desk research oraz analizy wskaźnikowej.

⁹ Dotyczy konsultacji społecznych- wyznaczanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Badanie ankietowe, było przeprowadzone we wrześniu i październiku 2016r. za pośrednictwem ankieterów oraz strony internetowej Urzędu Miasta, z możliwością wypełnienia ankiety elektronicznie. Badanie pozwoliło na wytypowanie największych problemów które występują w Pszowie, identyfikację potrzeb oraz obszarów koncentracji negatywnych zjawisk. Wskazane obszary/ulice, porównano z wynikami analizy wskaźnikowej. Wyniki badań ankietowych przedstawiono na spotkaniu z interesariuszami procesu rewitalizacji 14 grudnia 2016 roku.

- **Debaty połączone z warsztatami** – miały na celu przedstawienie m.in. mieszkańcom dotychczasowych postępów opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji. W celu dotarcia do jak największej ilości interesariuszy procesu rewitalizacji rozesłane zostały zaproszenia. Debaty wraz z warsztatami odbyły się w Miejskim Ośrodku Kultury. Celem spotkań było zapoznanie interesariuszy z istotą procesu rewitalizacji. Ponadto podczas warsztatów, mieszkańców poproszono o wskazanie terenów na których ich zdaniem występują problemy społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne.

Debaty połączone z warsztatami były przeprowadzone w dniu 16 i 17 listopada 2016 roku, spotkania miały miejsce w Miejskim Ośrodku Kultury w Pszowie o godzinie 17.00. Informacja o konsultacjach społecznych została udostępniona 9 listopada na stronie internetowej Urzędu Miasta. Dodatkowo w celu, rozesłania informacji do mieszkańców, udostępniono informację o konsultacjach społecznych również za pomocą ogłoszeń w Kościele. Rozesłano zaproszenia do organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw jak również kontaktowano się telefonicznie. Spotkania zostały podzielone, w pierwszym dniu mogli uczestniczyć mieszkańcy, w drugim dniu natomiast w spotkaniu uczestniczyli pozostali interesariusze(m.in. organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa). Rozbicie spotkań pozwoliło na wytypowanie obszarów największej koncentracji negatywnych zjawisk, potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy. W trakcie drugiego dnia, organizacje pozarządowe zgłosiły swoje propozycje działań miękkich, oraz wskazany na problemy z którymi się borykają. Zarówno w przypadku pierwszego dnia warsztatów jak i drugiego, osoby uczestniczące zostały podzielone na grupy, każda z grup otrzymała mapę ,na której odpowiednimi numerkami proszeni byli o zaznaczenie lokalizacji problemów. Dzięki temu zestawiono obszary, z tymi wytypowanymi w analizie wskaźnikowej oraz badaniu ankietowym CATI/CAWI oraz PAPI. Zastosowanie różnych metod i technik partycypacji, pozwala na udział różnych grup społecznych, poznanie opinii, które przekłada się na dopasowanie dokumentu do potrzeb i oczekiwań mieszkańców. W wyniku zestawienia danych ilościowych oraz jakościowych, wyznaczono obszar do rewitalizacji, wypracowano cele główne, wizję obszaru po rewitalizacji oraz analizę SWOT. Wizja wypracowana podczas dwudniowych warsztatów w ujęciu graficznym :

- **Zbieranie uwag w postaci papierowej oraz elektronicznej** – podczas trwania konsultacji społecznych, interesariusze procesu rewitalizacji mieli możliwość składania uwag co do opracowanych dokumentów. Specjalnie przygotowany formularz został zamieszczony m.in. na stronie internetowej miasta Pszów. Osoby, które chciały złożyć uwagi mogły to zrobić na podany w informacji adres mailowy bądź też w Urzędzie Miasta w godzinach pracy urzędu.

W trakcie trwania konsultacji społecznych do Urzędu Miasta nie wpłynęła żadna uwaga.

Podczas drugiego etapu opracowywania LPR – programowania, wykorzystano następujące formy konsultacji społecznych:

- **Spotkanie informacyjne połączone z warsztatami** – miało na celu przedstawienie interesariuszom procesu rewitalizacji projektu dokumentu. Spotkanie odbyło 14 grudnia 2016 roku o godzinie 17.00 w budynku Miejskiego Centrum Kultury w Pszowie. Podobnie jak w przypadku pierwszych konsultacji społecznych informacja została udostępniona mieszkańcom z wyprzedzeniem, zostały rozestane zaproszenia dla organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorstw, informacja udostępniona została w ogłoszeniach Kościelnych.

OGŁOSZENIE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Wtorek, 13-12-2016

Konsultacje społeczne dotyczące wyznaczania obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji w Mieście Pszów.

Burmistrz Miasta Pszów zaprasza na konsultacje społeczne dotyczące wyznaczania obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji, które odbędą się od 7 grudnia 2016 r. do 16 grudnia 2016 roku.

Załączniki:

Diagnoza [2.3 MB]

Formularz konsultacje [568 kB]

Konsultacje społeczne prowadzone będą w następujących formach:

- zbierania uwag w postaci papierowej oraz elektronicznej w terminie do 16 grudnia 2016 r. z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego udostępnionego na stronie internetowej Miasta Pszów. Uzupełnione formularze konsultacyjne mogą być dostarczone: drogą mailową na adres e-mail: ue@pszow.pl; drogą pocztową na adres: Urzędu Miasta Pszów, Pszowska 532, 44-370 Pszów; do Urzędu Miasta Pszów - w dniach i godzinach pracy,
- spotkania informacyjno-konsultacyjnego, które odbędą się 14 grudnia 2016 roku w Miejskim Ośrodku Kultury w Pszowie o godzinie 17:00.
- zbierania uwag ustnych w trakcie spotkań informacyjno-konsultacyjnych oraz w godzinach pracy Urzędu,

Serdecznie zachęcamy do wzięcia udziału w procesie tworzenia dokumentu strategicznego jakim jest Lokalny Program Rewitalizacji. Stworzenie Programu jest ważnym krokiem do poprawy jakości życia mieszkańców.

W trakcie spotkań omówione zostały wszystkie rozdziały Lokalnego Programu Rewitalizacji w tym: cele, wizja, analiza SWOT. Na koniec spotkania przeprowadzone zostały warsztaty w których poproszono mieszkańców o zgłoszenie propozycji projektów rewitalizacyjnych, które stanowiły podstawę do dalszej dyskusji.

- **Badania sondażowe (ankiety)** – badanie przeprowadzone zostało techniką badawczą PAPI oraz CAWI. Podczas badania, interesariusze procesu rewitalizacji oceniali trafność projektów zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Badanie zostało przeprowadzone w terminie od 17.02.2017 do 24.02.2017 r. na próbie 150 osób, w celu poznania opinii nt. akceptowalności projektów przez mieszkańców. Wyniki badań ankietowych zostały zawarte w dalszej części dokumentu w rozdziale poświęconym projektom i przedsięwzięciom do rewitalizacji.
- **Zbieranie uwag w postaci papierowej oraz elektronicznej** – podczas trwania konsultacji społecznych, interesariusze procesu rewitalizacji mieli możliwość składania uwag co do opracowanych dokumentów. Specjalnie przygotowany formularz został zamieszczony m.in. na stronie internetowej miasta Pszów. Osoby, które chciały złożyć uwagi mogły to zrobić na adres mailowy bądź też w Urzędzie Miasta w godzinach pracy urzędu.

Interesariusze mieli możliwość zgłaszania projektów rewitalizacyjnych w ramach LPR, od 5 stycznia 2017r do 16 lutego 2017r. za pomocą udostępnionego na stronie internetowej formularza służącego do zgłaszania projektów rewitalizacyjnych (<http://pszow.pl/strona-113-lokalny-program-rewitalizacji.html>), łącznie zgłoszono 33 projekty. Projekty mógł zgłaszać każdy z interesariuszy rewitalizacji, drogą mailową lub bezpośrednio do Urzędu Miasta Pszów. Na każdym z etapów tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji (diagnozowanie, programowanie) zapewniono udział interesariuszy obszaru rewitalizacji. Poprzez uczestnictwo zróżnicowanych grup społecznych możliwe było skonfrontowanie różnych punktów widzenia oraz wypracowanie wspólnej wizji. W trakcie konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi w formie papierowej bądź też elektronicznej.

INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE

Realizacja celów oraz działań zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016-2023 uzależniona jest nie tylko od zaangażowania samorządu lokalnego czy interesariuszy procesu rewitalizacji, ale przede wszystkim od środków finansowych.

Warto zaznaczyć, iż interesariusze procesu rewitalizacji mieli możliwość zgłaszania własnych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych na specjalnie przygotowanych formularzach zgłoszeniowych. Kluczowymi aspektami, które były brane pod uwagę w trakcie analizy zgłoszeń było ścisłe powiązanie z głównymi celami oraz kierunkami LPR oraz czy planowany rezultat projektu/przedsięwzięcia przyczyni się do zniwelowania zdiagnozowanych problemów na obszarze rewitalizacji. Projekty, które spełniały wymogi formalne oraz zostały pozytywnie zaopiniowane przez powołanego Eksperta zostały włączone do listy projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Indykatywne ramy finansowe realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmować będą zarówno finansowanie z środków własnych podmiotów realizujących oraz ze środków zewnętrznych.

Tabela 50. Źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa projektu	Źródło finansowania projektu	Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania [w zł]					
			pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł gminnych, powiatowych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł	suma
1	Przeglądam się sobie – socjoterapia dzieci i młodzieży	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	24 000,00	16 000,00	-	-	-	40 000,00
2	przeGRAJ CZAS	Środki własne	-	-	5 000,00	-	-	5 000,00
3	Podwórkowe zabawy	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	40 000,00	40 000,00	-	60 000,00	20 000,00	100 000,00
4	Być jak animowana postać z bajki	Budżet miasta, środki prywatne, inne źródła	7 000,00	3 000,00	-	-	-	10 000,00
5	Europejski przystanek na mojej drodze zawodowej	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji w Warszawie, program Erasmus +	-	-	-	151 856,00	-	151 856,00
6	Punkt pomocy psychologicznej "Co dalej..."	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	-	18 000,00	-	102 000,00	-	120 000,00
7	Mogę więcej	Środki własne, budżet miasta	-	144 000,00	96 000,00	-	-	240 000,00
8	Radość życia	Środki własne, budżet miasta	-	56 160,00	37 440,00	-	-	93 600,00
9	Wszyscy Razem	Środki własne, budżet miasta	-	57 600,00	38 400,00	-	-	96 000,00
10	Polska bliska i daleka	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	-	13 500,00	-	76 500,00	-	90 000,00
11	Dobry zawód kluczem do sukcesu	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	-	4 500,00	-	25 500,00	-	30 000,00
12	Moja firma – mój sukces	Budżet powiatu, Fundusze Europejskie	-	19 826,15	-	376 696,85	-	396 774,19
13	Środowiskowy Interfejs Pomocowy	Budżet powiatu, Fundusze Europejskie	-	47 338,71	-	899 435,48	-	946 774,19
14	Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	-	1 242 000,00	-	4 158 000,00	-	5 400 000,00
15	Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów poprzez wymianę kotłów w budynkach mieszkalnych	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, budżet miasta, pozostałe środki zewnętrzne	560 000,00	560 000,00	-	280 000,00	-	1 400 000,00
16	Edukacja i integracja rodzin z problemem przemocy	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	-	40 000,00	-	40 000,00	-	80 000,00
17	Zagospodarowanie terenu przy OSP Krzyżkowice i LKS	budżet miasta, Fundusze Europejskie	-	86 400,00	-	152 712,00	-	240 000,00
18	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z budową kanalizacji na obszarze rewitalizacji	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	-	9 311 248,62	-	7 849 037,73	-	17 243 053,00
19	Termomodernizacja oraz przebudowa budynku mieszkalno-usługowego	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	-	165 915,90	-	387 137,10	-	553 053,00
20	Termomodernizacja budynku OSP w Pszowie	Budżet miasta, Fundusze Europejskie	-	89 925,00	-	509 575,00	-	599 500,00
21	Adaptacja strychu na mieszkania komunalne	budżet miasta	-	100 000,00	-	-	-	100 000,00

Źródło: opracowanie własne

Tabela 51. Harmonogram rzeczowo-finansowy.

Lp.	Nazwa projektu	Łączna szacowana wartość projektu (brutto)	Okres realizacji projektu	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Przyglądam się sobie – socjoterapia dzieci i młodzieży	40 000,00	2018-2020							
2	przeGRAJ CZAS	5 000,00	2017-2018							
3	Podwórkowe zabawy	100 000,00	2020-2022							
4	Być jak animowana postać z bajki	10 000,00	2017-2019							
5	Europejski przystanek na mojej drodze zawodowej	151 856,00	2017-2018							
6	Punkt pomocy psychologicznej "Co dalej.."	120 000,00	2020 – 2023							
7	Mogę więcej	240 000,00	2018-2023							
8	Radość życia	93 600,00	2018-2023							
9	Wszyscy Razem	96 000,00	2018-2023							
10	Polska bliska i daleka	90 000,00	2019-2020							
11	Dobry zawód kluczem do sukcesu	30 000,00	2018-2020							
12	Moja firma – mój sukces	396 774,19	2017-2019							
13	Środowiskowy Interfejs Pomocowy	946 774,19	2017-2018							
14	Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów	5 400 000,00	2018-2019							
15	Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów poprzez wymianę kotłów w budynkach mieszkalnych	1 400 000,00	2017-2020							
16	Edukacja i integracja rodzin z problemem przemocy	80 000,00	2019-2023							
17	Zagospodarowanie terenu przy OSP Krzyżkowice i LKS	240 000,00	2017-2018							
18	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z budową kanalizacji na obszarze rewitalizacji	17 243 053,00	2017-2019							
19	Termomodernizacja oraz przebudowa budynku mieszkalno-usługowego	553 053,00	2021-2023							
20	Termomodernizacja budynku OSP w Pszowie	599 500,00	2019-2023							
21	Adaptacja strychu na mieszkania komunalne	100 000,00	2017							

Źródło: opracowanie własne

MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI

Wśród szczegółowej diagnozy oraz udziału społecznego w działaniach w kierunku tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji komplementarność jest ważnym aspektem w jego realizacji. Według Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie komplementarności w pięciu aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania.

Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów będzie skutkował efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację.

Poszczególne projekty rewitalizacyjne są wzajemnie powiązane. Na obszarze objętym programem rewitalizacji zapewniona zostanie komplementarność między poszczególnymi projektami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy.

Komplementarność przestrzenna

Zapewnienie komplementarności przestrzennej ma zagwarantować efektywne oddziaływanie Lokalnego Programu Rewitalizacji na cały obszar kryzysowy oraz synergię przestrzenną poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Umożliwi to synchronizację efektów oddziaływania na sytuację kryzysową. Co istotne, realizowane działania nie będą skutkowały transferem problemów na inne obszary miasta oraz nie będą wyzwalaly niepożądanych problemów, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Komplementarność przestrzenna została zapewniona poprzez koncentrację projektów na jednym, wyznaczonym i delimitowanym obszarze rewitalizacji. Skupienie projektów wyselekcjonowanych do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji będzie w sposób pozytywny rzutować na całą Gminę, ponieważ wiele z nich dotyczyć będzie działań podejmowanych dla miejsc użyteczności publicznej, dzięki temu korzystać z nich będą mogli mieszkańcy spoza obszaru bezpośrednio objętego procesem rewitalizacji. Komplementarność przestrzenna projektów rewitalizacyjnych oznacza, że przy formułowaniu wzięto pod uwagę miejsce planowanej realizacji – czy jest ono zlokalizowane w granicach obszaru rewitalizacji, jak również czy jego realizacja spowoduje wzmocnienie innych działań, zapewniając kompleksowe wzmocnienie realizacji danego celu na całym obszarze wskazanym do rewitalizacji.

Projekty związane z termomodernizacją oraz modernizacją budynków użyteczności publicznej będą realizowane w różnych częściach miasta. Projekty te będą służyły wszystkim mieszkańcom obszaru rewitalizacji. Efektem działania jest ograniczenie zużycia energii, a także ograniczenie emisji spalin, co pozytywnie wpłynie na jakość życia mieszkańców obszaru. Poprawa walorów estetycznych budynków dokonana na skutek prowadzonych prac remontowych przełoży się na ogólne poczucie ładu przestrzennego na obszarach poddanych rewitalizacji, a także uatrakcyjni obszar w oczach mieszkańców, potencjalnych turystów jak również inwestorów.

Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa występuje w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016-2023. Komplementarność ta wyzwała konieczność wzajemnego dopełniania tematycznego

realizowanych projektów. Dzięki temu LPR będzie oddziaływał na wszystkie wskazane sfery rewitalizacji: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną. Służy to nie tylko przeciwdziałaniu problemom w różnych sferach, ale zapobiega również fragmentacji działań, koncentrując uwagę na systemowym i kompleksowym spojrzeniu na źródła kryzysu danego obszaru.

W Lokalnym Programie Rewitalizacji określono prognozowane rezultaty realizacji projektów oraz spodziewane efekty rewitalizacji wskazane w wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji. Efektem każdego z działań będzie wspólne dążenie do osiągnięcia celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są powiązane ze strategicznymi kierunkami rozwojowymi miasta, co wykazano poprzez wskazanie zbieżności celów LPR z kluczowymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi. Dodatkowo w zestawieniu planowanych przedsięwzięć uwzględniono problemy, jakie dane działanie pozwoli rozwiązać. Komplementarność problemowa została ujęta tabelarycznie na poniższej korelacji projektów ze sferami (społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną).

Tabela 52. Macierz korelacji projektów z poszczególnymi sferami – projekty z listy podstawowej.

Lp.	Projekt	sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera środowiskowa	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera techniczna
1	Przyglądam się sobie – socjoterapia dzieci i młodzieży					
2	przeGRAJ CZAS					
3	Podwórkowe zabawy					
4	Być jak animowana postać z bajki					
5	Europejski przystanek na mojej drodze zawodowej					
6	Punkt pomocy psychologicznej "Co dalej..."					
7	Mogę więcej					
8	Radość życia					
9	Wszyscy Razem					
10	Polska bliska i daleka					
11	Dobry zawód kluczem do sukcesu					
12	Moja firma – mój sukces					
13	Środowiskowy Interfejs Pomocowy					
14	Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów					
15	Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów poprzez wymianę kotłów w budynkach mieszkalnych					
16	Edukacja i integracja rodzin z problemem przemocy					
17	Zagospodarowanie terenu przy OSP Krzyżkowice i LKS					
18	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z budową kanalizacji na obszarze rewitalizacji					
19	Termomodernizacja oraz przebudowa budynku mieszkalno-usługowego					
20	Termomodernizacja budynku OSP w Pszowie					
21	Adaptacja strychu na mieszkania komunalne					

Działania rewitalizacyjne przewidziane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pszów, zostały zaplanowane w taki sposób, aby przedsięwzięcia rewitalizacyjne o charakterze infrastrukturalnym, w tym modernizacja obiektów czy termomodernizacje budynków użyteczności publicznej, poprawa infrastruktury drogowej oraz stworzenie atrakcyjnych miejsc rekreacji i integracji, stanowiły trwały fundament dla rozwoju społecznych projektów rewitalizacyjnych i były z nimi ściśle powiązane.

Projekty służące poprawie infrastruktury i atrakcyjności przestrzeni publicznych Pszowa, jak również projekty społeczne służące pobudzeniu rynku pracy i aktywizacji zawodowej mieszkańców, przełożą się na wzmocnienie sfery gospodarczej.

Efektom realizacji projektów ujętych w powyższej tabeli jest skumulowanie pozytywnych zmian na obszarze poddanym rewitalizacji, które wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców.

Poniższa tabela przedstawia powiązania poszczególnych projektów z listy podstawowej z wyznaczonymi celami rewitalizacji. Ilustruje ona, że realizacja wskazanych działań ma pomóc osiągnąć zamierzone cele.

Tabela 53. Macierz korelacji projektów z poszczególnymi celami rewitalizacji – projekty z listy podstawowej.

Lp.	Projekt	Cel 1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji	Cel 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Cel 3. Poprawa jakości życia na obszarze rewitalizacji
1	Przyglądam się sobie – socjoterapia dzieci i młodzieży			
2	przeGRAJ CZAS			
3	Podwórkowe zabawy			
4	Być jak animowana postać z bajki			
5	Europejski przystanek na mojej drodze zawodowej			
6	Punkt pomocy psychologicznej "Co dalej..."			
7	Mogę więcej			
8	Radość życia			
9	Wszyscy Razem			
10	Polska bliska i daleka			
11	Dobry zawód kluczem do sukcesu			
12	Moja firma – mój sukces			
13	Środowiskowy Interfejs Pomocowy			
14	Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów			
15	Ograniczenie niskiej emisji dla Miasta Pszów poprzez wymianę kotłów w budynkach mieszkalnych			
16	Edukacja i integracja rodzin z problemem przemocy			
17	Zagospodarowanie terenu przy OSP Krzyżkowice i LKS			
18	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z budową kanalizacji na obszarze rewitalizacji			
19	Termomodernizacja oraz przebudowa budynku mieszkalno-usługowego			
20	Termomodernizacja budynku OSP w Pszowie			
21	Adaptacja strychu na mieszkania komunalne			

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Efektywne współdziałanie różnych instytucji i podmiotów na rzecz LPR jest możliwe dzięki odpowiednio zaprojektowanemu systemowi zarządzania. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna stanowi wyraz prawidłowo zarządzanego LPR oraz spójności procedur.

Zarządzanie niniejszym programem zostało przypisane Burmistrzowi, ponadto powołani przez przewodniczącego przedstawiciele/pracownicy Urzędu i jednostek organizacyjnych Miasta. Szczegółowy zakres kompetencji poszczególnych jednostek został określony w rozdziale wdrażanie i

monitoring. Dodatkowo, tak wypracowana struktura umożliwia zaangażowanie w proces rewitalizacji szerokiego grona interesariuszy, którzy aktywnie uczestniczyli w pracach nad programem już na etapie jego programowania, w tym poprzez aktywne uczestnictwo w organizowanych konsultacjach społecznych.

Komórki organizacyjne Urzędu Miasta w Pszowie zostały przytoczone w rozdziale poświęconym wdrażaniu LPR. W system zarządzania zaangażowani będą również lokalni partnerzy z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. Mieszkańcy podobnie jak na etapie oceny projektów zgłoszonych do LPR, będą mieli możliwość czynnego udziału w realizacji działań postawionych w dokumencie, m.in. poprzez:

- Zgłaszanie sugestii/uwag za pomocą strony internetowej Urzędu Miasta-zakładka rewitalizacja, poprzez przesłanie wiadomości.
- Spotkania otwarte dotyczące realizacji LPR- harmonogramu prac.

Komplementarność międzyokresowa

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016-2023 zwraca uwagę na zachowanie ciągłości programowej.

Projekty zaplanowane w Programie są komplementarne wobec przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności na lata 2007-2013. Działania podejmowane w poprzednich okresach są kontynuowane w obecnym dokumencie. Doświadczenie zdobyte podczas realizacji poprzednich działań rewitalizacyjnych pozwoli na bardziej efektywne wykorzystanie środków finansowych. Przykłady działań zrealizowanych w latach 2007-2013:

1. Modernizacja centrum Pszowa
2. Termomodernizacja budynków mieszkalnych i mieszkalno-usługowych
3. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej(Szkoły)
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu- walka z bezrobociem
5. Modernizacja układu komunikacyjnego

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty rewitalizacyjne zawarte w niniejszym Programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz innych środków zewnętrznych i finansowych środków własnych Miasta Pszów. Niewykluczone jest również angażowanie w proces rewitalizacji kapitału prywatnego (np. przedsiębiorców), jak również wykorzystanie formuły partnerstwa publiczno-prywatnego. Jednakże należy pamiętać o dążeniu do wykluczenia ryzyka podwójnego dofinansowania. Dla realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej niezbędna jest koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych, na co również zwrócono uwagę w Projekcie. Źródła finansowania projektów wraz z kosztem realizacji zostały omówione w rozdziale poświęconym indykatywnym ramom finansowym.

WDRAŻANIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Lokalny Program Rewitalizacji ma charakter operacyjny, stanowi część fazy planowania przekształceń społeczno-gospodarczych jak i funkcjonalno-przestrzennych. Projekty rewitalizacyjne zawarte w niniejszym programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające m.in. środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Funduszy Spójności (FS) oraz inne środki zewnętrzne i środki własne miasta. Niewykluczone jest również angażowanie w proces rewitalizacji kapitału prywatnego (np. przedsiębiorców), jak również wykorzystanie formuły partnerstwa publiczno-prywatnego. Łączenie różnych źródeł finansowania umożliwia realizację zaplanowanych projektów w Programie. Aktualizacja Programu powinna być prowadzona nie rzadziej niż w okresie dwuletnim.

Kluczowym zagadnieniem w określeniu systemu wdrożenia LPR jest zaprojektowanie systemu zarządzania Programem, które determinuje efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych podmiotów oraz wzajemne korespondowanie i spójność procedur. Bardzo ważne jest ulokowanie systemu zarządzania programem rewitalizacji w praktykowanym, w Urzędzie Miejskim w Pszowie systemie zarządzania w ogóle.

Za realizację zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji odpowiedzialne są m.in. podmioty nim zarządzające. Głównie odpowiedzialny jest Urząd Miasta Pszów. Uspółcześnianie procesu rewitalizacji obszaru zostanie oparte o zasady partnerstwa i partycypacji. Zaangażowani do tego procesu zostaną lokalni partnerzy z sektorów: publicznego, społecznego oraz gospodarczego.

Wykwalifikowana kadra Urzędu Miasta Pszów sprawnie i efektywnie pozwoli na realizowanie projektów w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej jak i technicznej. Pozwoli to na kompleksowe wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz na jego rozwój.

Zespół ds. rewitalizacji jest podmiotem organizacyjnym odpowiedzialnym za sprawną komunikację, harmonijną realizację projektu, jak również za sprawne przeciwdziałanie potencjalnym ryzykom i nieprawidłowościom powstałym przy realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Zespół powołany został przez Burmistrza Miasta Pszów w dniu 4 listopada 2016 roku, na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U.2016r. poz.446), wprowadzonego Zarządzeniem Burmistrza Miasta Pszów NR BM.0050.119.2016.

Skład powołanego Zespołu ds. rewitalizacji:

- 1) Przewodniczący Zespołu – Z-ca Burmistrza Miasta Pszów,
- 2) Zastępca przewodniczącego Zespołu -Kierownik Referatu Księgowości Urzędu Miasta Pszów,
- 3) Ekspert zewnętrzny – firma Inter Project z siedzibą w Turzy Śląskiej
- 4) Kierownik Referatu Promocji, Środków Pomocowych, Edukacji, Kultury i Sportu,
- 5) Kierownik Referatu Inwestycji, Gospodarki Komunalnej i Nieruchomości Urzędu Miasta Pszów,
- 6) Inspektor Referatu Promocji, Środków Pomocowych, Edukacji, Kultury i Sportu Urzędu Miasta Pszów,
- 7) Dyrektor Miejskiego Ośrodka Kultury w Pszowie,

- 8) Właściciel firmy Maros Szkoła Jazdy
- 9) Prezes Towarzystwa Przyjaciół Pszowa,
- 10) Przewodniczący Rady Miejskiej w Pszowie,
- 11) Radny Rady Miejskiej w Pszowie,
- 12) Radny Rady Miejskiej w Pszowie,
- 13) Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 1 w Pszowie,
- 14) Prezes Zarząd OSP w Pszowie,
- 15) Kierownik Ośrodka Opieki Społecznej w Pszowie,

Do zadań zespołu należeć będzie:

- a) realizację niniejszego projektu, w tym organizację warsztatów, przeprowadzenie ankiet, prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, przeprowadzenie konsultacji społecznych,
- b) analizowanie zaproponowanych kierunków i projektów rewitalizacyjnych a następnie ostateczne ich wytyczanie z oznaczeniem ich priorytetu,
- c) proponowanie możliwych do zastosowania rozwiązań w ramach LPR,
- d) weryfikacja zgodności Projektów z przyjętymi wcześniej celami i utrzymaniem założonych ram tj. zakresu, kosztów i terminów,
- e) koordynowanie prac w ramach procesu tworzenia i wdrażania LPR pomiędzy komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta, miejskimi jednostkami organizacyjnymi, społecznością lokalną oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w realizację LPR,
- f) na etapie wdrażania: bieżące monitorowanie LPR, organizowanie spotkań roboczych w celu dokonywania okresowych ocen postępu osiąganych celów, realizacji kierunków, działań i projektów rewitalizacyjnych,
- g) pomoc w opracowaniu ankiet diagnozujących i ewaluacyjnych LPR,
- h) przygotowanie cyklicznych sprawozdań z realizacji LPR,
- i) podejmowanie kluczowych decyzji w zakresie konieczności dokonania aktualizacji LPR.

W sprawach kluczowych, mając na uwadze całościowy system realizacji procesu rewitalizacji, Zespół ds. rewitalizacji zobligowany jest do komunikowania się z interesariuszami. Zapewniony zostanie osobisty kontakt członków Zespołu ds. rewitalizacji w celu omawiania bieżących spraw i podejmowania decyzji oraz reagowanie na wystąpienie ewentualnych nieprawidłowości. Proces podejmowania decyzji uwzględni będzie opinie wszystkich członków i zostanie oparty na zasadzie konsensusu. Funkcję kontrolną wobec zespołu pełnił będzie Burmistrz Miasta, który ponadto uczestniczyć będzie w istotnych spotkaniach i podejmowaniu ważnych decyzji. Funkcję nadzorczą w stosunku do prac Zespołu pełnił będzie Zastępca Burmistrza Miasta, przewodniczący Zespołu ds. rewitalizacji.

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji obejmuje następujące etapy:

- Przedstawienie dokumentu Radzie Miejskiej na poszczególnych Komisjach, w celu zapoznania się z dokumentem,
- Przekazanie Lokalnego Programu Rewitalizacji do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w celu jego analizy i zgłoszenia ewentualnych zastrzeżeń,
- Przyjęcie przez Radę Miejską do realizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pszów na lata 2016-2023”,
- Opracowanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do LPR, kosztorysów, uzyskanie wszelkich niezbędnych pozwoleń,
- Opracowanie wniosków aplikacyjnych, studiów wykonalności, rozliczania projektów oraz niezbędnych załączników do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 oraz innych Programów i Funduszy,
- Realizacja projektów wpisanych do LPR zgodnie z terminarzem i harmonogramem,
- Wsparcie beneficjentów w działaniach rewitalizacyjnych,
- Promocja oraz udzielanie informacji na temat Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- Monitoring i ewaluacja planu rewitalizacji, według harmonogramów opracowania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów z uwzględnieniem ich specyfiki,
- Pomiar efektywności programu w oparciu o przewidziane wskaźniki-ewaluacja będzie przeprowadzana na koniec co drugiego roku kalendarzowego,
- Aktualizacja LPR o nowe projekty zgłaszane przez instytucje, organizacje, firmy działające na obszarze zdegradowanym.

Nieodzownym komponentem realizacji procesu rewitalizacji jest kampania informacyjna, promocyjna, popularyzująca LPR w celu rozszerzenia grupy potencjalnych odbiorców działań rewitalizacyjnych. Obowiązek realizacji wskazanych działań spoczywa na Burmistrzu Miasta Pszów.

Skuteczne upublicznienie i upowszechnienie programu wymaga zastosowania zróżnicowanych instrumentów trafiających do różnorodnych odbiorców. Skutecznymi sposobami włączania interesariuszy w proces wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji są informacje zamieszczane w lokalnej prasie, w materiałach oraz broszurach informacyjnych i promocyjnych, a także plakaty informujące o możliwościach pozyskiwania finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych. Istotna będzie bezpośrednia prezentacja LPR podczas spotkań z mieszkańcami miasta, przedstawicielami środowisk lokalnych, organizacjami pozarządowymi. Wykorzystanie stworzonej już podstrony internetowej na stronie Urzędu Miasta Pszów pozwoli zainteresowanym na łatwy dostęp do podstawowych informacji. Inicjowanie współpracy między sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi ułatwi regularne sporządzanie informacji z przebiegu realizacji LPR oraz organizowanie wspólnych debat.

Operatorem rewitalizacji, czyli jednostką koordynującą proces rewitalizacji na terenie miasta, w tym przygotowanie i wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji jest Urząd Miasta Pszów. Jest ono głównym inicjatorem i koordynatorem procesów rewitalizacji, ze względu na zakres własnych zadań, które obejmują: sprawy ładu przestrzennego, budownictwo mieszkaniowe, pomoc społeczną, edukację, ochronę zdrowia, kulturę, ochronę środowiska czy infrastrukturę.

Realizacja konkretnych przedsięwzięć jest konieczna w celu prawidłowego wdrożenia założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji. Aby polepszyć realizację zawartych w dokumencie działań oraz osiągnięcia

zakładanych celów, budżet powinien zostać odpowiednio zaplanowany. Natomiast organizacja wykonująca działania powinna zostać powierzona poszczególnym jednostkom samorządu według ich kompetencji, tzn. odpowiednim komórkom w Urzędzie Miejskim lub samorządowym jednostkom organizacyjnym. Zadania bardziej złożone, o charakterze ponadlokalnym, wymagające współpracy z podmiotami zewnętrznymi będą realizowane w formie partnerstwa podmiotów publicznych różnych szczebli. Realizacja działań rewitalizacyjnych jest wyzwaniem, nie tylko dla władz samorządowych, lecz również dla wszystkich pozostałych podmiotów m.in. organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych oraz samych mieszkańców.

Miasto Pszów jest również integralną częścią większej przestrzeni terytorialnej – powiatu, regionu, kraju, Unii Europejskiej; dlatego też komplementarnych działań oraz źródeł finansowania realizacji strategii należy poszukiwać także na szczeblach wyższych, np. Programy i Fundusze Krajowe oraz Unii Europejskiej. Do głównych zadań miasta w zakresie rewitalizacji należą:

- koordynowanie procesów rewitalizacji na terenie miasta,
- długoterminne prognozowanie budżetu miasta, w tym: opracowanie i aktualizacja Wieloletniej Prognozy Finansowej, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, wprowadzenie procesu hierarchizacji przedsięwzięć,
- przygotowanie oraz realizacja projektów, w tym zadań inwestycyjnych oraz tzw. projektów „miękkich” (przygotowanie założeń, dokumentacji, pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania),
- współpraca z interesariuszami i partnerami Programu, w tym: z organizacjami pozarządowymi,
- monitoring realizacji projektów i ich zakładanych efektów (produktów, rezultatów),
- aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji, w tym: współpraca i prowadzenie konsultacji społecznych z podmiotami lokalnymi w zakresie planowanych zmian,
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

Kluczowym aspektem partycypacji społecznej interesariuszy rewitalizacji na etapie wdrażania oraz monitorowania LPR będzie włączenie szerokiego grona partnerów tj. mieszkańców, podmiotów prowadzących działalność gospodarczą lub społeczną (w tym organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych), jednostki samorządu terytorialnego, z terenu objętego rewitalizacją. Istotne będzie wykorzystanie współdecydowania w/w podmiotów w trakcie wdrażania LPR. Co więcej, interesariusze procesu rewitalizacji stale będą informowani o postępach we wdrażaniu programu m.in. na stronie internetowej, zatem zastosowana zostanie kontrola obywatelska. Współdecydowanie interesariuszy w trakcie procesu wdrażania i monitorowania LPR polegać będzie na rozwijaniu dialogu między partnerami, zgłaszaniu propozycji nowych projektów rewitalizacyjnych, uczestnictwie w przygotowaniu raportów z realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, zaangażowaniu przy realizacji projektów i rozległych tematycznie zadań. Wykorzystane metody i techniki konsultacji społecznych zawarte zostały w sprawozdaniu z realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, który zostanie umieszczony na stronie Urzędu Miasta.

SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ

Kluczowym elementem wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest system monitorowania i oceny skuteczności działań. Proces periodycznego zbierania i analizowania danych zarówno ilościowych jak i jakościowych dot. wdrażania projektów realizowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016-2023. Opracowanie umożliwia skuteczną i efektywną realizację, jak również pozwala na szybką reakcję w przypadku pojawienia się jakichkolwiek komplikacji. Omówienie prawidłowo funkcjonującego monitoringu i oceny działań stanowi integralną część codziennego zarządzania projektem oraz polityką miejską. Zapewnia również należyty przebieg procesu realizacji projektu. Służy wczesnemu ostrzeganiu i informowaniu o ewentualnych nieprawidłowościach oraz weryfikuje skuteczność działań ujętych w dokumencie. Systematyczny monitoring umożliwia korygowanie działań determinując tym samym optymalne wykorzystanie środków finansowych oraz wzrost efektywności podejmowanych działań w ramach polityk publicznych.

Monitoring realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników pozwalających na ocenę rzeczowego i finansowego stopnia zrealizowania projektów wskazanych w dokumencie oraz identyfikację odstępstw i nieprawidłowości w realizacji Programu. Celem monitoringu jest powtarzalność procesu pozyskiwania danych, która umożliwia porównanie wyników z różnych okresów analiz. Zgodnie z obowiązującymi zapisami Wytycznych jedną z cech Programu Rewitalizacji jest komplementarność problemowa. Jej lepsze efekty ma zapewnić pogłębiona i usystematyzowana analiza zjawisk kryzysu na obszarze województwa przygotowania przez samorząd województwa. Powinna ona zawierać w szczególności takie elementy jak: sytuacja społeczna, sytuacja gospodarcza i przestrzenna oraz obserwacja zjawisk i trendów demograficznych.

Zalecane jest dla informacji o realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji sporządzanie tzw. „Raportu z monitoringu”. Istotnym uzupełnieniem raportu będzie „Formularz efektów monitorowania programów rewitalizacji”, który będzie wypełniany raz na dwa lata. Proces rewitalizacji jest istotny w systemie monitorowania i sprawozdawczości w ramach RPO Województwa Śląskiego 2014-2020, gdzie ważnym zadaniem jest informowanie o stanie prac w zakresie wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji i przedsięwzięć w nim ujętych.

Monitoring koordynowany będzie przez pracowników Urzędu Miasta. Ponadto w proces monitorowania programu zostaną zaangażowani interesariusze z obszaru poddanego rewitalizacji.

Komponentami integralnymi systemu monitorowania będą oceny mieszkańców jak również ekspertów, m. in. w zakresie wizerunku obszaru zdegradowanego, partycypacji społecznej lokalnej, komplementarności oraz integralności projektów.

Proces monitorowania polegać będzie na sporządzaniu raportów okresowych na bazie raportów przedkładanych przez beneficjentów końcowych po zakończeniu realizacji poszczególnych zadań oraz wskaźników monitorujących efektywność Programu. Raporty okresowe stanowić będą podstawę raportów ewaluacyjnych weryfikujących efektywność realizacji. Proces monitoringu przebiegać będzie w następujący sposób:

- Monitorowanie w całym okresie realizacji LPR, czy wskazane cele są osiągnięte poprzez realizację poszczególnych projektów objętych programem oraz, czy cele realizowane w ramach programu są nadal aktualne i zgodne ze stanem faktycznym,
- Kontrolowanie etapów systemu wdrażania LPR,
- Adekwatny dobór wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych projektów przygotowywanych przez jednostki odpowiedzialne za realizację projektów na realizację zadań objętych LPR. Wskaźniki powinny być komplementarne z wytycznymi funduszy strukturalnych, jeżeli będą współfinansowały dany projekt. Muszą być również zgodne z wybranymi wskaźnikami (tj. liczba osób korzystających z pomocy MOPS z powodu niepełnosprawności, liczba osób korzystających z pomocy MOPS z powodu długotrwałej choroby, liczba osób korzystających z pomocy MOPS z powodu ubóstwa, liczba kolizji na 100 mieszkańców, liczba stowarzyszeń, organizacji kulturalnych na 100 mieszkańców, liczba mieszkańców gminy [szt.], liczba podmiotów gospodarczych, wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest(t) na 100 mieszkańców, liczba przystanków komunikacji miejskiej) niniejszego opracowania, które będą podstawą pomiaru efektywności całego Programu.
- Zaprojektowanie formy z realizacji poszczególnych projektów, które będą składane w standardowej formie przez beneficjentów końcowych.

Konieczność aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji może wynikać z czasu obowiązywania dokumentu, ze zmian wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów, zmian w sytuacji stref miasta bądź ze względu na potrzeby utworzenia nowych projektów. Z uwagi na to Lokalny Program Rewitalizacji będzie posiadać formę otwartą. Na determinację nowych odbiorców oraz zakres nowych projektów wpływ będą miały zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej miasta, potrzeby mieszkańców obszarów zdegradowanych, możliwości budżetu miasta oraz dostępność środków zewnętrznych. Wszelkie informacje dotyczące stanu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz ewentualne zamierzenia aktualizacji dokumentu będą publicznie udostępniane. W przypadku aktualizacji LPR, zostanie ona poprzedzona konsultacjami społecznymi w zakresie identyfikacji nowych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych.

Ocena programu rewitalizacji ma na celu potwierdzenie spełniania wymagań określonych w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”. Do przedmiotowej oceny gmina może złożyć program rewitalizacji przyjęty przez Radę Miejską bądź ostateczną wersję projektu planowaną do przyjęcia przez Radę Miejską.

Ocena wszystkich projektów i zadań rewitalizacyjnych będzie brała pod uwagę kryteria ewaluacyjne:

- Skuteczność – kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele dokumentu opracowane na etapie planowania,
- Efektywność – kryterium, które pozwala ocenić stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów, czyli określić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów,
- Użyteczność – kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie Programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej,
- Trafność – kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele określone w programie odpowiadają potrzebom wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizowanego,

- Trwałość – kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji pozwala oszacować oddziaływanie programu, jak i pomocy publicznej, w tym pomocy strukturalnej Unii Europejskiej w odniesieniu do założonych celu programu. Wyniki oceny powinny zostać wykorzystane w celu jak najlepszego dopasowania realizowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków. Warunkiem dobrej oceny jest dostępność danych i terminowe raportowanie przez wszystkie podmioty zaangażowane w system wdrażania programu.

Efektywne przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych w Pszowie będzie polegało na monitorowaniu wydatków oraz efektów rzeczowych przedsięwzięć. Monitorowanie powinno obejmować następujące etapy: zbieranie, raportowanie i interpretowanie danych, opisując postęp i efekty realizowanego dokumentu. Monitoring rzeczowy będzie polegał na pozyskiwaniu informacji o postępach w realizacji zaplanowanych działań, przedstawi efekty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także zapewni zgodność z założeniami Programu. Monitoring finansowy umożliwi kontrolę nad finansowymi aspektami inwestycji, będzie podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Ponadto monitoring finansowy będzie oferował pomoc interesariuszom rewitalizacji w uzyskaniu informacji dotyczących możliwych do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji. Stopień wdrażania oraz postępy w realizacji konkretnych projektów powinny być monitorowane za pomocą karty monitoringowej projektu (Tabela 45.) Przedstawiony poniżej wzór karty oceny projektów powinien zostać wypełniony przez poszczególne podmioty wykonawcze po zakończeniu realizacji projektu. Dzięki takim kartom możliwe będzie monitorowanie rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób przejrzysty i jednoznaczny. Posiadając karty monitoringu projektów już zrealizowanych inwestycji, będzie możliwa ocena ich skuteczności. Ponadto będzie możliwe oszacowanie zagrożeń oraz szans inwestycji o podobnym charakterze. Wszystko to w następnych latach procesu rewitalizacji będzie stanowić doskonały punkt odniesienia do przeprowadzenia monitoringu. Dodatkowo, zaleca się organizację spotkań z mieszkańcami, na których możliwe będzie przeprowadzenie otwartej debaty na temat przebiegu prowadzonych przedsięwzięć. Pozwoli to na bezpośrednie włączenie lokalnej społeczności w proces monitoringu LPR. Ważnym elementem raportu monitoringowego będzie zestawienie wskaźników realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, które pozwolą na określenie stopnia realizacji założonych celów rewitalizacji. Poniższa tabela przedstawia te wskaźniki z uwzględnieniem celów, których realizację za ich pomocą można zbadać.

Tabela 54. Wskaźniki realizacji programu rewitalizacji

Cele rewitalizacji	Wskaźnik	Wartość bazowa 2016	Wartość docelowa 2023	Sposób pomiaru
Cel 1	Liczba stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji, ZOZ wpisanych do rejestru KRS w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,12	0,15	dane: Krajowy Rejestr Sądowy
	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców	6,61	6,9	dane: Krajowy Rejestr Sądowy
Cel 2	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	10,26	5,09	dane: Powiatowy Urząd Pracy

Cele rewitalizacji	Wskaźnik	Wartość bazowa 2016	Wartość docelowa 2023	Sposób pomiaru
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	6,99	5,5	dane: Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin objętych procedurą niebieskiej karty w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,69	0,58	dane: Ośrodek Pomocy Społecznej
Cel 3	Liczba wypadków i kolizji w przeliczeniu na 100 mieszkańców	1,01	0,8	dane: Komisariat Policji w Pszowie
	Wskaźnik jakości powietrza atmosferycznego PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] – średnie roczne stężenie modelowane za rok 2012	45,01 i więcej	35,01 – 40,49	dane: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
	Liczba osób w zasięgu sieci kanalizacyjnej w stosunku do liczby mieszkańców	0,59	0,65	dane: Urząd Miasta Pszów
	Szacowana długość dróg wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,17	0,13	dane: Urząd Miasta Pszów

Bieżące gromadzenie danych oraz informacji na temat zmian sytuacji społeczno- gospodarczej miasta ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizacji umożliwi prowadzenie analiz efektywności realizacji programu. Analizy co dwa lata będzie sporządzał Referat Promocji, Środków Pomocowych, Edukacji, Kultury i Sportu. Stworzony raport z przeprowadzonej analizy wraz z wnioskami, udostępniony będzie na stronie internetowej Urzędu Miasta w zakładce poświęconej rewitalizacji.

Tabela 55. Wzór karty monitoringu projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Nazwa Projektu		
Opis realizowanych zadań w roku sprawozdawczym		
Podmiot realizujący projekt		
Partnerzy realizacji projektu uczestniczący w zadaniach w danym roku (Zaangażowani interesariusze)		
Sposób włączenia interesariuszy		
Wartość wskaźników produktu:		
Data rozpoczęcia realizacji:		
Data zakończenia :		
Planowane nakłady finansowe na realizację projektu w trakcie roku	własne	zewnętrzne
Całkowite poniesione nakłady finansowe na realizację projektu:		
Możliwe ryzyka dalszej realizacji projektu:		
Proponowane działania minimalizujących ryzyka		

Źródło: opracowanie grupa BST.

Etapy procesu monitoringu:

1. Monitorowanie w całym okresie realizacji LPR, czy wskazane cele są osiągnięte poprzez realizację poszczególnych projektów objętych Programem oraz, czy cele realizowane w ramach Programu są nadal aktualne i zgodne ze stanem faktycznym.
2. Kontrolowanie etapów systemu wdrażania LPR.
3. Adekwatny dobór wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych projektów przygotowanych przez jednostki odpowiedzialne za realizację projektów na realizację zadań objętych LPR. Wskaźniki powinny być kompatybilne z wytycznymi funduszy strukturalnych, jeżeli będą współfinansowały dany projekt. Muszą być również zgodne z wybranymi wskaźnikami niniejszego opracowania, które będą podstawą pomiaru efektywności całego Programu.
4. Zaprojektowanie formy sprawozdania z realizacji poszczególnych projektów (Karty Projektu), które będzie składane w standardowej formie przez beneficjentów końcowych.

Biorąc pod uwagę czas obowiązywania dokumentu (2016-2023), może zająć konieczność aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, dlatego LPR będzie posiadać formułę otwartą. W przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów, zmian w otoczeniu oraz potrzeby utworzenia nowych projektów – będzie on aktualizowany. Zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, potrzeby mieszkańców obszarów zdegradowanych, możliwości budżetu gminy oraz dostępność środków zewnętrznych będą determinować nowych odbiorców i zakres nowych projektów. Informacje o stanie realizacji LPR oraz ewentualnych zamierzeniach aktualizujących dokument będą publicznie udostępniane.

Ewentualna aktualizacja LPR zostanie poprzedzona konsultacjami społecznymi poprzez bezpośrednie konsultacje z mieszkańcami w zakresie identyfikacji nowych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych.

Uzasadnienie

„Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2016 - 2023” zawiera priorytetowe dla Miasta Pszów planowane działania o charakterze inwestycyjnym i społecznym, które przyczynią się do pobudzenia aktywności środowisk lokalnych i stymulowania współpracy na rzecz rozwoju społeczno - gospodarczego Miasta oraz przeciwdziałania zjawiskom wykluczenia społecznego w zagrożonych obszarach.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów został opracowany zgodnie z wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Na opracowanie Programu Miasto pozyskało dofinansowanie z Funduszu Spójności w ramach ogłoszonego konkursu „Śląskie programy rewitalizacji – wsparcia dla gmin” współfinansowanego z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. W maju 2017 r. projekt dokumentu celem akceptacji został przedstawiony Radnym Rady Miejskiej w Pszowie, a następnie zgodnie z wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju podlegał on ocenie przez Zespół ds. rewitalizacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. 28 listopada br. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2014 -2023 został pozytywnie oceniony przez powyższy Zespół.

W celu umieszczenia niniejszego Programu w wykazie Programów Rewitalizacji Województwa Śląskiego, Rada Miejska w Pszowie podejmuje Uchwałę w sprawie przyjęcia przedmiotowego dokumentu. Kopia Uchwały wraz z oświadczeniem o przyjęciu przez Radę Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Pszów na lata 2014 -2023 w wersji, która została pozytywnie zaopiniowana przez członków Zespołu ds. rewitalizacji stanowi podstawę do umieszczenia niniejszego Programu w wykazie Programów Rewitalizacji Województwa Śląskiego.